

české Vězeňství

ročník 14 • číslo 2/2006

Z obsahu

Číslo 2/2006

Problémy se snažím přesně pojmenovat

S ředitelkou kuřimské věznice Zuzanou Kalivodovou hovoříme o ženách i programech zacházení. **str. 8**

Radosti i strasti pankrácké „justičky“

V hlavním městě Praze působí nejvíce justičních strážných v republice. Zdejší dvě vazební věznice v Ruzyni a na Pankráci spravují celkem devatenáct samostatných jednotek, jež zajišťují pořádek a bezpečnost jak v devatenácti základních justičních objektech, tak i v jejich detašovaných pracovištích. **str. 13**

Všichni mladiství nejsou beránci

Věznice Věhrdy je jednou ze dvou věznic, kde si výkon odnětí svobody odpykávají mladiství. V polovině března jsme se tam vypravili, abychom se na vlastní oči přesvědčili, jak se jim za ostnatým drátem žije a jak se s nimi zaměstnancům vězeňské služby pracuje. **str. 28**

Příběhy psané zločinem

V dějinách není mnoho zločinců, kteří by v povědomí obyvatel Čech a Rakouska zanechali tak silnou stopu jako Jan Jiří Grasel. Ačkoli dnes jeho jméno nepatří mezi nejnámější, většina lidí ho vyslovuje, aniž by si to vůbec uvědomovala. Právě tento loupežník, jenž byl pověstný svou krutostí a násilnostmi, stojí za vznikem známé nadávky „grázl“. **str. 34**

Nejlepší sportovci Vysočiny

Není žádným tajemstvím, že se na Vysočině rodí vynikající sportovci. Tak například por. Petr Krupička, inspektor strážní služby ve Věznici Světlá nad Sázavou, je několikanásobným mistrem republiky a loňským mistrem Evropy v závodech psích spřežení. Více se o něm dozvíte v našem rozhovoru. **str. 39**

Zprávy

Zpravodajství z GR VS ČR a organizačních jednotek vězeňské služby. **str. 41**

Vážení čtenáři,

když jsem Vás loni touto dobou jako nový generální ředitel Vězeňské služby České republiky seznamoval se svou vizí, jak dále postupovat, aby se náš vězeňský systém zdokonaloval a rozvíjel v souladu s požadavky Evropské unie, zdůrazňoval jsem tři priority: bezpečnost, kázeň a pořádek. Zároveň jsem slíbil zaměstnancům vězeňské služby, že nebudu váhat ocenit kvalitní práci a vynasnažím se, abych ani já nezklamal.

Od té doby uplynul rok. Leccos se nám během něj podařilo, něco ne, někde jsme bohužel i pochybili. V naší práci stačí, aby selhal jeden člověk, a poškodí tím celou vězeňskou službu. To se stalo loni v listopadu, kdy nedůsledné plnění služebních povinností mělo za následek útěk dvou vězňů. Jediné pozitivní na tom je, že jsme se poučili, zefektivnili a zpřísnili systém kontrol a prohlídek odsouzených osob a ještě více než předtím začali uplatňovat zvýšené nároky na výkon služby a osobní odpovědnost každého zaměstnance. Samozřejmě si uvědomuji, že je nás málo a potřebovali bychom více tabulkových míst. Mnozí pracují přesčas, a to se může negativně projevit v kvalitě výkonu. Věřím, že se nám podaří personální otázku v budoucnu vyřešit, ale ani za stávajících podmínek nemohu tolerovat laxní přístup k povinnostem. Bezpečnost našich zařízení je na prvním místě. Proto jsme také investovali do moderních technických prostředků, jako jsou rentgenová zařízení a detekční rámy, a vyhlásili nekompromisní boj proti průniku nedovolených předmětů. Ten již přinesl své ovoce. Počet nalezených mobilních telefonů se snížil o celých 60 procent.

Podařilo se nám vytvořit více než 300 nových pracovních příležitostí pro odsouzené, takže v současné době je zaměstnáno přes 45 procent praceschopných vězňů a je reálný předpoklad, že v blízké budoucnosti se toto procento ještě zvýší. V této souvislosti bych rád připomněl, že současnou míru zaměstnanosti se daří udržet i navzdory pokračujícímu růstu počtu vězňů.

Celkem úspěšně řešíme i problematiku přeplněnosti věznic. Využitím vnitřních rezerv jsou naše ubytovací kapacity při koeficientu 4 m² na osobu překročeny jen o tři procenta, i když cílem jsou samozřejmě o 2 m² plochy větší evropské standardy. Ale jak se říká, Řím nebyl postaven za den, a já jsem přesvědčen, že i této mety se nám v dohledné budoucnosti podaří dosáhnout. První kroky jsme již učinili. Ve spolupráci s ministerstvem spravedlnosti připravujeme ke zprovoznění nové vězeňské zařízení v Rapoticích na Moravě.

Výkon trestu odnětí svobody v našich věznicích je na uspokojivé úrovni. Máme velmi kvalitní, vysoce humánní programy zacházení, založené na znalostech a zkušenostech našich odborníků, které oceňují i naši kolegové v zahraničí, pyšnit se můžeme i dobrou úrovní vězeňského zdravotnictví.

Jsem si vědom toho, že všechno to, čeho jsme v uplynulém roce dosáhli, by sebelepší vedení nedokázalo bez práce ostatních zaměstnanců. Chtěl bych proto touto cestou Vám všem, kteří jste se o dobré výsledky vězeňské služby zasloužili, upřímně poděkovat. A nejen to. Víte, že si velmi vážím názorů svých podřízených, které jsou podloženy zkušenostmi z těžké služby, jež ve vězeňství vždycky byla, je a bude – to si nemusíme zastírat. Samozřejmě že se snažím při svých návštěvách jednotlivých vězeňských zařízení osobně se setkat a pohovořit si s co největším počtem zaměstnanců na nejrůznějších pracovištích, abych poznal, co je trápí, s čím jsou nespokojeni a naopak co je těší a na co jsou hrdí. Se všemi se však sejít nemohu. Proto jsem zaměstnancům VS po roce opět nabídl možnost zeptat se mě otevřeně na vše, co je zajímá. Mimořádné číslo Českého vězeňství, které bude celé věnováno otázkám a odpovědím, by mělo vyjít v květnu. Jsem totiž toho názoru, že cesta podřízených k vedení instituce, ať jsou na jakékoli pracovní nebo služební pozici, a naopak musí být vždy otevřená. Jen tak povede k cíli, který jsme si vytkli.

Plk. Mgr. Luděk Kula,
generální ředitel Vězeňské služby České republiky

Ocenění zásluh

Generální ředitel Vězeňské služby ČR
plk. Mgr. Luděk Kula udělil

Medaili S. Lackovi (vpravo) předal první náměstek
GŘ plk. PhDr. Z. Kreuzzieger

MEDAILI VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY I. STUPNĚ

mjr. Stanislavu LACKOVI, zástupci vedoucího oddělení vězeňské stráže,
Věznice Stráž (27. 3. 2006);

MEDAILI VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY III. STUPNĚ

prap. Jiřímu VACKOVI, inspektoru dozorcí služby, Věznice Příbram,
mjr. Miloslavu ŘECHKOVI, pověřenému orgánu VS ČR, Věznice Příbram,
kpt. Miloslavu JEŽKOVI, vrchnímu inspektoru strážní služby pro eskortní službu,
Věznice Příbram (1. 3. 2006);

mjr. Mgr. Jiřímu ŠRAJBROVI, vedoucímu oddělení výkonu trestu, Věznice Drahonice,
pplk. Mgr. Josefu HRABINOVÍ, I. zástupci ředitele, Věznice Heřmanice,
mjr. Bc. Vilému BOCHENKOVI, pověřenému orgánu VS – vedoucímu oddělení,
Věznice Heřmanice,
mjr. Bc. Karlu MIČKOVI, radovi VS – vedoucímu oddělení, Věznice Heřmanice
npor. Milanu JANDOVI, vrchnímu inspektoru strážní služby, Věznice Heřmanice,
nprap. Josefu NAVRKALOVÍ, strážnému II. třídy pro eskortní službu,
Věznice Heřmanice (8. 3. 2006);

por. Janu SABOLOVI, vrchnímu inspektorovi strážní směny – eskortní směny,
Věznice Karviná (27. 3. 2006);

PLAKETU VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY I. STUPNĚ

Mgr. Miloslavě HAVLÍČKOVÉ, ředitelce sekretariátu GŘ VS ČR, u příležitosti jejího odchodu
do důchodu (21. 2. 2006);

PLAKETU VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY II. STUPNĚ

Bc. Vladimíru KLIMEŠOVI, vedoucímu oddělení logistiky, Věznice Příbram (8. 3. 2006);

PhDr. Zorče PŘIBYLOVÉ, psychologce, Věznice Heřmanice,
Miroslovu MALYSZOVI, vychovateli, Věznice Heřmanice (1. 3. 2006);

Světle DAŇKOVÉ, vedoucí správního oddělení, Věznice Karviná (27. 3. 2006).

Nový ředitel

PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D., se 1. dubna 2006 ujal funkce vrchního ředitele kabinetu generálního ředitele VS ČR a ředitele sekretariátu GŘ VS ČR.

Poděkování řediteli Institutu vzdělávání VS ČR

„Za hanbu by sobě kladli něčemu jiné učit, čehož by prvé sami na sobě příkladu neukazovali: takže i když mlčí, čemu se z nich učití jest“ Tato myšlenka z díla J. A. Komenského Labyrint světa a Ráj srdce plně vystihuje osobnost PhDr. Miloslava Jůzla, Ph.D.

Byl to on, kdo za dobu svého působení ve funkci ředitele dokázal institut vzdělávání zcela změnit. Přeměnil jej z již překonané formy tradičního tréninkového učiliště ozbrojeného sboru v moderní vzdělávací středisko. Institut dnes dokáže plnohodnotně realizovat všechny formy výuky – od tradičních středoškolských přístupů až po vysokoškolské pojetí formou přednášek, seminářů a cvičení. Proto je schopen vzdělávat středoškoláky i vysokoškoláky, specialisty v mnoha oborech, realizovat celoživotní vzdělávání, doplňkové pedagogické studium i postgraduály.

Miloslav Jůzl dokázal získat vážnost pro institut vzdělávání i na mnohých českých univerzitách, a položil tak základ respektu k penologickým vědám mezi odbornou i širší veřejností.

V institutu proto zanechává nesmazatelnou stopu své osobnosti. Za to vše mu děkujeme a přejeme mnoho úspěchů v nové odpovědné funkci.

Zaměstnanci IVVS

Personální změny na generálním ředitelství Vězeňské služby České republiky

- Generální ředitel Vězeňské služby ČR plk. Mgr. Luděk Kula jmenoval dne 9. února 2006 do funkce ekonomické náměstkyně ředitele VS ČR Ing. Radoslavu Hüttnerovou, dosavadní ředitelku ekonomického odboru generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky.

Ing. Radoslava Hüttnerová je absolventkou VŠE v Praze. V roce 1997 ukončila postgraduální studium na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, obor základy práva pro veřejnou správu. Svoji profesní kariéru zahájila v roce 1971 funkcí stavebního technika a investičního referenta. Od roku 1985 působila ve veřejné správě na finančních odborech. O pět let později začala pracovat na Ministerstvu financí ČR jako vedoucí oddělení financování neziskové sféry. Po nástupu k Vězeňské službě ČR vykonávala od roku 2000 funkci ředitelky ekonomického odboru.

- Dosavadní I. náměstek generálního ředitele plk. PaedDr. Bohuslav Burkwicz byl s účinností od 15. března 2006 zařazen do funkce národního experta Rady Evropy v Azerbájdžánu, kde se bude podílet na realizaci společného programu Rady Evropy a Evropské komise týkajícího se reformy vězeňství v této republice.
- Z rozhodnutí generálního ředitele Vězeňské služby ČR plk. Mgr. Ludka Kuly byl s účinností od 15. března 2006 pověřen funkcí I. náměstka generálního ředitele VS ČR plk. PhDr. Zdeněk Kreuzzieger, který zároveň ukončil výkon funkce ředitele odboru logistiky generálního ředitelství VS ČR.

Plk. PhDr. Zdeněk Kreuzzieger je absolventem Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, obor speciální pedagogika. Ve Vězeňské službě ČR, kde působí od roku 1977, vykonával různé vedoucí funkce. V roce 2002 byl na základě výsledků výběrového řízení jmenován do funkce ředitele Vazební věznice Olomouc, od roku 2005 vykonával funkci ředitele odboru logistiky GŘ VS ČR.

- Generální ředitel VS ČR na základě výběrového řízení jmenoval dnem 15. března 2006 do funkce ředitele odboru logistiky GŘ VS ČR Ing. Vladimíra Sloupa.

Vězni pomáhali při povodních

Do boje s velkou vodou se pustili i vězni. V severních Čechách pomáhalo 30 odsouzených z Věznice Stráž pod Ralskem a sedmičlenná pracovní četa odsouzených „volnopohybářů“ z litoměřické vazební věznice s vyklížením suterénních prostor Okresního a Krajského soudu v Ústí nad Labem. Po opadnutí vody jsou připraveni na výzvu předsedy krajského soudu vystěhované spisy zase odnést zpět.

Z břeclavské věznice se do záchranných prací, které trvaly nepřetržitě celý kritický víkend, dobrovolně zapojilo 58 odsouzených. Společně s hasiči a dobrovolníky z řad občanů stavěli ochranné hráze a naplnili pískem přes deset tisíc pytlů. Starosta města Břeclavi jménem krizového štábu města vyjádřil všem zúčastněným odsouzeným a zaměstnancům Věznice Břeclav poděkování.

Také vězni z ruzyňské vazební věznice plnili pytle s pískem a čistili koryto Vltavy od naplavenin. Radnice Prahy 6 se již asi před půl rokem domluvila s vězeňskou službou, že by vězni mohli v rámci pracovní terapie na jaře vypomáhat s úklidem v ulicích. „Povodně ale všechno urychlily,“ řekl radní Jan Holický.

(zr, ib, jp)

Regionální porada

NOVÝ FOJTŮV • Zasněžené rekreační středisko Nový Fojtov nedaleko Karlových Varů přivítalo ve dnech 16.–17. 3. 2006 ředitele věznic a vazebních věznic prvního regionu na regionální poradě. Námětem jednání byly úkoly uložené na gremiálních poradách GŘ v měsíci lednu a únoru, problematika bezpečnosti a aktuální problémy věznic, změny a organizační záležitosti regionu. Jako hosté se porady zúčastnili náměstek generálního ředitele pro bezpečnost a výkon služby plk. Mgr. Milan Václavěk, ŘOVaJS plk. JUDr. Miroslav Mádle a ŘOVaT plk. Mgr. Milan Hospodka.

Pracovní náplň v závěru porady doplnilo i rozloučení s ředitelem Věznice Kynšperk nad Ohří plk. JUDr. Miroslavem Bednářem, který odchází do důchodu. Poděkování za vytvoření velmi příjemného prostředí patří řediteli Věznice Ostrov nad Ohří plk. Mgr. Milanu Kubíčkovi a jeho zaměstnancům.

*plk. Mgr. Pavel Třasák,
ředitel Věznice Oráčov*

Prioritou je profesionalita

SOLENICE • Za účasti generálního ředitele Vězeňské služby ČR plk. Mgr. Ludka Kuly jednali v Solenici koncem února letošního roku ředitelé věznic, regionální ředitelé a další vedoucí pracovníci vězeňské služby o aktuálních úkolech roku 2006.

Luděk Kula mimo jiné zdůraznil, že úroveň výsledků dosažených při plnění stanovených cílů bude v letošním roce hlavním kritériem hodnocení práce příslušníků i občanských zaměstnanců vězeňské služby. Ta podle jeho slov udělala v uplynulém roce velký kus práce, ať již z pohledu zvyšování bezpečnosti vězeňských zařízení, tak co do úrovně podmínek i samotného výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu vazby. „Útěk z plzeňské věznice v závěru minulého roku však znovu potvrdil,“ konstatoval generální ředitel VS ČR, „že stačí

jedno selhání lidského faktoru a stín rázem padne na práci celého kolektivu zaměstnanců vězeňské služby. Proto prioritou v práci každého jednotlivce musí být vlastní náročnost na kvalitu pracovních výsledků a trvalý požadavek řídicího managementu na vysokou profesionalitu.“

S hlavními úkoly Vězeňské služby České republiky na rok 2006, zohledňujícími trendy obsažené v koncepci rozvoje českého vězeňství na příštích deset let, seznámil účastníky porady náměstek generálního ředitele VS ČR pro bezpečnost a výkon služby plk. Mgr. Milan Václavěk. O tom, s kolika finančními prostředky přitom může vězeňská služba počítat, hovořila ekonomická náměstkyně GR ing. Radoslava Hüttnerová. Uvedla, že podle schváleného rozpočtu VS ČR na rok 2006 mají její příjmy dosáhnout okolo jedné miliardy korun a výdaje zhruba 7,2 mld. Kč. Tento rozpočet po-

krývá mj. i prostředky na platy a související výdaje pro 10 639 zaměstnanců v objemu, který tvoří 64 procent běžných výdajů. Podrobněji se poté věnovala i rozpisu schváleného rozpočtu na jednotlivé organizační jednotky.

„I v dnešní době vyspělých technologií bude podíl živé síly na střežení objektů vězeňské služby ještě dlouho potřebný a nenahraditelný.“ Řekl to ředitel odboru vězeňské a justiční stráže GR VS ČR plk. JUDr. Milan Mádle, když komentoval aktuální stav bezpečnostní situace a mimořádných událostí. „O to více pozornosti,“ uvedl rovněž, „musíme věnovat preventivním opatřením, která mohou minimalizovat počet případných selhání lidského faktoru při střežení objektů. Naším cílem je dosáhnout toho, aby lidé plnili jen ty úkoly, které souvisejí s obsluhou a kontrolou provozu technických prostředků zajišťujících bezpečnost věznic.“

Generální ředitel VS ČR v této souvislosti znovu upozornil na nezbytnost pokračovat v prosazování opatření, která byla přijata k zamezení průniku nepovolených předmětů do vězeňských areálů, a na všech stupních řízení je trvale kontrolovat. Na programu porady byla také aktuální problematika výkonu trestu odnětí svobody a informace o využívání ubytovacích kapacit, kterou podal ředitel odboru výkonu trestu a vazby GR VS ČR plk. Mgr. Milan Hospodka. V přijatých závěrech se účastníci porady shodli, že je třeba efektivněji používat kapacitu specializovaných oddělení se zesíleným stavebnětechnickým zabezpečením. Akceptovali i možnost využívat činnost nestátních neziskových organizací v jednotlivých organizačních jednotkách výhradně v souladu s potřebami VS ČR.

Ing. Miroslav Jílek

Příprava konference v Plzni

PRAHA • Asociace ředitelů věznic Spolkové republiky Německo pořádá každý rok konferenci s mezinárodní účastí. Místem konání té letošní se stane ve dnech 8.–12. května Plzeň. O účast a podíl na přípravách konference byla požádána i Vězeňská služba České republiky. Předseda asociace Klaus Winchenbach, který řídí věznici v hesenském Rockenbergu, spolu se svými spolupracovníky se proto už koncem listopadu přijel do Prahy poradit o některých organizačních detailech. Z příprav zatím můžeme prozradit, že na konferenci jsou zváni představitelé české justice a vězeňství a zúčastní se jí delegáti ze Slovenska, Rakouska, Itálie, Francie a dalších zemí.

PaedDr. Lubomír Bajcura

Z očí do očí

ORÁČOV • Vedení věznice uspořádalo v polovině ledna první setkání se zástupci z řad odsouzených. Ředitel věznice plk. Mgr. Pavel Třasák nejprve nastínil, co od těchto setkání očekává, poté odsouzení přednesli návrhy a připomínky týkající se především aspektů jejich života ve věznici a stavebnětechnického stavu ubytoven, k nimž se vedení věznice postavilo velmi vstřícně. Na závěr byli zástupci odsouzených seznámeni s požadavky na dodržování pořádku a kázně, šetného zacházení s materiálem a majetkem, neboť zvýšené náklady na opravy a údržbu jsou limitujícím faktorem v dalším zlepšování prostředí a podmínek výkonu trestu ve Věznici Oráčov.

Mjr. Mgr. Brich, VOV

Jak pokračuje projekt Parole

Projekt Parole (Transition Facility), který Vězeňská služba ČR s Probační a mediační službou ČR (PMS) a se zahraničními partnery z Velké Británie a Finska v minulém roce začala, se přehoupl do druhé poloviny. Téměř ve všech aktivitách projektu jsou obě služby rovnocenně zastoupeny a společně koordinovány.

Zleva lektori z A. v Praze na Květnici 13.–17. 3. 2006 a příležitostně navštívili Věznici Valdice, dále ředitel Věznice Valdice plk. JUDr. Karel Kocourek a ředitel odboru výkonu vazby a trestu GŘ VS plk. Mgr. Milan Hospodka.

V lednu 2006 byly dokončeny týdenní tréninky zaměřené na analýzu trestné činnosti pachatele, riziko opakování trestné činnosti, rozdíly mezi statickými a dynamickými faktory, motivaci pachatele ke změně chování a speciální faktory při hodnocení rizik v případech zvláště nebezpečných pachatelů násilných a sexuálních trestných činů. Tréninky absolvovalo asi 90 pracovníků VS z řad vychovatelů a speciálních pedagogů. Všichni je hodnotili velmi pozitivně.

Současně začalo ve věznicích Jiřice, Světlá nad Sázavou a Kuřim (a ve třech střediscích PMS) pilotní ověřování kognitivně-behaviorálního programu pro odsouzené před eventuálním podmíněným propuštěním. Skupinová sezení a celková činnost lektorů (šest z VS) programu probíhá (za dohledu supervizorky) zatím dobře a vyváženě.

Pracovní skupina Risk Assessment (čtyři odborníci z VS) dokončuje finální verzi manuálu a připravuje pilotáž s uvažovaným začátkem na podzim tohoto roku. Na třídní dubnové setkání skupiny navazuje třídní setkání v rámci projektu s anglickým expertem, od něhož se očekává, že předloží oponentní posudek na vyvíjené produkty a na pi-

lotáž a její vyhodnocení. Skupina spolupracuje s profesorem Buriánkem, vedoucím katedry sociologie Univerzity Karlovy.

Poslední setkání pracovní skupiny (čtyři členové jsou z VS) monitorující celý proces parole s finskými experty by mělo vyústit v doporučení, jak tento proces zlepšit, a v metodický návod na způsob profesionálního průvodce praxí.

Nedávno proběhl seminář o klasifikaci a umísťování odsouzených, kterého se zúčastnil převážně střední a vyšší management a odborní pracovníci věznic (přibližně 90 z VS). Dva britští experti představili systém užívaný v Anglii a Walesu, který se může stát inspirací a přínosem pro českou cestu v této oblasti v rámci naplňování předpokládaných záměrů Koncepce rozvoje VS do roku 2015.

Usilovně se připravují multidisciplinární semináře pro zástupce soudů, státních zastupitelství a obou služeb (15 z VS). Celkový pozitivní pokrok v oblasti podmíněného propuštění závisí na postojích soudců. Předpokládá se prezentace aktivit projektu a jeho zamýšlené výstupy, jakož i širší diskuse nad tématem a pokus o konsenzus. Atraktivitu seminářům by měla dodat účast britských

soudců a členů parolového výboru, který rozhoduje o propuštění.

Pokračují studijní cesty do partnerských zemí, kterých se účastí převážně aktivní účastníci z pracovních skupin projektu nebo v problematice zainteresovaní pracovníci věznic (25 z VS). V dubnu se bude konat cesta do Londýna, zaměřená na problematiku kriminality mládeže a mladých dospělých, v květnu cesta do Cardiffu, zaměřená na otázky vězeňské klasifikace, umísťování a hodnocení rizik odsouzených, a v červnu do Helsinek se zaměřením na oblast parole a programů ve věznicích a v probační službě.

Projekt, ačkoliv je svým odborným zaměřením a účastí několika partnerů náročný na celkovou koordinaci po všech stránkách, běží bez výkyvů. Potěšitelné je zapojení řady pracovníků z věznic, tedy přímo z terénu, a fakt, že Vězeňská služba ČR má ve svých řadách kreativní profesionály. O úspěchu projektu a dlouhodobém zlepšení v oblasti podmíněného propuštění a dalších souvisejících oblastech bude rozhodovat to, nakolik se nové myšlenky a postupy prosadí do naší justiční, vězeňské a probační praxe.

Mgr. Michal Petras,
odbor výkonu vazby a trestu GŘ VS ČR

České věznice jsou bezpečné

Tato slova zazněla z úst prvního náměstka generálního ředitele Vězeňské služby ČR plk. PhDr. Zdeňka Kreuzziegera na regionální tiskové konferenci vězeňské služby, která se konala dne 29. března 2006 ve Vazební věznici Liberec. „Budeme hledat nové technologie a hodláme rovněž získávat finanční prostředky na zlepšení stavebnětechnického zabezpečení věznic,“ prohlásil a dodal, že v současné době probíhá například testování nových zařízení pro odhalování nepovolených předmětů pronášených v tělních dutinách lidmi vstupujícími do střežených objektů. Dále podrobně informoval o zvyšování ubytovacích kapacit pro odsouzené, o investičních akcích ve stávajících objektech Vězeňské služby ČR a v novém objektu Rapotice. Pohovořil také o problematice zaměstnávání odsouzených a systému detekce mobilních telefonů a, vzhledem k povodňové situaci, také o připravenosti vězeňské služby nabídnout obcím potřebnou techniku a pomoc odsouzených.

Tiskové konference se zúčastnili také ředitelé věznic v Rýnovicích a Stráži pod Ralskem – plk. Bohuslav Baudyš a plk. PaedDr. František Vach – a zástupce ředitele liberecké vazební věznice pplk. Ing. Pavel Khaml.

Pracovníci Kabinetu historie a dokumentaristiky VS ČR v čele s PhDr. Alešem Kýrem připravili pro novináře výstavku předmětů vyrobených odsouzenými, od zbraní a jejich maket přes ponorné vařiče až k dovedně vyrobeným skryším na mobilní telefony a jiné nepovolené předměty. „Historie vystavovaných předmětů sahá do devadesátých let. Poslední maketu zbraně jsme v Rýnovicích zajistili v roce 1997, odsouzení je vyráběli podle časopisu *Střelecká revue*. Nyní nám již legislativní změny a zvýšení důrazu vězeňské služby na bezpečnost střežených objektů umožňují například odebrání podobných časopisů odsouzeným zakázat,“ upřesnil plk. Baudyš. O extramurálních aktivitách s odsouzenými hovořil plk. Vach a připomněl, že fotbalové družstvo ze Stráže hraje již čtvrtou sezónu českolipskou soutěž neregistrovaných: „Jeho členy jsou pouze pracující odsouzení. Jakmile vězeň bezdůvodně zamešká pracovní směnu nebo je kázeňsky trestán, je z družstva automaticky vyřazen, i kdyby byl třeba nejlepší střelcem.“

Přítomní zástupci médií se zajímali o vše, co souvisí se životem za mřížemi – o stravování vězňů, zacházení s drogově závislými a alkoholiky ve věznicích, zájmovou činnost odsouzených i o právě probíhající návštěvu Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Jejich pozornost proto upoutala i výstavka s ukázkami stravy vězněných osob podávané ve věznici a výstroj příslušníků pro služební zákrok pod jednotným velením a pro eskorty nebezpečných osob nebo oděv odsouzených i obviněných, kterou připravili zaměstnanci liberecké vazební věznice.

Mgr. Václav Mitáš

Otázka pro

EKONOMICKOU NÁMĚSTKYNÍ
GENERÁLNÍHO ŘEDITELE
VS ČR ING. RADOSLAVU
HÜTTNEROVOU

Jaká opatření byla přijata k racionalizaci spotřeby vody, paliv a energií v rámci Vězeňské služby ČR? Podaří se tím ušetřit, a přitom zachovat zákonná práva vězňů?

Náklady na vodu a energie narůstají všude. Vnímáme to i ve svých domácnostech, když nám přicházejí účty, které jsou ve srovnání s finančními prostředky Vězeňské služby ČR nepatrné.

Cena elektrické energie v roce 2006 vzrostla o 12 %, zemního plynu o 25 % a ceny podle sdělení Energetického regulačního úřadu dále porostou. Přitom letošní zima s teplotami až minus 18°C byla jednou z nejchladnějších snad za posledních padesát let.

Porada vedení generálního ředitelství VS ČR projednala dne 6. 2. 2006 Rozpis schváleného rozpočtu na rok 2006 pro naše organizační jednotky a uložila jejich ředitelům, aby přijali reálná opatření k racionalizaci spotřeby vody, paliv a energií, která prokazatelně zajistí utlumení alespoň jedné třetiny objemu finančního dopadu nárůstu dodavatelských cen ve srovnání s rokem 2005. Abych tato opatření vysvětlila srozumitelně, použiji opět přirovnání k tomu, jak bychom asi postupovali ve svých domácnostech. Tam bychom členy své rodiny požádali, aby nepouštěli zbytečně vodu nebo nevětrali, když mají puštěné naplno topení. Naučili bychom děti zhasínat v místnostech, kde právě nikdo není. Začali bychom uvažovat, zda by se nám nevyplatilo topit něčím jiným, koupit jiný kotel nebo myčku nádobí, která má nižší spotřebu vody, protože při mytí v dřezu teče neuvěřitelné množství vody zbytečně. To jsou dva přístupy, kterým v ekonomice organizačních jednotek říkáme opatření beznákladová a nákladová.

Vždycky se dá rozumně ušetřit. V organizačních jednotkách se už vyplatí v objektech sledovat vztah otopné křivky k vnější a vnitřní teplotě, v ranní energetické špičce lze vypínat v kotelnách čerpadla, teplou vodu na ubytovny můžeme pouštět podle harmonogramu, teplotu v administrativních budovách lze v noci snížit.

V rámci plánovaných oprav je možné investovat do regulovatelných plynových hořáků, snížit komínovou ztrátu kotlů a bránit se tepelným ztrátám opláštěním budov, které mohou dokonce přispět k barevnosti a estetickým úpravám areálů věznic. Zbytečnému úniku vody zabrání teplotní čidla na sociálních zařízeních a další podobná zdokonalení.

Přitom všechna tato úsporná opatření mohou být realizována tak, aby v žádném případě nebyla omezena zákonná práva vězněných osob.

Radoslava Hüttnerová

Start se vydařil

Práce v kuchyni

KUŘIM • Koncem loňského roku byla ve Věznici Kuřim dokončena rekonstrukce 2. oddělení. Tím byla otevřena cesta k realizaci Speciálního programu zacházení pro mladé dospělé vězně. Je zaměřen především na eliminování negativního vlivu vězeňského prostředí (prizonizaci), motivaci mladých dospělých odsouzených ke změně životního stylu a celkovému zacházení s nimi tak, aby po propuštění z výkonu trestu byli připraveni pro úspěšnou reintegraci do společenského života bez dalšího páchání trestné činnosti. Protože jde o skupinu vězňů, která je vzhledem k dosud neukončené socializaci a sociální integraci relativně nejsnadněji ovlivnitelná, ať už v pozitivním či negativním smyslu, je nutné věnovat jí zvýšenou pozornost a penitenciární péči.

V oddělení se nachází sedm ložnic pro 28 vězňů, kulturní místnost, kuřárna a místnost pro samoobslužné aktivity, vybavená kuchyňskou linkou, sporákem, ledničkou a pračkou. V této místnosti vězni pod dohledem sociální pracovnice vaří, perou a žehlí.

Oddělení začalo fungovat začátkem ledna s počtem 22 odsouzených. Každý vězeň při vstupu do Speciálního programu podepíše kontrakt, kterým se zaváže ke spolupráci. Jsou v něm mj. uvedeny povinné aktivity – týdenní, měsíční komunity, samoobslužné aktivity a další – dále zvolené aktivity sestávající ze vzdělávacích, speciálněvýchovných a zájmových činností. Nabídka kroužků i speciálněvýchovných postupů je dostatečně pestrá a široká, takže všichni zúčastnění mají možnost kvalitně využívat volný

Vybavení pokoje v oddělení mladých dospělých

Sledování TV v kulturní místnosti

čas. Součástí kontraktu je také dlouhodobý osobní cíl, který si odsouzený sám stanoví. Důležitým prvkem Speciálního programu jsou pracovní úkoly, které mají vězni stanoveny v týdenním programu, ten je pak pravidelně vyhodnocován. Většina mladých dospělých odsouzených nemá vytvořeny pracovní návyky, a proto jsou pověřováni především úklidovými pracemi. Zdatnější z nich jsou pak zařazováni na různá pracoviště. Na každý týden si odsouzení volí také osobní úkol. Plnění všech povinností a úkolů je ve zvýšené míře kontrolováno týmem odborných pracovníků a dozorcí službou.

Start se vydařil, ale čeká nás běh na dlouhou trať. Zbývá jen popřát dobré klima, aby se všem běžcům dobře běželo.

Mgr. Yveta Šimková, speciální pedagožka

Chystáme se na reprofilaci

SVĚTLÁ n. S. • Hospodárná opatření hledá vedení vězeňské služby i každá věznice na nejrůznějších úsecích správy a provozu věznic. Mezi jedno z nich můžeme počítat i nové NGR č. 16 z roku 2006 (o profilaci věznic a vazebních věznic), které ve svých důsledcích zohledňuje na jedné straně racionální využívání objektů pro odsouzené (a obviněné) a stupeň, respektive kvalitu jejich zabezpečení a na straně druhé efektivní využívání personálních zdrojů při naplňování účelu trestu odnětí svobody nebo výkonu vazby.

Reprofilace se dotýká i Věznice Světlá nad Sázavou, která se po dokončení akce „Vnější a vnitřní spojovací a signálnězabezpečovací prostředky“ stala plně funkční i v komplexu požadavků na bezpečnost, čímž byly vytvořeny podmínky pro umístění i žen odsouzených do typu věznice zvýšená ostraha.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody, příslušná vyhláška i řada vnitřních předpisů upravují odlišnost při realizaci trestu odnětí svobody u této nejpřísněji potrestané skupiny odsouzených, se kterou ve Světlé nemáme zkušenosti. Proto ještě před přemísťováním odsouzených byla vybrána skupina odborných zaměstnanců ze Světlé na krátkodobou stáž do Věznice Opava – ke kolegům, aby se od nich v tomto ohledu přiučili.

Věříme, že výměna užitečných zkušeností mezi dvěma největšími věznicemi pro ženy v České republice bude mít svá další pokračování.

*Plk. Mgr. Kamila Meclová,
ředitelka Věznice Světlá nad Sázavou*

Problémy se sn přes

S ředitelkou kuřimské věznice Zuzanou Kalivodovou hovoříme o ženách i programech zacházení

Co vede ženu k tomu, aby si zvolila práci s vězni za životní povolání?

Tu otázku jsem si už také několikrát položila, neboť v době, kdy jsem přemýšlela o svém povolání, mne nic takového ani nenapadlo. Skoro deset let jsem pracovala jako psychologka v poradnictví a ve zdravotnictví, ale z profesního hlediska to nebylo to pravé ořečové. Stále více jsem cítila potřebu pracovat v oblasti, která by byla tak trochu mimo společenské normy. Lákalo mě něco zvláštního, až patologického. Jednoho dne jsem dospěla k názoru, že tím něčím zvláštním, až patologickým by mohla být práce s vězni.

Jak se cítí žena, která mužům vládne?

Snažím se nepřipouštět si rozdílnost pohlaví. Když jsem v roce 1996 nastoupila poprvé do kuřimské věznice, zajímala mne možnost podílet se na zřízení specializovaného oddělení pro sexuální delikventy. Vytvářeli jsme jeho koncepci, nastavovali terapeutické postupy a vzhledem ke klientele tohoto oddělení ji ani nebylo možné vnímat jako žena.

Dobře, ale co oni? Nechtěli zneužít toho, že jste žena?

Občas chtěli, abych se k nim chovala jako žena, jenže to bych tu práci nemohla dělat. Říkala jsem jim proto, že jsem bezpohlavní, tak ať na mne taktyky, které muži uplatňují vůči ženám, raději ani nezkoušejí. Tím nechci říct, že ze sebe dělám chlapa, to ani omylem, jen si myslím, že ve vězeňství může žena využívat svého vnímání života a práce jinde, třeba jeho ovlivňováním po estetické stránce. Navíc v profesním přístupu žádnou

ženskou taktiku neuznávám, mohla by se totiž obrátit proti mně. Člověk, který si vybral vězeňství za své povolání, se musí vždy chovat jako profesionál a já se tohoto pravidla držím dodnes.

A daří se vám to?

Není vhodné, aby člověk hodnotil sám sebe, ale nějakou zpětnou vazbu by měl mít. Tou je pro mne hodnocení mé práce, skutků, mého jednání a chování vedením VS ČR.

Ještě k té ženské taktice. Mám si myslet, že v práci nevyužíváte ženám vrozenou rafinovanost či jiné pro ně typické zbraně?

Ale to víte, že ano. Vždyť by to bylo proti přírodě.

Byla jste několik let ředitelkou ženské věznice ve Světlé nad Sázavou. Jaký je rozdíl mezi muži a ženami ve výkonu trestu odnětí svobody?

První rozdíl je dán už samotným zákonem o výkonu trestu, který obsahuje paragrafy týkající se speciálně žen. Další rozdíl vyplývá ze samotné odlišnosti obou pohlaví, který je zřejmý už v občanském životě, a pobyt ve vězení na tom nic nemění. Ženy mají naprosto jiné potřeby než muži, mají i jiné způsoby a prostředky, jak je uspokojit. Taký jinak

zlobí a otravují personál. Pokud chceme řešit ženský problém, musíme ho umět přesně analyzovat, neboť ženy jsou v tomto směru komplikovanější. Ony hodně přemýšlejí, než přistoupí k něčemu, co nám zkomplikuje práci, zato neuvažují v širokých souvislostech, spíše si řeší své žabomyší sváry. Na druhé straně je to s nimi snazší z pohledu bezpečnosti či vynakládání represivních prostředků. Taký si nevzpomínám, že by žena utekla z vězení.

Takže ženy z věznic neutíkají?

Já myslím, že ne. Možná existuje nějaká kategorie žen, které jsou v tomto směru výjimkou, ale v Čechách jsem se nimi nesetkala. V našich věznicích nejsou ženy odsouzené za terorismus či mezinárodní zločin, jsou to většinou „obyčejné“ ženské, které si rychle spočítají, že útek z věznice je pěkný průšvih a že se nevyplácí. Ve Světlé nad Sázavou jsme měli dříve plot, do kterého stačilo „cvrknout“, aby spadl, ale ony to neudělaly.

Jak se vám daří udržet bezpečnost věznice vzhledem ke zvyšujícímu se počtu odsouzených za závažné trestné delikty a současně uplatňovat humanitní pojetí výkonu trestu?

Ta problematika je opravdu složitá, zvláště když pojem humanizace nikdo nikdy přesně nevysvětlil. Samozřejmě že není problém ho z latiny otrocky přeložit, ale jinak si pod tím slovem může každý představit něco jiného. I když nerada zobecnuji, tak moje představa humanizace vězeňství je taková, že odsouzení žijí v podmínkách, které jsou adekvátní vy-

Plk. PhDr. Zuzana Kalivodová,
ředitelka Věznice Kuřim,
odborná specializace: psychologka,
délka praxe ve vězeňství: 16 let.

naším ně pojmenovat

spělé společnosti. Hromadné ubytování osob, s nímž se lze ještě setkat v našich věznicích, mi humánní rozhodně nepřípadá. Humánní ale není ani třeba to, že vězňům pustíme teplou vodu nebo je necháme telefonovat. Podle mne by vězeň neměl pobytem ve vězení přijít o možnost běžných lidských potřeb. To bychom se také mohli vrátit někam, kde naše vězeňství už bylo, a to rozhodně žádný z pracovníků vězeňské služby nechce. Jinými slovy řečeno, neměli bychom člověka ve výkonu trestu vystavovat ještě dalším sankcím, než jakým byl odsouzen.

Jsem přesvědčena, že humanizaci výkonu trestu odnětí svobody profesně zvládneme, ale z hlediska jeho materiálního a technického zajištění jsme ještě na vězeňské standardy vyspělých zemí nedosáhli. Navíc jako nešťastný nápad vidím možnost celé řady vnějších institucí zasahovat do výkonu trestu. Tyto složky ho vnímají zvenku, nikoli jako profesionál, který je s vězňem v každodenním styku a který dobře zná jeho osobnost. Nezřídká se totiž stává, že vnější instituce to vidí jinak, vstupují do procesu a v podstatě ohrožují dosažení efektu, který sledujeme.

Vězeň si může dneska stěžovat prakticky na všechno. Třeba na to, že měl na jídelníčku bramborové šišky, které měly menší tvar a vypadaly jako halušky. I to bývá důvodem ke stížnosti vězňů, kterou se poté zabývají příslušné složky, aby nakonec dospěly k názoru, že šlo o ztrátu času. Současné právo vězně na všechno si stěžovat já osobně za projev humanizace výkonu trestu nepovažuji už taky

proto, že vězeňská služba dnes nezaměstnává lidi, kteří si prostřednictvím vězňů uspokojují své komplexy. Možná to tak někdy bylo, ale já to nepamatuji.

Předpokládám, že znáte způsob, jak si s tím poradit?

Problémy se vždy snažím přesně pojmenovat, stejně jako kroky k jejich řešení. Zajímám se o to, aby odsouzení měli běžné podmínky pro život, a když mají řekněme jakési nastavbové požadavky, tak zabrzdlím. Vždy však dodržuji zákon, což někdy bývá jediná obrana proti nařčení z nerespektování humanitního pojetí výkonu trestu.

U nemalého procenta vězeňské populace je evidována recidiva trestných činů. Je to třeba tím, že programy zacházení ne-

přinášejí očekávanou změnu v myšlení odsouzených osob?

Zpracování programu zacházení je důležitým aktem, který se koná při nástupu odsouzené osoby do výkonu trestu. S jistou nadsázkou bych řekla, že věznice si při jejich zpracovávání může „vymyslet“ v podstatě cokoli, co může prostorově a personálně unést a co vězňům umožní poznat závadnost jejich chování i pozitivní skladbu životních hodnot.

Osobně jsem stoupencem spíše biologické teorie, podle níž k nám odsouzený nepřichází

jako tabula rasa, ale je naprosto dokonale vybaven z hlediska své osobnosti, má jasně zafixované modely chování a z toho vyplývající žebříček hodnot. Proto ani sebelepší programy zacházení nemohou být všemocné. I v běžném životě lze měnit člověka velmi těžko, a věznice jsou navíc prostředím, které to ještě více ztěžují. Vězeň zde není dobrovolně, nevnímá nás jako kamarády, kteří mu chtějí pomoci, ale jako represivní složku. Samozřejmě že nemluví absolutně, existují výjimky, ale na základě

mnohaleté praxe jsem došla k závěru, že tzv. prosociální osoby mezi odsouzenými – tedy vězni, kteří mají venku takové zázemí, že se dokážou normálně vrátit do života a normálně fungovat – téměř vymizely, protože společnost se posunula ve svém vývoji někam jinam, někam, kde

se všichni chováme účelově. A tak se chovají i vězni. Tím nechci tvrdit, že bychom programy zacházení měli zrušit, naopak, je to v smysluplném trávení volného času. Pro některé vězně je doslova vysvobozením, když něco mohou dělat, ale podle mého názoru to nijak výrazně nezmění jejich způsob myšlení.

Kdybyste si mohla něco přát, co by to bylo?

Aby se pořád něco dělo. Nemyslím něco mimořádného, co je na hláskou službu, ale něco, co má smysl a je užitečné.

Ing. Miroslav Jílek

Věznice Kuřim

Typ věznice: s ostrahou;
Počet vězňů: 545 (muži);
Kapacita věznice: 450 míst;
Počet zaměstnanců: 256,
z toho 147 příslušníků
a 109 občanských zaměstnanců.

K aktuální problematice výkonu vazby a trestu odnětí svobody

Než se alespoň rámcově dotknu některých aktuálních témat, která odbor výkonu vazby a trestu Generálního ředitelství VS ČR řeší, považuji za správné zmínit se v úvodu o velmi důležitém materiálu Vězeňské služby ČR, a sice o Koncepci rozvoje českého vězeňství do roku 2015. V jejím základním programovém prohlášení je uvedeno, že Vězeňská služba ČR jako součást trestní justice respektuje právní řád, usiluje o to, aby přispívala k ochraně spo-

lečnosti. Činí tak nejen izolací pachatelů trestné činnosti, ale i vytvářením podmínek pro integraci odsouzených osob po propuštění z výkonu trestu podporou jejich úsilí o převzetí odpovědnosti za svůj život občana, dodržujícího zákony. Základní principy jednání s vězněnými osobami, vyplývající především z Listiny základních práv a svobod, českého právního řádu a Doporučení Rady Evropy, jakož i strategické cíle, které si české vězeňství stanovilo pro ná-

sledující desetiletí, se plně dotýkají všech aktuálních témat, která vězeňská služba již dnes řeší nebo bude v následné době řešit.

DYNAMICKÁ BEZPEČNOST

V první řadě bych se rád zmínil o již několikrát prezentované problematice dynamické bezpečnosti, která uvnitř vězeňského prostředí plně ovlivňuje psychosociální klima. Je nesporné, že nezastupitelnou úlohu zde sehrává

umění či profesionalita komunikační strategie vězeňského personálu s vězňnými osobami. Vhodné propojení vnější a vnitřní bezpečnosti s ohledem na optimální úroveň dynamické bezpečnosti – a mám na mysli např. vytvoření přijatelných hygienických podmínek, zlepšení ubytovacího standardu ve vztahu ke společnému ubytování menšího počtu vězňných osob (dnes ještě po deseti i patnácti na ložnicích či celách), ke zřízení dostatečných prostor určených k pohybu a aktivitám mimo cely a ložnice, venkovních prostranství a prostor pro sportovní vyžití a práci a jiné – je záležitostí veškerého vězeňského personálu, což má především preventivní charakter nejen v předcházení problémům či konfliktním situacím s vězňnými osobami, ale i v předcházení vzniku mimořádných událostí ve věznicích a vazebních věznicích.

GRANTOVÉ PROJEKTY

Angažování vězeňské služby v tzv. grantových projektech se oproti minulým letům výrazně zvýšila. Jedná se především o mapování možnosti zapojení, participaci na přípravě a organizaci prvotních fází projektů např. z Evropského sociálního fondu. Ve spolupráci se Sdružením pro probaci a mediaci v justici organizačně a metodicky zajišťujeme projekt Koalice Šance. Jeho tématem je zlepšení přístupu na pracovní trh pro osoby těžce integrovatelné. Projekt se zabývá problematikou návratu osob propouštěných z výkonu trestu na trh práce.

PROJEKT PAROLE

Dalším projektem, na němž Vězeňská služba ČR spolupracuje s Probační a mediační službou ČR a se zahraničními partnery z Velké Británie a Finska a který byl zahájen v roce 2005, je projekt Parole (Transition Facility). Tématem projektu je oblast podmíněného propuštění (parole), který je zaměřen na zkvalitnění přípravné části před podmíněným propuštěním, což by mělo především zlepšit vypracování hodnotících zpráv o odsouzených. Vězeňská služba ve spolupráci s probační a mediační službou v současné době vytváří manuál s pracovním názvem Manuál 3 P, který by měl být jakýmsi návodem k řešení kontroverzních situací, které mohou nastat při naplňování Dohody o spolupráci mezi VS ČR a PMS ČR v oblasti zajišťování podkladů pro rozhodnutí soudu o možném podmíněném propuštění s dohledem. Účelem manuálu je vybavit pracovníky obou služeb nástrojem, který by jim poskytl návody v řešení konkrétních možných situací při naplňování zmiňované dohody. Pracuje se také na přípravě vzdělávacího manuálu pro pracovníky obou služeb v oblasti procesu přípravy a výkonu podmíněného propuštění. U systematického rozvíjení a většího využívání podmíněného propuštění s dohledem lze vyjádřit hypotézu, která v důsledku uplatňování tohoto institutu poukazuje na možnost nižší pravděpodobnosti recidivy.

VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

V oblasti zacházení s odsouzenými je akcentována problematika individualizace zacházení, která se promítá v konceptu posuzování rizik a potřeb. Na základě analýzy dosavadních zkušeností je připravován projekt Risk

and Need Assessment, který, vedle zmíněného požadavku individualizace, povede ke kvalitnější predikci výsledků resocializačního působení. V rámci postupné implementace konceptu posuzování rizik a potřeb do metodiky zacházení s vězňnými osobami byla vydána metodika, která aktualizuje obsah a strukturu komplexních zpráv. Snahou je tedy hledat možnosti formulování programů zacházení tak, aby logicky navazovaly na systém hodnocení rizik a potřeb. Naše programy zacházení s odsouzenými mají již dnes vysokou

úroveň. To se také odráží v hodnocení úrovně programů zahraničními kolegy.

MEDIACE

V následující době se bude Vězeňská služba ČR v oblasti zacházení s odsouzenými více zaměřovat na mediaci a napomáhat tomu, aby odsouzení napravili škody způsobené spáchanou trestnou činností, a to ve spolupráci s organizací zabývající se pomocí obětem trestných činů.

DROGY

Vězeňská služba věnuje velkou pozornost otázce zachování kvality zacházení ve specializovaných odděleních. V této oblasti je rozšiřována zejména nabídka pro odsouzené s poruchami osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek. Pod záštitou Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky je připravován standard kvality Drogové služby ve věznicích, který by byl zohledňován v systému certifikací drogových služeb a umožňoval by vstup těchto organizací do vězeňských zařízení. V této souvislosti bych rád připomněl, že vězeňská služba již několik let spolupracuje s nestátními neziskovými organizacemi v protidrogové oblasti. V současné době jsou také připraveny veškeré podmínky k zahájení pilotního projektu týkajícího se aplikace substituční léčby ve dvou organizačních jednotkách vězeňské služby. V oblasti výzkumné a analytické činnosti spolupracujeme s Institutem pro kriminologii a sociální prevenci na výzkumu Možnosti trestní justice v protidrogové politice, který mimo jiné mapuje aspekty protidrogové

politiky ve věznicích. Vězeňská služba ČR má zpracovaný vlastní Plán činnosti v protidrogové politice na období 2005 až 2006, který vychází z Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2009.

VÝKON VAZBY

Ve výkonu vazby realizují vězeňští psychologové standardizovaný program, orientovaný na specifické problémy vazby s cílem zabránit nežádoucím mimořádným událostem pramenícím z psychických problémů obvině-

ných. Realizovaná jsou také opatření přijatá v rámci predikce suicidálního jednání vězňných osob, které bylo předmětem analýzy a vyhodnocení. Novela zákona o výkonu vazby se mimo jiné dotýká zacházení s obviněnými. Odborem výkonu vazby a trestu generálního ředitelství vězeňské služby byl ve spolupráci s odbornými zaměstnanci některých vazebních věznic a věznic zpracován pilotní materiál Soubor preventivněvýchovných a vzdělávacích aktivit pro obviněné. S ohledem na vytváření podmínek k širší nabídce preventivněvýchovných, vzdělávacích, zájmových a sportovních programů je uvedený materiál podroben praktickému využití. Po jeho vyhodnocení budou stanoveny další kroky vedoucí k jeho rozšíření a zkvalitnění.

REPROFILACE VĚZNIC A VAZEBNÍCH VĚZNIC

V současné době se vězeňská služba velmi intenzivně věnuje také problematice reprofilace věznic a vazebních věznic. Byla schválena Optimalizace zajištění výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody na období leden 2006 až leden 2008, kterou si vyžádala potřeba systémového řešení zajištění uvěznění požadovaného a předpokládaného počtu vězňných osob.

Jak známo, počet vězňných osob se v České republice od počátku roku 2003 zvyšuje:

- ke dni 31. 12. 2002 bylo vězněno celkem 16 213 osob (3384 obviněných a 12 829 odsouzených);
- ke dni 31. 12. 2003 celkem 17 277 osob (3409 obviněných a 13 868 odsouzených);

- ke dni 31. 12. 2004 celkem 18 343 osob (3269 obviněných a 15 074 odsouzených);
- ke dni 31. 12. 2005 celkem 18 937 osob (2860 obviněných a 16 077 odsouzených);
- ke dni 15. 3. 2006 je to celkem 19 484 osob (2709 obviněných a 16 775 odsouzených). V prvních dvou a půl měsících letošního roku se počet vězňů osob zvýšil o 574, přičemž počet obviněných poklesl o 151 a počet odsouzených vzrostl o 698. Vězeňská služba očekává, že v lednu 2008 může být vězněno celkem 21 000 osob, z toho 2500 ve výkonu vazby a 18 500 ve výkonu trestu odnětí svobody. Bude tedy nutné změnit u přibližně 750 míst ubytovací kapacity účel jejich využití z výkonu vazby na výkon trestu odnětí svobody. Řešení vyžaduje i očekávaný deficit ubytovací kapacity ve věznicích s dohledem, dozorem a s ostrahou.

Narůstající počet vězňů osob vyžaduje neustále přijímat opatření k zajištění rovnoměrného využívání stávajících ubytovacích kapacit věznic a vazebních věznic. V prvním čtvrtletí letošního roku byla již realizována potřebná opatření, přičemž mezi ty nejvýznamnější patří změna profilace Věznice Drahonice z jednotypové věznice zabezpečující výkon trestu ve věznici s dozorem na věznici zabezpečující výkon trestu mužů ve věznici s dohledem a dozorem a rozšíření profilace Věznice Světlá nad Sázavou o zabezpečení výkonu trestu odsouzených žen ve věznici se zvýšenou ostrahou. Ve druhém čtvrtletí bude nejvýznamnějším optimalizačním krokem vymístění výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou z Věznice Plzeň. Odsouzení budou přemístěni do Věznice Valdice výměnou za odsouzené vykonávající trest ve věznici s ostrahou. V druhém pololetí letošního roku budou pokračovat investiční akce, které umožní zprovoznit novou věznici s dozorem v Rapotčicích (bývalý okres Třebíč) a změnit profilaci Věznice Kynšperk nad Ohří z jednotypové věznice s dozorem na věznici dvoutypovou – věznici s dozorem a věznici s ostrahou. Budou vytvořeny podmínky pro zřízení specializovaného oddělení pro výkon trestu odsouzených mužů s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek ve věznici se zvýšenou ostrahou ve Věznici Valdice a specializované oddělení pro výkon trestu odsouzených mužů s mentální retardací ve věznici s dozorem. Rovněž by měla být dokončena investiční akce ve Věznici Břeclav, kde bude zřízeno oddělení pro odsouzené ve věznici s do-

hledem, jehož součástí bude ložnice pro tělesné postižené odsouzené včetně sociálního zařízení. Realizace dalších opatření v rámci optimalizačních kroků bude záviset zejména na tom, jak se bude vyvíjet počet osob ve výkonu vazby a počet odsouzených v jednotlivých typech věznic.

ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

Přípravy na zajištění výkonu ochranného opatření – zabezpečovací detence – probíhají souběžně v oblasti legislativní, metodické i materiálnětechnické. Vězeňská služba se intenzivně podílela na přípravě věcného záměru zákona o zabezpečovací detenci. Institut tohoto opatření je upraven v návrhu nového trestního zákoníku, který stanoví podmínky, za nichž soud buď obligatorně, nebo fakultativně uloží zabezpečovací detenci. Ten však byl nedávno jako celek Poslaneckou sněmovnou odmítnut a v současné době nelze říci, kdy bude znovu v parlamentu projednáván. Přesto bych rád přiblížil věcnou stránku institutu zabezpečovací detence ve znění, v jakém byl navržen.

Soud uloží zabezpečovací detenci v případě:

- a) že rozhodne o upuštění od potrestání, jestliže pachatel spáchal zločin ve stavu zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou a nelze přitom očekávat, že by doložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze poruchy a možnostem působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti a soud má za to, že zabezpečovací detence, kterou pachatel zároveň ukládá, zajistí ochranu společnosti lépe než trest;
- b) jestliže pachatel činu jinak trestného, který by naplňoval znaky zvláště závažného zločinu, není pro nepřičetnost trestně odpovědný, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možnostem působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti.

Soud může uložit zabezpečovací detenci vzhledem k osobě pachatele s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a jeho poměrům tehdy, jestliže:

- a) pachatel spáchal zločin ve stavu vyvolaném duševní poruchou, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možnostem působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti;
- b) pachatel, který se neoddává zneužívání návykové látky, byl pro zvláště závažné zločiny spáchané pod vlivem návykové látky nebo v závislosti na jejím zneužívání již dvakrát odsouzen nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na jeden rok, a nelze očekávat, že by bylo možné dosáhnout uložením ochranného léčení dostatečné ochrany společnosti, a to i s přihlédnutím k již projednávanému postoji pachatele k ochrannému léčení.

Z obsahu podmínek, za nichž může soud uložit zabezpečovací detenci, je zřejmé, že Vězeňská služba ČR bude při zjišťování jejího výkonu přicházet do styku rovněž s osobami, se kterými dosud prakticky do styku nepřicházela. Ke dni účinnosti nového trestního zákoníku bude zřízen ústav pro výkon zabezpečovací detence v prostorách Vazební věznice Brno s kapacitou

48 míst, zároveň se připravuje možné vybudování nového ústavu pro výkon zabezpečovací detence s kapacitou cca 260 míst ve Vidnavě (bývalý okres Jeseník). K uvedené problematice se odborně vyjádřil v časopise České vězeňství (1/2006) MUDr. Petr Stožický, primář psychiatrického oddělení vězeňské nemocnice Vazební věznice Brno.

ŘÍZENÍ LIDSKÝCH ZDROJŮ

V oblasti podpory rozvoje řízení lidských zdrojů jsou průběžně metodologicky řešeny otázky související se zkvalitňováním metod pro výběr zaměstnanců a pro predikci budoucího výkonu práce a služby. V souladu s trendem zvyšování odborné úrovně psychologických pracovišť je rozvíjena odborná spolupráce s psychologickými pracovišti mimo resort, např. psychologickým pracovištěm Hasičského záchranného integrovaného systému, psychologickým pracovištěm Ústřední vojenské nemocnice v Praze ve Střešovicích. Výsledkem této spolupráce je mimo jiné vytypování a výškolení sedmičlenného týmu psychologů, kteří v rámci svých regionů posuzují osobní způsobilost pyrotechniků vězeňské služby s využitím nových moderních psychodiagnostických metod.

INFORMATIKA

V závěru roku 2004 byla mezi Vězeňskou službou ČR a společností Microsoft, s.r.o. podepsána Rámcová dohoda na dodávku programového vybavení – Vězeňského informačního systému. Několikaleté úsilí vězeňské služby o modernizaci v oblasti informatiky tak dnes přináší své ovoce. Odbor výkonu vazby a trestu generálního ředitelství, jakož i jiné odbory, úzce spolupracuje s uvedenou společností na přípravě informačního systému, který mimo jiné umožní v rámci centrální databáze okamžitý přehled potřebných informací. Ty budou taktéž podkladem pro analýzy ke stanovení vývojových ukazatelů a předvídatelných trendů nejen v oblasti výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.

* * *

Do kompetence odboru výkonu vazby a trestu generálního ředitelství vězeňské služby patří také problematika zaměstnávání a vzdělávání vězňů osob, programů zacházení s odsouzenými, zajišťování duchovní služby, výkonu ochranného léčení ve výkonu trestu, výkonu trestu mladistvých a mladých dospělých, výkonu trestu odsouzených žen, výkonu trestu matek nezletilých dětí, výkonu trestu u odsouzených pracovních nezařaditelných, výkonu trestu dlouhodobých a doživotních trestů, výkonu trestu u odsouzených cizinců a mnoho dalších oblastí. Podrobněji o nich budeme informovat v příštích číslech časopisu České vězeňství.

Na těchto několika desítkách řádků bylo snahou přiblížit čtenářům některé aktuální problémy, kterými se Vězeňská služba České republiky intenzivně zabývá. Závěrem je možné říci, že vším zde uvedeným se české vězeňství nezadržitelně přibližuje evropským vězeňským standardům, které však již dnes v několika směrech jistě splňuje.

*Plk. Mgr. Milan Hospodka,
ředitel odboru výkonu vazby a trestu GR VS ČR*

Radosti i strasti pankrácké „justičky“

„Dobrý den, zavazadla, prosím, položte na pás a všechny kovové věci, které máte po kapsách, vyložte do košíku a projděte detekčním rámem,“ to jsou slova, která někoho pohládí po duši, u jiného evokují pocity, jako by před ním toreador rozprostřel červenou capu. Každopádně jsou to vesměs první slova, kterými vítají případné účastníky soudních či jiných jednání příslušníci Vězeňské služby České republiky, konkrétně justiční stráž v budovách soudů, státních zastupitelství nebo ministerstva spravedlnosti.

Nejinak tomu je v našem hlavním městě Praze, kde působí nejvíce justičních strážných v republice. Zdejší dvě vazební věznice v Ruzyni a na Pankráci spravují celkem devatenáct samostatných jednotek, jež zajišťují pořádek a bezpečnost jak v devatenácti základních justičních objektech, tak i v jejich detašovaných pracovištích.

Vazební věznice Praha-Pankrác v současnosti řídí polovinu všech jednotek operujících v Praze, ale po skončení integračního procesu bude mít na starosti oblast číslo 1, skládající se z jednotek při Vrchním soudu v Praze, Městském soudu v Praze a pod něj spadajících deset obvodních soudů, Městském státním zastupitelství v Praze a příslušných obvodních státních zastupitelství.

Být příslušníkem justiční stráže v Praze je náročné zejména proto, že tito mladí muži a ženy vykonávají poměrně fádni a stereotypní práci. Jejich prvořadým úkolem je ochránit justiční objekty před průnikem nebezpečných předmětů, kterými by bylo možné ohrozit životy a zdraví návštěvníků i zaměstnanců. Všichni strážníci, bez ohledu na pohlaví či věk, jsou školeni pro výkon stejné práce, jejíž těžiště spočívá především na vstupech. Řada soudů umožňuje veřejnosti využít i několika vchodů do svých budov a detašovaných pracovišť, které je třeba obsadit justiční stráží.

Samozřejmě i zdejší „justička“ musí zajistit další servis soudům v podobě účasti na výkonech soudních rozhodnutí či doručování písemností. Je třeba vstupovat do cizího domu či bytu a ochránit soudního exekutora před nebezpečím, které lze jen těžko předvídat. Za neznámými dveřmi se častokrát odvíjejí pohnuté příběhy lidí, jejichž reakce je mnohdy nevyzpytatelná a připravuje exekutorům i jejich ochráncům horké chvíle.

Od roku 1993, kdy justiční stráž byla zřízena v rámci vězeňské služby, se zatím nepodařilo naplnit početní stavy stanovené pro justiční objekty v Praze, což je zdejší letitý problém. Vězeňská služba se jej snaží řešit různými, zejména finančními pobídkami. Za rok 2005 vstoupilo do řad justiční stráže při Vazební věznici Praha-Pankrác celkem 31 příslušníků, 11 jich služební poměr z různých důvodů ukončilo. Čistý přírůstek byl tedy 20 příslušníků JS, což je číslo velice pozitivní a v historii pankrácké justiční stráže nemá obdoby.

Tento nesporně příznivý trend s sebou nese i určité problémy, spojené s nedostatkem zkušeností, jež je třeba sbírat řadu let. Pouze necelých dvacet procent zdejších příslušníků JS má praxi delší než deset let, zato více než padesát pankráckých příslušníků JS má praxi kratší než dva roky. Mezi nováčky je kromě žen, které z pochopitelných důvodů neměly žádný vojenský výcvik, řada mladíků, kteří rovněž nemuseli absolvovat základní vojenskou službu a kterým chybí některé návyky potřebné i pro práci u ozbrojené složky ministerstva spravedlnosti. Je třeba většího úsilí ze strany velitelů místních jednotek justiční stráže a lektora-instruktora pro celoživotní vzdělávání z vazební věznice, aby tento handicap eliminovali.

Již více než rok pomáhají justiční strážníci plnit úkoly eskortní služby. Prvotní záměr využít je pouze ve výjimečných případech se stal

nakonec téměř každodenní realitou a jsou dny, kdy by eskorta bez pomoci justiční stráže z pankrácké vazební věznice nemohla vyjet. Toto je mimořádný přínos justiční stráže.

Ne vše se nám daří podle našich představ. Dlužno přiznat, že na našem kontě jsou i určité prohry, které navíc odkrývají fenomén toho, že někteří příslušníci nemají vypěstovanou neodmyslitelnou profesní hrdost. Přestože nikdy nemůžeme s uspokojením tvrdit, že soudy jsou sto procentně ochráněny před nebezpečím zvenčí, naprostá většina příslušníků justiční stráže dělá dobré jméno Vězeňské službě ČR a poctivou službou přispívá ke snižování bezpečnostních rizik. Díky prioritám ministerstva spravedlnosti jsou justiční objekty podstatně lépe technicky zabezpečovány, než tomu bylo v nedávné době. Moderní detekční prostředky včetně rentgenových přístrojů na kontrolu zavazadel se stávají samozřejmostí a příslušníci se učí moderní techniku obsluhovat.

Pro rok 2006 je před oblastí číslo jedna velká výzva. V tomto roce předá investor do užívání moderní Justiční areál na Míčáncích, určený pro čtyři soudy a čtyři státní zastupitelství. Počítáme zde s jednotkou justiční stráže o počtu více než padesáti příslušníků.

Mjr. Mgr. Miroslav KRÍDLO

Justiční stráž je nejdynamičtěji se rozvíjející součástí vězeňské služby. Narůstající rozsah její činnosti si postupně vynutil změnu v řízení a organizační struktuře. Od letošního března jsou proto místní jednotky přiděleny již ne jako v minulosti ke 30 věznicím a vazebním věznicím, ale pouze k těm vězeňským zařízením, která zajišťují eskorty k soudům. Nově jsou také tyto jednotky seskupeny do osmi oblastí kopírujících obvody krajských soudů a Městského soudu v Praze. V každé oblasti je zřízena funkce oblastního velitele justiční stráže. Konkrétně v Praze jsou místní jednotky justiční stráže seskupeny do oblastí č. 1 (obvod Městského soudu v Praze) a do oblastí č. 2 (obvod Krajského soudu v Praze). Do oblastí č. 1 spadají všechny místní jednotky přiřazené k Vazební věznici Praha-Pankrác nacházející se na území hlavního města Prahy. Od těchto změn si vedení vězeňské služby slibuje lepší komunikaci mezi předsedy krajských soudů a jednotlivými vězeňskými zařízeními.

Pplk. Ing. Bc. Ivo Mrhal,
odbor Vězeňské a justiční stráže

Zkušenosti se zaměstnáváním odsouzených

Zajistit práci pro co největší počet odsouzených je jeden z hlavních úkolů Vězeňské služby ČR. Cílem je dosáhnout 60% zaměstnanosti. Ve výkonu trestů odnětí svobody bylo v roce 2005 zaměstnáno 5995 osob z 13 302 způsobilých k výkonu práce podle stanovené zdravotní klasifikace. Ve srovnání s rokem 2004 se zvýšil počet zaměstnaných odsouzených o 312, tj. o 5,5 %. Vězněné osoby byly zařazovány na pracoviště ve vnitřním provozu, vlastní výrobě, provozovnách středisek hospodářské činnosti, u podnikatelských subjektů nebo byly zaměstnány denním studiem. Ve výkonu vazby bylo průměrně zaměstnáváno 46 osob. V loňském roce se zvýšil počet odsouzených pracujících pro podnikatelské subjekty o 173 osob a rostoucí trend byl zaznamenán u odsouzených zařazených v provozovnách hospodářské činnosti – o 146. Počet odsouzených, kteří pracují ve vnitřním provozu, je na stejné úrovni jako v roce 2004.

ZNOJMO

Ve znojemské věznici v uplynulém roce pracovali odsouzení nejen ve vnitřní režii, ale také pro cizí subjekty. Ve firmě Ampelos, šlechtitelská stanice vinařská Znojmo, a. s., pracovalo na vinicích během roku podle potřeby 2–10 odsouzených. Další organizací, která má zájem o práci odsouzených již od roku 2000, je Agrodružstvo Jevišovice. Loni zde vykonávalo pomocné dělnické práce a práce při vyskládňování kuřat celkem patnáct odsouzených. Na Pile Pavlice, která zaměstnává odsouzené od roku 2002, našlo v loňském roce práci 4–10 odsouzených. V minulém roce pracovali odsouzení z Věznice Znojmo také pro firmu Kostecké uzeniny, a. s. Smlouva s ní, uzavřená 7. února 2005, však byla začátkem letošního roku ukončena. Kostecké uzeniny zaměstnávaly na pomocné a úklidové práce v závodě podle potřeby 20 odsouzených.

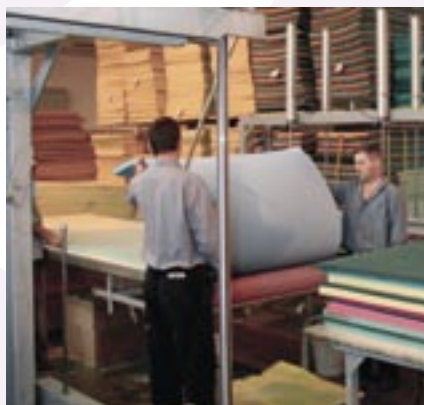
Znojemská věznice má zájem zaměstnávání odsouzených letos ještě rozšířit, ale vzhledem k vysoké nezaměstnanosti v regionu to nebude snadné.

Ludmila Kurdíková

BĚLUŠICE

Před více než třemi lety se vedení bělušické věznice podařilo po mnohaletém úsilí najít podnikatelský subjekt, který měl z hlediska plánovaného objemu výroby dlouhodobé cíle a byl ochotný zaměstnat vyšší počet odsouzených. Firma BoTec, s. r. o., zahájila koncem

roku 2002 přípravné práce pro výrobu v pronajaté hale přilehlé výrobní zóny. Počátkem roku 2003 bylo vybráno prvních dvacet odsouzených pro zácvek na strojním zařízení a brzy

nato byl zahájen dvousměnný provoz, v němž bylo zpočátku zařazeno 34 odsouzených. Jejich počet s objemem výroby postupně rostl. V současné době jich pracuje celá stovka a je reálný předpoklad, že v brzké době to bude až 140 odsouzených.

Sortiment zboží, který vyrábějí, je poměrně široký – koupelové masážní houby, clean houby k úklidu a čištění dlaždic a skla, drátěnky na nádobí a autosety pro potřeby motoristů. Stejně je výroba hygienických houbiček na nádobí, které odsouzení ručně balí podle potřeb odběratele, jímž je jedna nadnárodní společnost. Týdenní objem výroby naplní asi deset kamionů. Výrobky z Bělušic jsou distribuovány prakticky po celé Evropě.

I přes značné problémy s výběrem odsouzených, kteří musí splňovat přísná kritéria pro pracovní zařazení, je prioritou vedení věznice i ostatních odpovědných zaměstnanců udržet výrobu houbiček i v následujících letech.

Možná i vy máte doma houbičku z Bělušic.

Mjr. Ing. Jiří Vávra

OLOMOUČ

Jedním z předpokladů úspěšné integrace odsouzených do společnosti po propuštění na svobodu je, aby si v době výkonu trestu udrželi (a případně i získali) pracovní návyky. Management Vazební věznice Olomouc proto v maximální míře usiluje o využití pracovního potenciálu odsouzených nejen jejich zařazováním na pracoviště vnitřní režie, ale u vytipovaných odsouzených i na tzv. nestřežených pracovištích, kde pracují pro různé podnikatelské subjekty. Odsouzení procházejí nejprve přípravnou fází, tzv. pracovní terapií. V jejím rámci vykonávají bez nároku na odměnu zejména úklidové a pomocné práce, provádějí úpravu a údržbu venkovních či zahradních ploch nebo se věnují například rukodělným pracím, a to v rozsahu, který je stanoven programem zacházení. Pokud odvádějí kvalitní práci a mají k ní zodpovědný přístup, vytvářejí si předpoklady k vlastnímu pracovnímu zařazení.

Kritéria pro výběr odsouzených jsou přísná, zohledňuje se zejména charakter trestné činnosti, přístup k plnění programu zacházení apod. Podílí se na něm třináctičlenný tým pracovníků vazební věznice zastupující všechna její oddělení. Jsme si vědomi skutečnosti, že riziko odchodu odsouzených z nestřežených pracovišť existuje, protože faktor náhlého osobního selhání vyloučit nelze, ale snažíme se mu předcházet. Zejména odborní zaměstnanci – speciální pedagogové, psychologové, sociální pracovníci nebo vychovatelé –, kteří jsou v přímém kontaktu s vězněnými osobami, mapují případné změny v reakcích a chování svých svěřenců. Odsouzený, u něhož zaznamenají takové příznaky, je dočasně nebo trvale (záleží na okolnostech) přemístěn na jiné pracoviště, a sice uvnitř vazební věznice.

Soukromí podnikatelé z olomouckého regionu mají o práci odsouzených zájem. V současné době má věznice osm nestřežených pracovišť. Odsouzení do práce docházejí stanovenou trasou, dojíždějí prostředky MHD nebo jsou firmami sváženi.

Zaměstnávání vězňů má pro obě strany své výhody i nevýhody. Po vězně je důležité, že dostávají za práci odměnu, ovšem přestože základní fond pracovní doby je stejný jako u ostatních pracujících, výše jejich odměny za práci se neřídí minimální mzdou, což je výhodné pro zaměstnavatele. Na druhé straně ten zase musí počítat s tím, že již zapracova-

náváním

nému pracovníkovi je v případě nařízení jeho dalšího trestu či vyšetřování v další trestní věci, neúspěšného výsledku jednání o podmíněném propuštění apod. volný pohyb pozastaven nebo zrušen (aby se předešlo možnému zkratovému jednání) a jeho náhradníka je nutno znovu zapracovávat.

Z celkového počtu osob umístěných k výkonu trestu odnětí svobody do Vazební věznice Olomouc bylo v roce 2005 pracovním zařazeno 96 % odsouzených, z toho v průměru 30 odsouzených pracovalo na nestřežených pracovištích.

Mgr. Martina Žbáňková

SVĚTLÁ n. S.

JAK TO ZAČALO

Nejprve jsme o sobě dali v regionu vědět. Potom jsme kontaktovali vhodné firmy v okolí, kterým jsme poskytli informace o podmínkách zaměstnávání ve Vězeňské službě ČR. Velká většina zájemců využila pozvání do věznice k osobnímu jednání o podmínkách zaměstnávání odsouzených žen. Řada firem nás kontaktovala na základě doporučení jiných věznic, které potřebám firmy nemohly z nějakého důvodu vyhovět a předaly kontakt na naši věznici, nebo si nás našly na webových stránkách VS ČR. Často se o tom, že máme zájem zaměstnat své odsouzené u cizích podnikatelských subjektů, dozvěděly i „z druhé ruky“ od firem, které kontaktoval referát zaměstnávání vězňenských osob věznice, nebo přímo od zaměstnanců věznice.

NABÍDKY

Firmy, které jsme úspěšně oslovili (celkem 35), nabízely celoroční či sezonní práci různého typu, a to buď na pracovištích v areálu věznice, nebo na pracovištích mimo věznici.

U každé nabídky nebo požadavku firmy jsme museli pečlivě zvážit všechna bezpečnostní rizika, vhodnost charakteru práce a pracovního prostředí pro odsouzené ženy, ekonomická, hygienická a další zákonná hlediska, která je nutno akceptovat při zaměstnávání odsouzených.

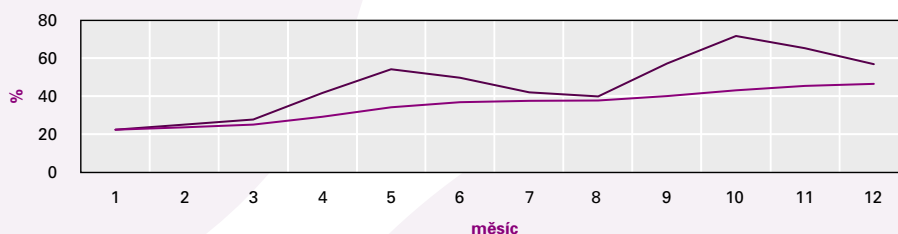
Z jednání na úrovni referátu zaměstnávání nebo na úrovni vedení věznice se uskutečnily tyto výroby:

- skládání krabiček pro společnost vyrábějící tavené sýry v období od 15. 3. 2001 do 31. 5. 2002, na vnitřním pracovišti věznice, plocha 81 m², 16 odsouzených v úkolové mzdě. Práce byla ukončena z důvodu přesunu výroby do jiné lokality;
- šití konfekce pro fyzickou osobu v období od 1. 7. 2001 do 11. 1. 2004, na vnitřním pracovišti věznice, plocha 21 m², 7 odsouzených v úkolové mzdě. Práce ukončeny z důvodu nerovnoměrného zadávání zakázek a kvůli prováděné stavební rekonstrukci v areálu věznice;
- kompletace a balení drobných výrobků pro firmu z regionu Vysočina, na nestřeženém pracovišti mimo věznici, v období od 8. 10. 2001 do 31. 12. 2003, 20–30 odsouzených v úkolové mzdě. Práce pozastaveny pro nedostatek zakázek;
- skládání obalů pro společnost s potravinářskou výrobou v období od 17. 6. 2002 do 31. 12. 2003, na vnitřním pracovišti věznice, plocha 81 m², 20 odsouzených v úkolové

Každá nová spolupráce s podnikatelskými subjekty přináší nové zkušenosti v poměrně krátké historii zaměstnávání odsouzených žen v naší věznici. Za zmínku stojí pošívání volantů automobilů koženými potahy. Tato výroba musela dosahovat špičkové kvality. Na ustálenou skupinu 12 odsouzených, které byly schopné šít v potřebné kvalitě a blížily se plnění výkonové normy, prošlo konkurzem a kurzem šití průběžně v uvedeném období asi 85 odsouzených. Naši „nerentabilitu“ významně ovlivňovala pevná pracovní doba, na rozdíl od kmenových zaměstnanců firmy, kteří mohli pracovat bez ohledu na stanovenou pracovní dobu.

Dominantní postavení v zaměstnávání odsouzených žen v naší věznici má firma s potravinářskou výrobou, která má se zaměstnáváním odsouzených (od roku 2002) dobré zkušenosti. Tato společnost dokonce po jednání s vedením věznice rozšířila výrobu a podle našich připomínek k bezpečnosti na vlastní náklady upravila výrobní a přilehlé pro-

Zaměstnanost ve Věznici Světlá n. S. v roce 2005

mzdě. Práce ve věznici ukončeny 31. 12. 2003 z důvodu probíhající rekonstrukce věznice;

- potravinářská výroba pro předešlou společnost v období od 1. 6. 2003 do současnosti, na nestřežených pracovištích mimo věznici, 20–150 odsouzených v hodinové mzdě;
- úklidové a pomocné práce pro stavební společnost provádějící rekonstrukci věznice v období od 4. 8. 2003 do 31. 5. 2004, 10 odsouzených v hodinové mzdě;
- balení „žvýkaček“ pro psy a kočky pro firmu z regionu Vysočina, na vnitřním pracovišti věznice, v období od 17. 1. 2005 do 15. 6. 2005, na ploše 237 m², 12 odsouzených v úkolové mzdě. K ukončení spolupráce došlo z důvodu nezajištění odbytu těchto výrobků;
- pošívání volantů automobilů koženými potahy pro firmu, na vnitřním pracovišti věznice, v období od 12. 7. 2004 do 31. 12. 2004, na ploše 175 m², 12 odsouzených v úkolové mzdě. Práce ukončeny z důvodu nerentability výroby;
- balení houbiček na mytí nádobí pro firmu, na vnitřním pracovišti věznice, od 1. 3. 2005 do současnosti, na ploše 191 m², 6–8 odsouzených v úkolové mzdě.

story. Výsledkem bylo zvýšení průměrného procenta zaměstnanosti.

KLÍČEM K ÚSPĚCHU JE AKTIVNÍ PŘÍSTUP

V regionech s větší nezaměstnaností a menším počtem pracovních sil, jako je Vysočina, je téměř obecným jevem, že zde zakládané firmy hledají levnou pracovní sílu pro výrobu na objednávku zákazníka. Ta se řídí poptávkou trhu a je tím dána rovnoměrnost výroby. Dřívější metodika zaměstnávání ukládala vyřazení odsouzených po týdenním výpadku práce, což kladlo velké nároky na komisionální vyřazování a zařazování odsouzených a na související administrativu. Současná metodika je v tomto směru příznivější.

Medializací a jednáním s potenciálními zaměstnavateli bylo v současné době dosaženo stavu, kdy již firmy o naší věznici vědí, a je dokonce několik subjektů, které „čekají“ na uvolnění obsazených výrobních prostor ve věznici.

Jiří Zima,
vedoucí samostatného referátu
zaměstnávání vězňenských osob

ROK 2005 – PRŮMĚRNÉ POČTY ODSOUZENÝCH ŽEN

Měsíc	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Podnikatelské subjekty	2,58	9,86	16,65	59,73	97,84	98,10	105,71	100,03	120,80	155,03	145,70	125,52
Vnitřní provoz – režie	28,52	30,21	31,03	31,67	33,74	32,27	32,42	31,10	32,13	42,90	34,60	36,97
Celkem za měsíc	31,10	40,07	47,68	91,40	131,58	130,37	138,13	131,13	152,93	197,94	180,30	162,48
Celkem prům. od poč. roku	31,10	35,36	39,60	52,55	68,77	78,98	87,63	93,18	99,75	109,76	116,10	120,04
Vzdělávací program	34,00	36,30	41,40	38,70	38,00	32,10	4,00	0,00	28,20	32,50	29,70	31,50
Prům. % zaměstnanost v měsíci	22,30	25,00	27,70	41,60	54,10	49,70	41,90	39,80	57,20	71,60	65,10	56,80
Prům. % zaměstn. od počátku roku	22,30	23,65	25,00	29,15	34,14	36,73	37,47	37,76	39,92	43,12	45,40	46,48

V roce 2003 byl vydán materiál úřadu vlády – Strategie rozvoje lidských zdrojů ČR s hlavními prioritami potřeb české ekonomiky a společnosti:

- cíl 1 – nastolit celoživotní učení jako běžnou praxi;
- cíl 2 – připravit lidské zdroje v ČR na výzvy, které přináší společnost, globální ekonomika, členství v Evropské unii;
- cíl 3 – zvýšit mezinárodní konkurenceschopnost české ekonomiky;
- cíl 4 – zvýšit zaměstnatelnost pracovních sil;
- cíl 5 – zlepšit využívání omezených zdrojů a mobilizace nutných prostředků pro rozvoj lidských zdrojů.

vání a opírající se o pečlivě vytvořené organizační a institucionální předpoklady vzdělávání.

Systematické firemní vzdělávání pracovníků má mnoho předností:

- *soustavně zlepšuje kvalifikaci, znalosti a dovednosti pracovníků;*
- *je jedním z neefektivnějších způsobů nalézání vnitřních zdrojů;*
- *umožňuje neustálé zdokonalování vzdělávacích procesů na základě z předcházejících cyklů;*
- *zlepšuje vztah pracovníků k organizaci a zvyšuje jejich motivaci;*
- *zvyšuje kvalitu, a tím i tržní cenu pracovní síly na trhu práce;*
- *přispívá ke zlepšování pracovních a mezilidských vztahů.*

VYHODNOCOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A ÚČINNOSTI VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Základním problémem vyhodnocování výsledků vzdělávání a vyhodnocování účinnosti vzdělávacího programu je stanovení kritérií hodnocení. Stanovení těchto kritérií je obtížně kvalifikovatelné. Na tenkém ledě se ocitáme, snažíme-li se kvantifikovat praktický přínos vzdělávání pomocí ekonomických ukazatelů. S tím ovšem souvisí i otázka, kdy vlastně zkoumat efektivnost vzdělávání. Nejčastěji je proces hodnocení rozčleněn na řadu dílčích hodnocení:

- *zkoumá se, zda byli při vzdělávání použity adekvátní nástroje;*
- *zkoumá se odezva a názory samotných školených;*

Vzdělávání zaměstnanců

Česká společnost prošla během transformačního procesu po roce 1989 řadou podstatných změn. Druhá etapa reformy veřejné správy přináší i zvýšený význam personální politiky, jejímž základem se stává vzdělávání úředníků na všech úrovních veřejné správy – pyramidální model vzdělávání. Zkvalitnění profesionalizace zaměstnanců je jednou ze základních podmínek kvalitního fungování veřejné správy. Povinné jsou čtyři základní vzdělávací segmenty:

- *vstupní vzdělávání;*
- *příprava a ověření zvláštní odborné způsobilosti;*
- *přiběžné vzdělávání;*
- *vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích úřadů.*

Nová koncepce veřejné správy myslí na další vzdělávání, důležité je zdůrazňovat a opakovat, že lidský kapitál a vzdělávání úředníků na všech stupních a ve všech oblastech veřejné správy po celou jejich kariéru jsou stejně důležité jako dobré zákony a procedury. Kvalifikační systém musí být jasný, koherentní a globální, zaměřený na potřeby organizace, založený na kompetenci, věrohodný, přístupný a rentabilní.

Tato kritéria lze aplikovat při tvorbě kariérního řádu v součinnosti s ČZV pro jednotlivou funkci a zachování tří důležitých úkolů:

- *individuální hodnocení – souvislost s odměňováním;*
- *řízení kariér – zajišťuje profesní vývoj zaměstnanců a potřeb organizace;*
- *školení zaměstnanců – zajišťuje vztah mezi požadavky organizace a kompetencemi zaměstnanců.*

Neefektivnějším podnikovým vzděláváním pracovníků je dobře organizované systematické vzdělávání. Je to neustále se opakující cyklus, vycházející ze zásad firemní politiky vzdělávání, sledující cíle strategie vzdělá-

Postupně se vytvořila dosti široká škála metod vzdělávání, které lze zařadit do dvou velkých skupin:

1) Metody používané ke vzdělávání na pracovišti (metoda „on the job“)

- instruktáž při výkonu práce – způsob zácvičení pracovníka;
- coaching – dlouhodobější instruování;
- mentoring – školený pracovník si vybere sám svého školitele;
- counselling – vzájemné konzultování a ovlivňování školitele a školeného;
- asistování – školený pracovník je přidělen jako pomocník ke zkušenému pracovníkovi;
- pověření úkolem – školený pracovník je pověřen školitelem splnit určitý úkol;
- cross training – školený pracovník je vždy na určité období pověřen pracovními úkoly v různých částech firmy.

2) Metody používané ke vzdělávání mimo pracoviště (metoda „off the job“)

- přednáška – jednostranný tok informací přednášejícím;
- přednáška spojená s diskusí – aktivní zapojení posluchačů;
- demonstrování – školení pracovníci si zkoušejí svou zručnost;
- případové studie – napomáhají rozvíjet analytické myšlení i schopnosti nalézt řešení;
- workshop – praktické problémy se řeší kolektivně;
- brainstorming – diskuse nad způsoby řešení případové studie všech účastníků;
- simulace – metoda zaměřená na praxi a aktivní účast školených
- hraní rolí – orientovaná na rozvoj praktických schopností účastníků;
- assessment centre – školená osoba plní různé úkoly a řeší problémy tvořící každodenní náplň manažerů;
- adventure education – manažerské hry, které učí manažerské dovednosti.

- *zkoumá se osvojení rozvíjených vlastností;*
- *zkoumá se aplikace získaných vědomostí v praxi.*

Základním cílem vzdělávání pracovníků je pomoci organizaci dosáhnout jejich cílů pomocí zhodnocení. Investice do lidí za účelem dosažení jejich lepšího výkonu a co nejlepšího využívání jejich přirozených schopností. Konkrétními cíli vzdělávání jsou:

- *rozvinout dovednosti a schopnosti pracovníků a zlepšit jejich výkon;*
- *pomoci lidem k tomu, aby v organizaci rostli a rozvíjeli se tak, aby budoucí potřeba lidských zdrojů organizace mohla být v maximální míře uspokojována z vnitřních zdrojů;*
- *snížit množství času potřebného k zácvičení a adaptaci pracovníků začínajících pracovat na nových pracovních místech, pracovníků převáděných na nová místa nebo povyšovaných, tedy k zabezpečení toho, aby se tyto pracovníci stali plně schopnými vykonávat tuto novou práci tak rychle a s tak nízkými náklady, jak jen to je možné.*

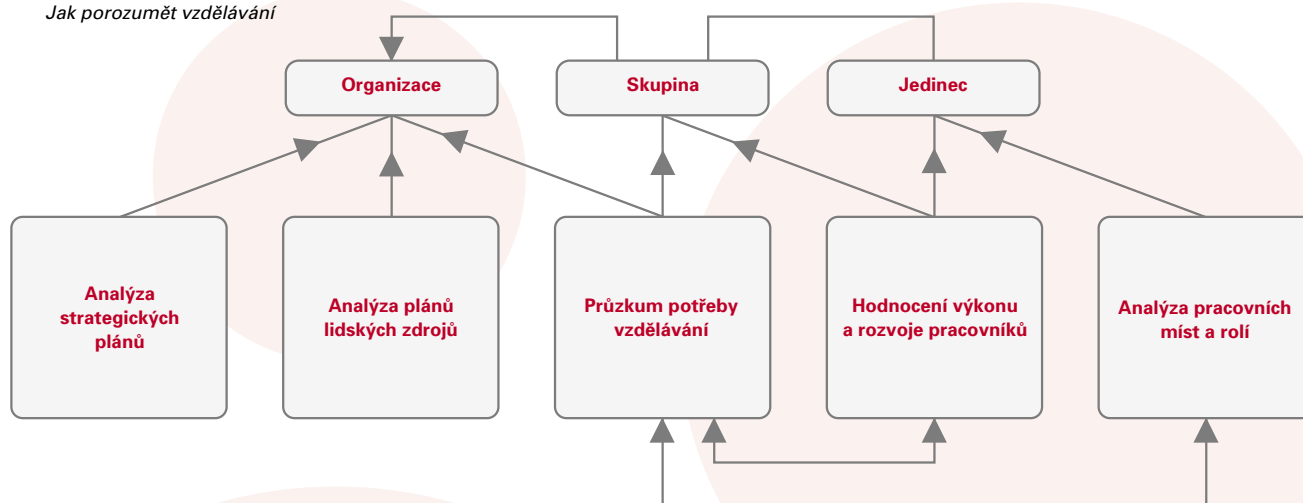
Efektivnost využívání zaměstnanců a jejich řízení je jedním ze znaků flexibilní firmy. Zaměstnanec je nutno správně vybrat, vzdělávat, vést a motivovat. Tomu může sloužit využití interního marketingu, který spočívá jednak v uplatňování marketingových metod mezi jednotlivými odděleními a ve sdělení jasné vize organizace jejím zaměstnancům.

Efektivní vzdělávání může:

- minimalizovat náklady na osvojení znalostí, dovedností a schopností;
- zlepšit výkon z hlediska množství a kvality produkce;
- zlepšit provozní flexibilitu;
- zvýšit oddanost a angažovanost pracovníků;
- napomoci při vytváření pozitivní kultury v organizaci.

Při měření efektivnosti vzdělávání máme na vstupu kapitál (veřejné prostředky), který do

Jak porozumět vzdělávání

vzdělávání vkládáme včetně systému ČŽV a environmentální výchovy – výstupem není na rozdíl od soukromého sektoru zisk, ale zvýšení profesní a osobnostní kvality lidského potenciálu.

Vzdělávání a výcvik představují nejdůležitější formy investic do lidského potenciálu. Rozvoj vzdělanosti a investice do lidského kapitálu přináší dlouhodobý ekonomický růst. To podporují i výsledky vývoje asijských zemí.

JAK POROZUMĚT VZDĚLÁVÁNÍ

→ identifikace potřeb vzdělávání – stanovit, jaký typ vzdělávání je zapotřebí, a zabezpečit, aby toto vzdělávání odpovídalo potřebám organizace.

ANALÝZA POTŘEB VZDĚLÁVÁNÍ

→ filozofie vzdělávání – vytvoření principů a politika vzdělávání. Organizace s pozitivní

filozofií vzdělávání ví, že potenciální nedostatky v kvalitaci mohou ohrozit její růst;

→ proces vzdělávání – jak lze plánovat, realizovat a vyhodnocovat kritéria efektivního vzdělávání a programy systematického vzdělávání.

PROCES VZDĚLÁVÁNÍ

→ plánování vzdělávání – jak uspokojit dlouhodobou a krátkodobou potřebu vzdělávání;

→ realizace vzdělávání – realizace vzdělávání pro různé kategorie pracovníků;

→ odpovědnost za vzdělávání – určení, kdo plánuje a realizuje vzdělávací programy;

→ vyhodnocování vzdělávání – zjištění, do jaké míry vzdělávání dosáhlo svých cílů.

Po vstupu do EU je stále větší důraz kladen na kvalitu vzdělávání ve vztahu k profesnímu růstu

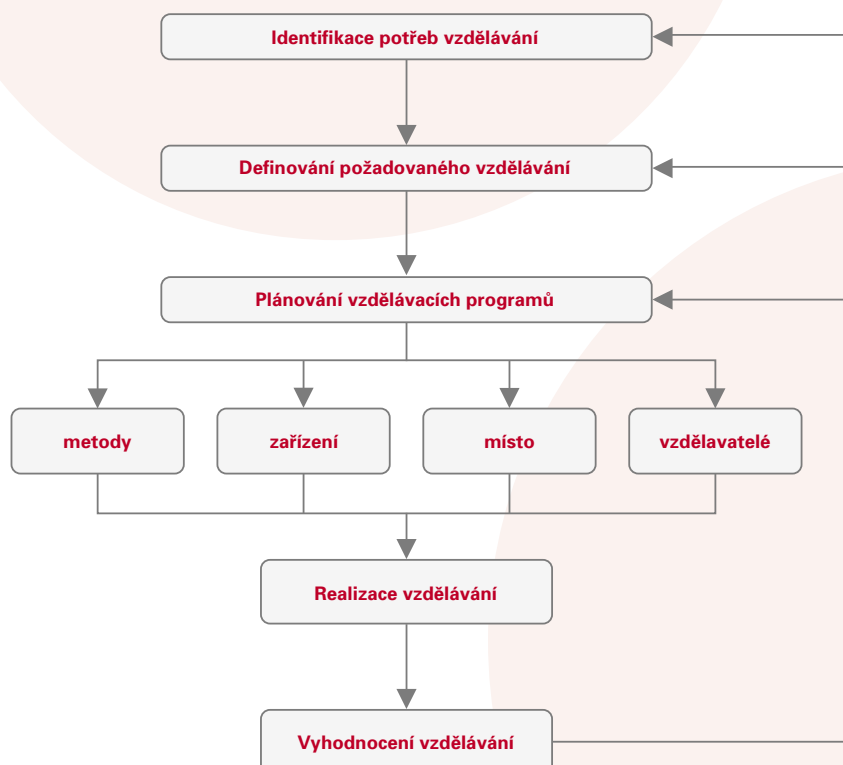
všech zaměstnanců, tzn. i všech zaměstnanců VS ČR, kteří patří mezi uznávané odborníky v oblastech pedagogiky, psychologie, sociologie, ale i v oblasti práva, ekonomie a dalších. VS ČR se po roce 1992 začlenila do systému dynamicky se rozvíjejících organizací, využívajících nejmodernější poznatky systému řízení veřejného sektoru a lidských zdrojů.

V minulosti byl výcvik vězeňského personálu prováděn téměř bez jakéhokoli plánování a řízení učebních cílů nezbytných pro náročný výkon povolání v praxi. Výcvik zajišťoval zejména tradiční dovednosti dozorce (to hrozí dnes také). Neexistovalo doškolování ani další výcvik.

Kvalitní profesní příprava personálu vězeňských služeb je investicí do budoucnosti vězeňství. Program celoživotního vzdělávání pracovníků VS ČR se vztahuje na všechny funkce a na všechny zaměstnance VS. Při jeho přípravě a realizaci se spolupracuje s českými akademickými institucemi a zahraničními resortními vzdělávacími středisky.

Ing. Libor Matieska, vedoucí vzdělávacího střediska Kroměříž, IVVS

Analýza potřeb vzdělávání

Literatura:

REKTOŘÍK, J.; ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. Obecná část vzdělávání vedoucích úředníků ÚSC. Brno. GRAZPO CZ. 2003
 LIVIAN, Y.F., PRAŽSKÁ, L. Řízení lidských zdrojů. Praha. HZ Systém. 1997
 KOUBEK, J., Řízení lidských zdrojů – základy moderní personalistiky. Praha. Management Press. 1995
 ARMSTRONG, M.A Handbook of Human Resource Management Practice. Kogan Page Limited. London. 2001
 KAMENÍČEK, J. Lidský kapitál. Praha. Karolinum. 2003
 STÝBLO, J. Lidský kapitál v nové ekonomice. Praha. Professional Publishing. 2001
 WERTHER, W.B., DAVIS, K. Lidský faktor a personální management. Praha. Victoria Publishing. 1992
 Úřad vlády ČR. Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku. 2003
 Výroční zpráva Vězeňské služby ČR za rok 2002, 2003, 2004, 2005. tiskárna Věznice Praha-Pankrác

Vstupní vzdělávání příslušníků vězeňské a justiční stráže

Vzdělávání zaměstnanců Vězeňské služby České republiky je řešeno prostřednictvím jejího institutu vzdělávání a řídí se Pravidly vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech, schválenými vládou ČR. Podle těchto pravidel se vzdělávání dělí na vstupní a prohlubující. Vstupní se dále dělí na úvodní a následné.

Vstupnímu vzdělávání úvodnímu odpovídá v prostředí Vězeňské služby ČR zhruba měsíční pobyt nově přijatých zaměstnanců v kmenových organizačních článcích, vstupnímu vzdělávání následnému odpovídá teoretická příprava v institutu vzdělávání, která se děje v nástupních kurzech neboli kurzech základní odborné přípravy. Na závěr kurzu skládají posluchači závěrečné zkoušky a úspěšní absolventi obdrží osvědčení o způsobilosti k výkonu zaměstnání ve Vězeňské službě ČR.

Úrovní prohlubujícího vzdělání odpovídá vzdělávání, které se realizuje v rámci Programu celoživotního vzdělávání zaměstnanců Vězeňské služby České republiky.

Základní odbornou přípravu lze rozdělit na nástupní kurz, což je teoretická příprava probíhající v Institutu vzdělávání Vězeňské služby ČR, a na přípravu praktickou, která probíhá v organizačních článcích.

Teoretická příprava ve škole je realizována ve třech soustředěních v Institutu vzdělávání Vězeňské služby ČR ve Stráži pod Ralskem. Každé soustředění trvá čtyři týdny, v posledním týdnu třetího soustředění probíhají závěrečné zkoušky.

Vyučují se zde předměty: právo, psychologie, pedagogika, modelové situace, profesní etika, služební příprava, výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby, speciální příprava a sebeobrana.

Ve výuce všech výše uvedených předmětů se klade důraz na dodržování a naplňování zákonů a předpisů upravujících výkon trestu, výkon vazby a výkon služby justiční stráže, práva vězňů

osob a povinnosti a oprávnění zaměstnanců Vězeňské služby ČR. Ve všech předmětech jsou posluchači vedeni k dodržování základních lidských práv, a to v konkrétních situacích běžného výkonu služby nebo zaměstnání.

Zvláštním doplněním výuky humanitních i služebních předmětů v nástupním kurzu pro příslušníky vězeňské a justiční stráže jsou již zmíněné modelové situace. Tato výuka je praktikována již více než osm let. Je založena na působení osobního prožitku a je při ní využíváno i působení negativní facilitace. Probíhá ve druhém a třetím soustředění nástupního kurzu, trvá celý jeden vyučovací den, tj. osm hodin a aktivně se ho musí účastnit všichni z dané výukové skupiny, což představuje 24 posluchačů. Cílem výcviku v předmětu modelové situace je získat zkušenosti a dovednosti v oblasti sociální komunikace specifické pro vězeňské prostředí, prostředí soudů a státních zastupitelství i v prostředí běžného života. Posluchači si pod vedením dvojice trenérů modelových situací (v kombinaci učitel psychologie a učitel služební přípravy) mají možnost vyzkoušet některé typické činnosti příslušníka vězeňské a justiční stráže při výkonu profese a prožít situaci, s níž se mohou v praxi setkat. Nacvičují prohlídky, poutání, předvádění vězňů, komunikaci s osobami, které vstupují do budov soudů atd. Tyto situace se odehrávají v do jisté míry stresujícím prostředí, kde jsou spolužáci aktérů, učitelé a snímá je videokamera.

Účastníci, kteří momentálně nejsou zapojeni do hraní rolí, pozorně sledují vystoupení

svých kolegů, dělají si poznámky podle předem dohodnutých postupů. Po skončení výstupu sdělují své dojmy a pocity z vystoupení svého kolegy. Tím se cvičí v aktivním pozorování, psychologickém úsudku a schopnosti empatie. V neposlední řadě si obohacují slovní zásobu a zdokonalují se v přiměřené komunikaci před více lidmi. Každý účastník je při nácviku snímán videokamerou, což umožňuje zpětně provést objektivní rozbor jeho chování a slouží i jako kontrola pro pozorovatele, zda si významných projevů chování dostatečně povšiml.

Po výstupu se sám aktér snaží popsat své dojmy: jak situaci zvládal, co mu vadilo, a pokouší se uvědomovat si vlastní prožitek z vystoupení. Slyší i hodnocení svých spolužáků. Při promítání nahrávky svého vystoupení má možnost porovnat osobní prožitek se zaznamenanou realitou a i hodnocením ostatních.

Účelem tedy není prosté zautomatizování reakcí a úkonů, nýbrž poskytnutí možnosti porozumět chování svému i chování druhých v konkrétní nácvikové situaci. Zpětná vazba, která u všech aktérů proběhne po skončení výstupu, umožní případnou korekci chování, vede k uvědomění si vlastních nedostatků, obsahuje i další možné návody na další vhodný postup nebo upozorní na možný vznik negativních reakcí ze strany druhého komunikanta či komunikantů.

Významný je i prožitek protihráčů. V roli vězně hodnotí přístup svého kolegy i z hlediska profesní etiky a sociálního citění a své pocity mu sdělí. Při všech akcích jsou účastníci hodnoceni i z hlediska přiměřenosti a správnosti služebních postupů a respektování lidské důstojnosti.

Způsob vedení modelových situací vyžaduje od dvojice trenérů vysokou kreativitu a odbornou způsobilost, vysokou komunikační zdatnost, souhru, a především pedagogický takt. Cílem není posluchače zdeptat a psychicky rozložit, ale vést je k uvědomění si vlastní individuality, vlastních kvalit, k tomu, aby přestali z nejistoty napodobovat druhé, ale našli si vlastní cestu v přístupu k lidem, s nimiž budou dále zacházet v zátěžovém prostředí vězení. Studenti hodnotí modelové situace jako jednu z nejnáročnějších, ale současně pro ně nejpřínosnějších částí nástupního kurzu, přestože za ně nejsou hodnoceni známkou.

K tomuto netradičnímu způsobu výuky probíhají pravidelné supervize, které se konají za přítomnosti specialistů z mimoresortního prostředí. V současnosti jsou na přechodnou dobu modelové situace zredukovány na osm hodin.

*Jana Paukertová, samostatný referát
vysokoškolských studií, IV VS ČR*

První zkušenosti s probačními programy na jihu Čech

Když 1. ledna 2004 nabyl účinnosti zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, objevil se v něm i nový druh výchovného opatření – probační programy. Odborná veřejnost si radostně zamnula ruce, že se s mladistvými provinilci konečně začne něco dít. Přesto jako každá nová věc neměly cestu do justičního světa jednoduchou.

Učební program v Českých Budějovicích, lektorovaný Mgr. Marií Roučkovou a Bc. Vladem Horváthem

Jejich vzniku předcházely (dle zákona) přísný proces akreditace u ministerstva spravedlnosti. Získání akreditace otevřelo dveře realizátorům programů nejen k práci s mladistvými, ale také k získání zatím nevelkých finančních prostředků ze státního rozpočtu na jejich provoz.

Počátkem roku 2005 bylo dokončeno první kolo akreditačního řízení (tzv. přechodná akreditace udělovaná na dva roky) a do zvláštního seznamu vedeného ministerstvem spravedlnosti byly zapsány první probační programy. V rámci soudního okresu České Budějovice jich akreditaci získalo pět. Tři národní probační programy, které se již začaly na jihu Čech realizovat, vám v tomto článku přiblížíme.

UČEBNÍ PROGRAM

Program pochází ze Švýcarska a klade si za cíl snížit riziko opakování trestné činnosti u mladistvých, učít mladistvé pachatele novým strategiím chování a vést je k odpovědnosti za své činy. Je určen pro mladistvé klienty ve věku 15–18 let, kteří opakovaně páchají provinění.

Práce probíhá ve skupinách po 8 až 10 mladistvých. Každou skupinu vedou dva lektori. Celý program má 12 dvouhodinových skupinových setkání 1x týdně v odpoledních hodinách. Poté následují dvě setkání po čtyřech a osmi měsících.

V rámci střediska Probační a mediační služby České Budějovice tímto programem prošlo dosud sedm klientů, v současnosti se otevřel nový běh.

ROMSKÝ MENTOR

Mezi hlavní cíle programu patří snížit sociální vyloučení klientů PMS ČR hlásících se k romské menšině a zvýšit úspěšnost výkonu alternativních trestů (např. trestů obecně prospěšných prací). Do programu jsou zařazováni klienti, kteří povinnosti vyplývající z výkonu uloženého trestu nevykonávají nebo vykonávají s obtížemi. Klientovi je přiřazen tzv. mentor. Mentor klientovi poskytuje individuální pomoc, pomáhá mu řešit otázky související s jeho trestní věcí, a to vše se znalostí specifik romského etnika.

Mentorem se může stát příslušník romské menšiny starší osmnácti let, který má minimálně 5 let čistý trestní rejstřík a absolvuje rekvalifikační vzdělávací kurz zaměřený zejména na trestní právo (alternativní tresty), komunikaci a sociální síť.

Do probačního programu Romský mentor bylo dosud zařazeno 13 mladistvých klientů, a to jak v přípravném, tak i ve vykonávacím řízení.

PRÁVO PRO KAŽDÝ DEN

Tento program klientům nabízí rozvoj sociálních dovedností a zvyšuje jejich právní povědomí.

Vlastní pilotáž proběhla v Českých Budějovicích formou sedmi osmihodinových výukových dní v intervalu 1x za 3 týdny o víkendy. V rámci programu byla použita cvičebnice a vznikly další metodické materiály. Cílovou skupinu tvoří klienti PMS ČR ve věku 15–18 let, kteří jsou prvopachatelé méně závažných provinění.

Na základě dobrých výsledků pilotáže začala realizace programu i v rámci jihočeského soudního kraje. Dosud probíhá proškolení budoucích lektorů programu, přičemž první mladiství klienti by měli být zařazeni do skupin zhruba na přelomu září a října 2006.

CO MLADISTVÉMU ÚČAST NA PROBAČNÍM PROGRAMU PŘINESE?

V případě, že mladistvý úspěšně absolvuje probační program v rámci přípravného řízení, tj. do konání soudního řízení v jeho trestní věci, je tato skutečnost soudem zohledněna při rozhodování o ukládání opatření. V praxi se tak může stát, že mladistvý svým přístupem k věci přesvědčí soudce, že již není nutné přistupovat k dalšímu „potrestání“. Je-li probační program ukládán soudem, tzn. rozsudkem, není tato skutečnost evidována v rejstříku trestů.

Naprostým logickým důsledkem absence jakéhokoli výchovného vedení, tj. kontroly, dohledu a pomoci, bývá u části delikventních mladistvých recidiva. Za významný přínos probačních programů proto považujeme možnost začít s klientem pracovat v době, kdy právě probíhá jeho trestní stíhání a kdy je klient ještě pod ochranou zásady presumpce nevinny.

Mgr. Kateřina Hyková a Mgr. Daniela Jíchová,
probační úřednice,
Středisko PMS České Budějovice

Co je to probační program

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, umožňuje u mladistvých, kteří se dopustili provinění, ukládat výchovná opatření jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem, přičemž žádným způsobem neomezuje okruh případů, v nichž lze takto postupovat. Jedno z výchovných opatření má podobu probačního programu. Smyslem účasti mladistvého pachatele v probačním programu je to, aby se vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, podpora jeho vhodného sociálního zázemí a urovnání vztahů mezi ním a poškozeným. Zákon upravuje povahu probačních programů pouze rámcově a ponechává možnost jejich vymezení s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu a pachatele samotného. K zařazení mladistvého do probačního programu se vyžaduje jeho souhlas, a to nejen v rámci přípravného řízení jako u ostatních výchovných opatření, ale i v rámci řízení vykonávacího.

Analýza vzdělávání odsouzených ve Středním odborném učilišti VS ČR

Vzdělávání vězňů má v českém vězeňství své trvalé místo. To dokládá tradice Středního odborného učiliště, učiliště a odborného učiliště Vězeňské služby České republiky.

Předmětem výzkumné studie, provedené během května až června 2005, byla analýza vzdělávání vězňů ve školských vzdělávacích střediscích (ŠVS) vězeňské služby.

Cílem deskriptivního, analyticko-syntetického aplikovaného výzkumu bylo mapování vztahů mezi různými faktory. Pozornost byla zaměřena na dosažené vzdělání žáků ŠVS či jejich rodičů, motivaci odsouzených ke studiu, hodnocení podmínek ke vzdělávání, názory výchovných pracovníků i žáků na vzdělávání v takto specifických podmínkách či návrhy změn. V neposlední řadě byly zkoumány i vztahy žáků ŠVS ke sportovním a volnočasovým aktivitám spolu s kriminogenními faktory. Syntézou poznatků pak byly stanoveny konfigurace jednotlivých fenoménů, které jsou ve vztahu s kriminálním jednáním.

Dotazníkovým šetřením bylo osloveno celkem 310 respondentů z řad žáků sedmi ŠVS (279 mužů a 34 žen, což činilo 52 % celkového počtu aktuálně zařazených žáků v ŠVS). Druhou částí sběru dat byla anketa, o jejíž vyplnění bylo požádáno 51 výchovných pracovníků. Výzkum byl anonymní.

Respondenti podle umístění ve věznicích

Věznice	n	%
Rýnovice	73	23,6
Všehrady	103	33,2
Pardubice	31	10,0
Světlá n. S.	34	11,0
Valdice	13	4,2
Opava	20	6,4
Plzeň	36	11,6
Celkem	310	100

1. BIOGRAFICKÁ VÝCHODISKA

Respondenti měli nejčastěji ukončené základní vzdělání. Ženy měly nižší vzdělání než muži. Vyšší vzdělání dosáhli dotázaní z větších měst. Vzdělání rodičů se projevilo jako výrazný faktor přímo ovlivňující vzdělání respondentů. Čím vyšší vzdělání měl rodič, tím vyšší vzdělání měl respondent. Ve výzkumném šetření byl potvrzen fenomén rodiny jako zásadního činitele působícího na výchovu a vzdělání dětí. Čím byla rodina početnější,

tím bylo vzdělání respondenta nižší. Je třeba poznamenat, že velikost rodiny se na charakteru trestné činnosti dotázaných neprojevila. Poznámka: Vzdělání rodičů typu zvláštní škola, pomocná škola a speciální škola nebylo sledováno.

Vazby mezi dosaženým vzděláním a inklinací k trestné činnosti popř. délce výkonu trestu odnětí svobody (VTOS) nebylo možno uspokojivě nalézt. Vzdělání rodičů a velikost rodiny přímo ovlivňuje vzdělání respondentů před nástupem do VTOS. Jako rozhodující se projevil věk prvního konfliktu se zákonem (první vyšetřování policií).

2. MOTIVY VĚZŇŮ KE STUDIU V ŠVS

Jako velice zajímavé, nicméně pro odborníka z praxe pochopitelné, se ukázaly motivy odsouzených ke studiu. Do popředí vystupuje vzdělávání jako relevantní hodnota pro budoucnost. Nicméně mnoho žáků jej považuje také za východisko z nudy či způsob dosažení jiného režimu ve vězení, např. zařazení k samostatnému ubytování. Odsouzení při zařazení do ŠVS neplatí náklady VTOS, což se

projevilo jako další významný motiv. Snaha o získání přídatků na stravu nebo pozitivního hodnocení, jakožto předpoklad k podmíněnému propuštění, byla zaznamenávána poměrně často.

3. VLIV VZDĚLÁVÁNÍ NA CHOVÁNÍ ODSOUZENÉHO

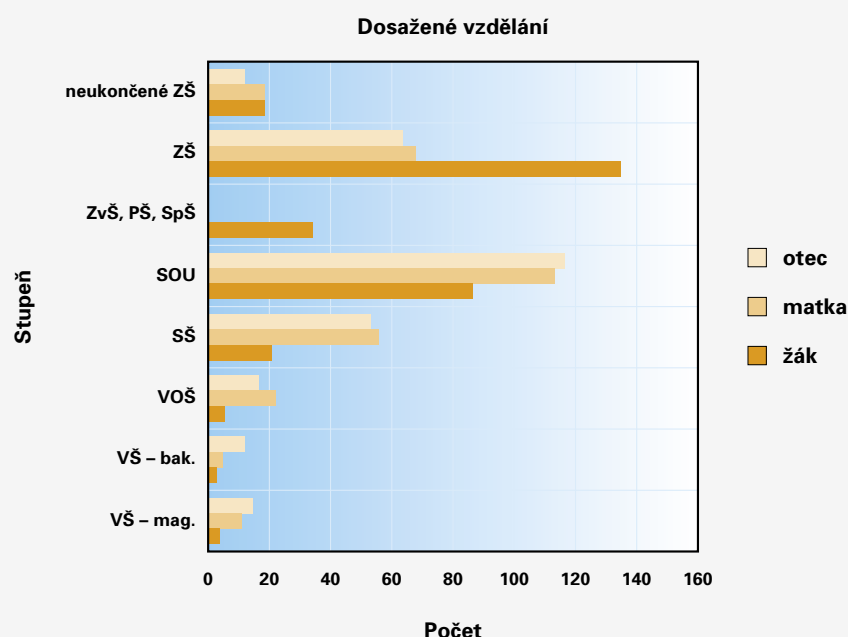
Výzkum prokázal pozitivní vliv vzdělávání ve školských vzdělávacích střediscích na chování odsouzeného. Každý druhý výchovný pracovník potvrzuje pozitivní změnu v chování odsouzených, kteří jsou zařazení do vzdělávání v ŠVS. Toto zejména vystupuje v porovnání s ostatními odsouzenými, kteří nejsou zapojeni do vzdělávání. Mimo jiné ubývá kázeňských trestů.

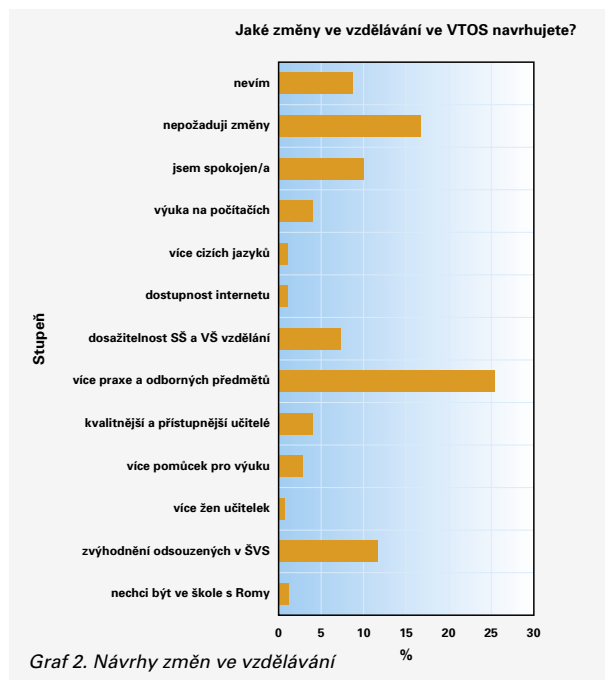
4. NÁVRHY ZMĚN A HODNOCENÍ PODMÍNEK PRO VZDĚLÁVÁNÍ VE VĚZNICÍCH

Názory výchovných pracovníků

Změny ve vzdělávání se podle výchovných pracovníků mají týkat hlavně větší nabídky odborných předmětů včetně rozšíření počtu hodin výuky, samostatného ubytování a více pro-

Graf 1. Dosažené vzdělání rodičů a žáků

storů pro vzdělávání. Dále je nutné poskytovat vzdělávání, které bude rychleji reagovat na požadavky trhu práce, a posílit pravomoci výchovných pracovníků. V neposlední řadě se často vyskytuje návrh na zapojení většího počtu žáků do vzdělávání. V otázce motivací žáků ke studiu ze strany věznice byl v mnoha odpovědích uveden názor, že stávající způsob je dostatečný.

Názory žáků

Odsouzení muži v ŠVS nejčastěji požadují, stejně jako výchovní pracovníci, více praxe a odborných předmětů. Třetina žen by uvítala dosažitelnost středoškolského a vysokoškolského vzdělání ve věznicích. Z hlediska typu vzdělávání jsou nejnejspokojenější žáci kurzů, SOU a U. Žáci v SOU a kurzech požadují více praktické výuky a zvýhodnění ve VTOS. Velká část respondentů zařazených v OU a U požaduje kvalitnější učitele a lepší prostory ke vzdělávání.

5. VOLNÝ ČAS ŽÁKŮ ŠVS

Odsouzení tráví nejčastěji volný čas sportem a tělesnými cvičeními, četbou, zájmovými kroužky či přípravou do školy. Zajímavým výzkumným zjištěním bylo, že 72 % žáků ŠVS před uvězněním aktivně sportovalo. Tento fakt částečně popírá běžně používané klíše, že pohybové aktivity a sport jsou důležitým faktorem v pozitivním vývoji jedince (zdraví i sociální chování). Kromě metodologických aspektů (způsob formulace otázky) může být možným vysvětlením například „převaha“ negativních faktorů zejména sociologických (rodina, vrstevníci, sociokulturní prostředí) při vývoji jedince.

Nikdy nesportovalo 5 % respondentů. Nejvíce pasivních sportovců bylo z vesnic a malých měst do 50 tisíc obyvatel. Negativní postoje k volnočasovým aktivitám mají respondenti se ZŠ vzděláním.

6. KRIMINÁLNÍ MINULOST RESPONDENTŮ

Respondenti uváděli nejčastěji páchaní majetkových a násilných trestných činů. Polovinu dotázaných byl uložen VTOS v délce jednoho roku až pěti let. Ženy byly častěji odsouzené na jeden až tři roky trestu odnětí svobody. Delší

tresty dostávají respondenti z větších sídelních útvarů. Potvrdila se také vyšší inklinace ke kriminalitě u delikventů z vícečetných rodin jako významný predeliktivní činitel. Mezi faktory, které ovlivňovaly trestnou činnost respondentů, patří v rozhodující míře nedostatek peněz.

Jako výrazný predeliktivní faktor byl potvrzen první kontakt s trestnou činností. První vyšetřování policií uvádí polovina dotázaných do 15 let. Na tento fakt mělo vzdělání matek nižší vliv než vzdělání otců. Mnoho autorů a provedených výzkumů uvádí, že riziko recidivy je nejvyšší při prvním vyšetřování mezi 13. až 16. rokem. Poté klesá. V námi provedené výzkumné studii byl tento poznatek potvrzen. Respondenti odsouzení na 10 až 15 let byli vyšetřováni poprvé mezi 13. až 15. rokem. Nejen trestná činnost, ale i recidiva hrály roli v udělování takto dlouhých trestů.

Faktory možných negativních příkladů v páchaní trestné činnosti byly sledovány i u příbuzných. Třetina příbuzných respondentů spáchala v minulosti nějaký trestný čin. Potvrzuje se teoretické východisko zabývající se podstatným vlivem příbuzných na kriminalitu delikventů.

Ve výzkumu nebyl prokázán přímý vliv absence vztahu ke sportu na kriminální chování respondentů.

7. KONFIGURACE

Výzkum potvrdil existenci predeliktivních faktorů (zejména sociologických dispozic).

V první konfiguraci vystupují nízký věk prvního vyšetřování policií, ústavní péče, neukončené ZŠ vzdělání, vyšší počet absolvovaných VTOS a specifický hodnotový žebříček. Druhá konfigurace postihuje výchovu ve společné domácnosti a v početnější rodině, nižší vzdělání respondenta a trestnou činnost příbuzných. Třetí konfigurace zaznamenala vyšší vzdělání otce, trestnou činnost páchanou později, udělování delších trestů, původ pachatele z většího sídelního útvaru. Vyšší úroveň provozovaných sportovních aktivit s kolektivní preferencí. Je nutno zdůraznit, že se jedná o teoretické predispoziční konfigurace, které nepůsobí samostatně. V konkrétních případech se vyskytují kombinace s různými poměry kterékoli složky.

Na základě zjištění bylo možno stanovit průměrného respondenta (žáka ŠVS):

věk 19 až 26 let, svobodný, základní vzdělání, bydliště ve

větších sídelních útvarech (do 50 tisíc a nad 100 tisíc obyvatel), převažující trestná činnost majetková a násilná, která byla páchaná samostatně, udělen VTOS na 1 až 5 let, ke sportu kladný vztah.

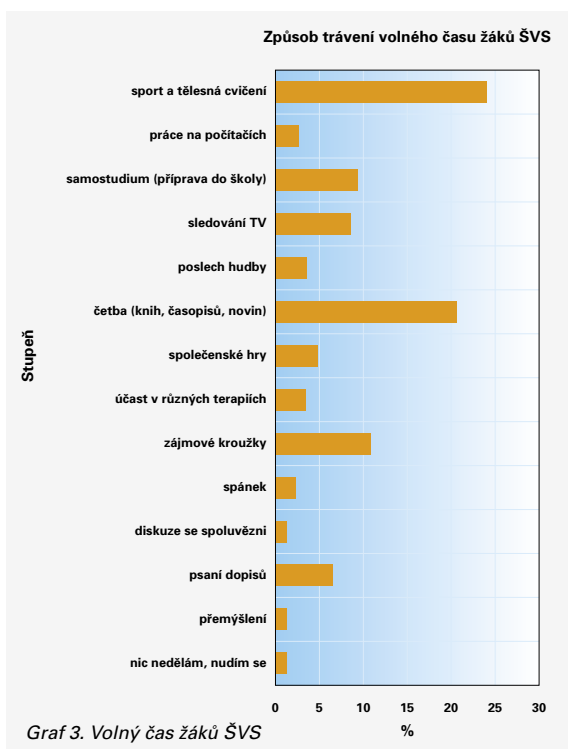
8. ZÁVĚRY

Vzdělávání vězňů je jednou z priorit Evropských vězeňských pravidel, neboť právě nedostatek vzdělání patří mezi hlavní příčiny deliktivního jednání pachatelů trestné činnosti. Praktické řešení této otázky je již běžnou součástí dnešních vězeňských systémů.

Provedený výzkum v SOU, U a OU VS ČR přinesl mnoho zajímavých podnětů a zpětných vazeb, které vzhledem k vymezenému prostoru nebylo možno rozvést. Lze konstatovat, že jednotlivá ŠVS (v Rýnovicích, Všehrdech, Pardubicích, Opavě, Valdicích a Světlé nad Sázavou) jsou na velmi vysoké úrovni. Organizace vzdělávání je detailně propracována, způsob a úroveň výuky jsou dostatečné. Motivace vězňů k získání dokladu o vzdělání za „zdmi věznic“ jsou mnohé, ale většinou převládá snaha o bezproblémové zařazení do společnosti po propuštění.

Samotný VTOS (ale i zde neuváděný výkon vazby) má ve své klasické podobě celou řadu vedlejších účinků, které jsou vzděláváním vězňů nejenom v ŠVS vhodně eliminovány, což podporuje úsilí o opětovnou integraci odsouzeného do společnosti. Převýchovu ale nelze uskutečňovat na základě vnějších tlaků. Pokud odsouzený člověk na sobě pracovat nechce, nepřinesou sebelepší podmínky kýžený efekt. Snahou všech zainteresovaných pracovníků by mělo být co nejširší využití dostupných motivačních nástrojů pro všechny druhy činností s odsouzenými. Poté se může proces reintegrace odsouzeného v českých věznicích přiblížit očekávaným výsledkům.

PhDr. Pavel Horák,
speciální pedagog VV Hradec Králové

Speciální služební kynologie Vězeňské služby ČR

Speciální služební kynologie má a i v budoucnu bude mít v bezpečnostním systému VS ČR významné místo. Vězeňská služba stále častěji využívá speciálních služebních psů při prohlídkách došlé pošty, cel, ložnic a ostatních společných prostor, pracovišť a přilehlých prostor, vjíždějících motorových vozidel a v odůvodněných případech i k prohlídkám vstupujících osob k vyhledávání návykových látek a výbušnin.

VÝCVIK

Pro přípravu 13 psovodů a 14 protidrogových psů určených k vyhledávání drog v kon-
dičních kurzech bylo v září 2005 zřízeno Vý-
cvikové středisko služební kynologie VS ČR
ve Věznici Jiřice. K zabezpečení základních
kurzů psovodů a protidrogových psů musí vě-
zeňská služba i nadále využívat výcviková stře-

diska jiných ozbrojených složek ČR (speci-
lizované kynologické středisko Armády ČR na
Grabštejně a středisko Celní správy ČR v Heř-
manicích u Frýdlantu).

Poté, co vězeňská služba získala dne 16. 6.
2005 od ministerstva zdravotnictví povolení
samostatně nabývat, držet a distribuovat ná-
vykové látky, byl ve Věznici Vinařice zřízen

Centrální sklad návykových látek a prekursorů,
který zapůjčuje na základě požadavků Výcvi-
kového střediska Jiřice, středisek protidrogo-
vých psů i spádových věznic, kde je ustájen vy-
cvičený protidrogový pes, vzorky návykových
látek nutných k výcviku psů-specialistů.

STAV VE STŘEDISCÍCH PROTIDROGOVÝCH PSŮ

Vězeňská služba ČR má celkem 16 stře-
disk protidrogových psů. V 19 věznicích VS ČR
(54 % z celkového počtu věznic) je přímo orga-
nizována Speciální kynologie.

Z celkového počtu 259 služebních psů je
70 protidrogových, z toho 51 je plně vycviče-
ných, 19 je v současné době ve výcviku. Deset
z nich je v základních kurzech u jiných oz-
brojených složek, zbývajících devět je přípra-
vováno ve věznicích k absolvování základ-
ních kurzů.

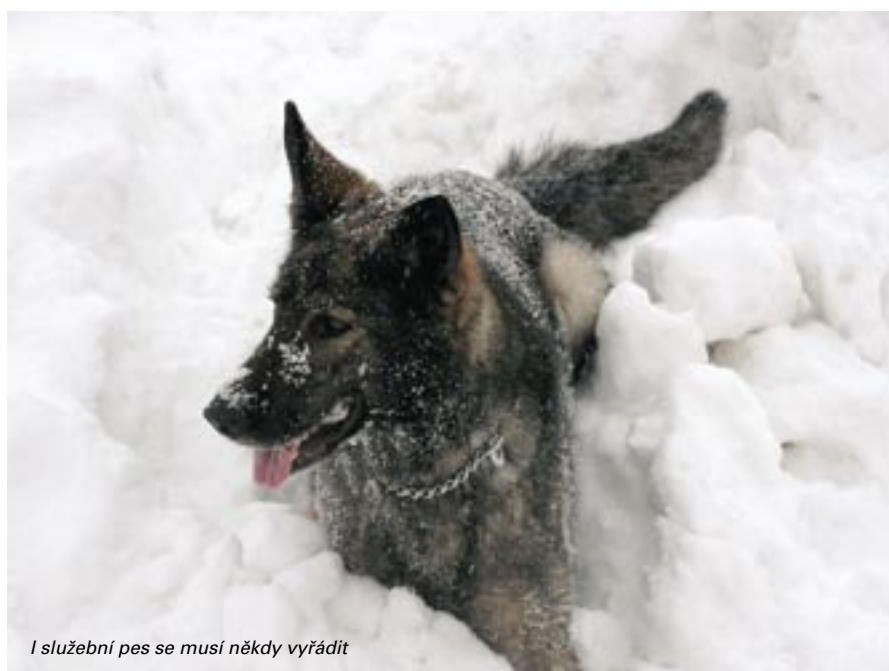
VYUŽITÍ SPECIÁLNÍCH SLUŽEBNÍCH PSŮ

V roce 2005 se ze středisek protidrogových
psů uskutečnilo **219** výjezdů ke spádovým
věznicím (nárůst oproti roku 2004 o 49 vý-
jezdů), při nichž bylo ve věznicích prové-
řeno celkem **9447** (7961 v roce 2004) cel,
ložnic a ostatních společných prostor, **1447**
(1583 v roce 2004) pracovišť a přilehlých
prostor, **31 197** (28 545 v roce 2004) poštou
zaslaných a návštěvami přinesených balíků,
39 560 (29 453 v roce 2004) zásilek do váhy
1 kg, **361 143** (221 527 v roce 2004) dopisů,
1808 (1834 v roce 2004) motorových vozidel
a ve **2979** (3045 v roce 2004) případech byly
prohlédnuty osobní věci vězňů osob.
Podstatný nárůst (o 653) oproti předchá-
zejícímu roku byl evidován při prohlídkách
věcí donesených návštěvami - 5723. Více
než polovina věznic je schopna prohlídky
provádět samostatně. U většiny sledova-
ných činností byl zaznamenán nárůst pro-
vedených kontrol.

Za rok 2005 bylo ve věznicích evidováno
30 pozitivních nálezů návykových látek
(o 25 méně než v roce 2004) a protidrogoví
psi značili dalších **82** míst (o 15 více než
v roce 2004), kde v minulosti mohla být ná-
vyková látka.

Z toho vyplývá, že činnost speciální kynolo-
gie ve Vězeňské službě ČR jako nedílná sou-
část plánu protidrogové politiky VS ČR musí
být i nadále využívána a zkvalitňována.

(zr)

I služební pes se musí někdy vyřádit

Nenechte si ujít

MEDIACE VE VĚZENÍ

Hádáte se v práci? Podle autora článku Mediaci ve vězení, Jamieho Bennetta, který je zástupcem ředitele věznice HMP Whitermoor a zkušeným mediátorem, to není nic neobvyklého a ve vězeňském prostředí už vůbec ne. Nicméně konflikty, ať už jde o spory mezi zaměstnanci, vězni nebo mezi zaměstnancem a vězňem, je třeba

řešit. Osvědčenou metodou je mediaci, tedy proces (tak zní definice), v němž třetí strana pomáhá znesvářeným stranám poznat, kde je příčina jejich neshod, a pokud je to možné, vyřešit je. Obě strany, nikoli mediátor, rozhodnou o podmínkách urovnání sporu. Klasické vyšetřování, kdo co zavinil, konflikt většinou ještě zhorší, píše Bennett, lidé se tak říkajíc postaví na zadní a nechtějí nic slyšet. Mediaci konflikty řeší mnohem citlivěji, lidé jsou ochotnější přijmout výsledky, a dokonce mají pak mezi sebou lepší vztahy. Tak proč to nezkusit a nezačít tím, že si přečtete doporučený článek.

(mon)

Přečetli jsme za vás

KDO SE BOJÍ SEXUÁLNÍCH DEVIANTŮ

V rozhovoru měsíce doktorka Marie Gordon z vězeňské nemocnice ve Varšavě odmítá názor, že by zřizování speciálních oddělení pro odsouzené sexuální devianty naráželo na protesty ze strany vězeňského personálu. Vysvětluje, že označení sexuální deviant není přesné a při zařazování do terapeutických programů nelze otrocky vycházet z paragrafů trestního zákona, podle kterých byli pachatelé trestných činů se sexuálním kontextem odsouzeni. V mnoha případech nepáchají takové trestné činy osoby, které skutečně trpí sexuální poruchou, ale osoby sexuálně nevyzrálé, trpící sexuální frustrací nebo neúplnou identifikací s mužskou rolí. Děti jsou pro ně snadněji přístupným objektem.

Literatura dělí pachatele zneužívání dětí na dva základní typy. První jsou klasičtí pedofilové, fixovaní od počátku na děti jako objekt uspokojování sexuálních potřeb. Jen zřídka jsou závislí na alkoholu. Někteří se umějí zdržet kontaktů s dětmi, jiní naopak vyhledávají pozici, kdy by mohli takový kontakt rozvinout. Pokud se žení, pak jen aby odvrátili pozornost od své úchylnky. Jsou případy, kdy pedofil založil rodinu, ale pak se znovu dostal do vězení pro pedofilní čin. Druhým typem jsou regresivní pachatelé. Sexuální aktivitu začínají s dospělými ženami, ale vlivem problémů v této rovině nebo z důvodu alkoholové degradace, zániku morálních norem a charakterologických změn ovlivněných poškozením centrálního nervového systému se začnou zajímat o děti jako sexuální objekty. U druhého typu je třeba terapii spíše zaměřit na zvládání alkoholové závislosti.

Doktorka Gordon je spoluautorkou výzkumu, z něhož vyplývá, že nejčastějším trestným činem u odsouzených za sexuální delikty

je znásilnění, zatímco pachatelů s poruchami sexuálních preferencí není mnoho. Přílišná izolace pedofilů s sebou nese nebezpečí izolace, a hlavně stigmatizace, která padá jak na vězně, tak na personál specializovaných oddělení. Z tohoto důvodu byla například zrušena specializovaná věznice pro devianty v Irsku. Personál tam odmítl pracovat. Nebezpečnost pedofilů ve věznici je paradoxem, otázkou je spíše jejich ochrana před násilím ze strany ostatních vězňů. Sexuální potřeby pedofilů nejsou silnější než u „normálních“ osob. Během terapie se naučí rozpoznávat signály vzrůstajícího napětí a podobně jako závislí alkoholici nebo toxikomani vědí, kdy musí vyhledat pomoc.

Podle dr. Gordon je nebezpečí recidivy vysoké. Každý třetí pachatel sexuálního deliktu se do vězení vrací. Složitou otázkou je také dovršení resocializace po výkonu trestu, kdy se např. otec, který zneužíval děti, má vrátit domů. Ve Francii zkoušejí do terapie ještě v průběhu věznění zainteresovat členy rodiny.

Při zacházení s devianty je důležitá fáze diagnostická. V jejich osobnostech je typický rozpad empatie, rozvinutý egocentrismus, slabé osvojení morálních norem. Terapeutické programy se zaměřují na změnu spočívající v upuštění orientace na dítě jako na pouhý nástroj uspokojení sexuálních potřeb. Bez návaznosti na léčbu pokračující po propuštění zůstává vysoké riziko recidivy.

(LB)

Informace z knihovny

Předkládáme čtenářům první část výběru bibliografie oddílu „absolventské práce“ – závěrečné práce absolventů vyšších odborných škol, bakalářské práce a diplomové práce absolventů vysokých škol.

DVOŘÁKOVÁ, Daniela

Problematika trestu odnětí svobody na doživotí. Diplomová práce. Praha: Právnická fakulta UK, 1994. – 56 s., přílohy

Sign. AP 4

Z obsahu:

- Souvislosti mezi doživotním trestem a trestem smrti;
- Ukládání doživotních trestů v některých zemích Evropy a jejich výkon;
- Zákonné podmínky uložení trestu odnětí svobody na doživotí;
- Problematika výkonu trestu odnětí svobody na doživotí u nás.

JELÍNEK, Jan

Agresivní chování obviněných v podmínkách výkonu vazby.

Závěrečná práce. Praha: Policejní akademie ČR, 1996. – 49 s., přílohy

Sign. AP 7

Z obsahu:

- Úvod k problému agrese;
- Agrese a agresivita;
- Vliv sociálního prostředí na vznik agresivního chování;
- Výkon vazby. Projevy agresivního chování ve výkonu vazby;
- Specifika práce s mladistvými obviněnými;
- Srovnání dopadu výkonu vazby a výkonu trestu na psychiku obviněného a odsouzeného;
- Prevence agresivity ve společnosti.

Miloslava Černá

Klinický psycholog ve vězeňství

Oddělení psychiatrie vězeňské nemocnice v Brně, které zajišťuje odbornou péči všem obviněným a odsouzeným z celé ČR, je v současné době personálně obsazeno třemi psychiatry a jedním (a současně jediným ve vězeňské službě) klinickým psychologem.

Laické veřejnosti často splývá pojem psychiatr a psycholog. Liší se od sebe vzděláním, metodologií a částečně i úhlem pohledu na konkrétního člověka. Klinickým psychologem se může stát absolvent jednooborové psychologie na filozofické fakultě, který po pětileté teoretické a praktické přípravě složí specializační (atestační) zkoušku z klinické psychologie. Podle vyhlášky 77/1981 Sb. je klinický psycholog řazen mezi zdravotnické pracovníky a po uzavření smlouvy může svoje výkony vykazovat k proplacení zdravotním pojišťovnám. Psychiatr je absolvent lékařské fakulty se složenou atestací z psychiatrie. Pouze on může medikovat farmaka. Výhradně psychologové užívají ve své práci psychodiagnostické metody (testy, dotazníky atd.). Obě profese mohou poskytovat psychoterapii.

Klinický psycholog je součástí týmu pracovníků psychiatrie. Spolupodílí se na každodenním chodu oddělení, ke kterému patří vizity, řešení náhle vzniklých situací, porady kolektivu a plánování dalšího léčebného postupu každého konkrétního pacienta.

Diferenciální psychodiagnostika tvoří v našich podmínkách základ práce klinického psychologa. Jedná se zejména o detekci psychóz, afektivních poruch, organických po-

škození CNS, přítomnost simulace, agravace, neurotické reaktivity a osobnostní psychopatologie. Mezi běžné činnosti patří terapeutická práce, konziliární činnost, vyšetření pro posudkové účely – důchodová řízení atd. Probíhá podpůrná psychoterapie, krizová intervence, častá je péče o osoby se sebevražednými úmysly či po spáchaném sebevražedném pokusu.

Pacienti na psychiatrickém oddělení vězeňské nemocnice VV Brno tvoří značně nehomogenní skupinu. V různých poměrech jsou zastoupeni obvinění a odsouzení zařazení do různých typů věznic, s rozmanitou délkou trestu. U některých obviněných není od počátku pochyb o jejich závažném duševním onemocnění a na psychiatrii čekají na zhotovení soudněznaleckých posudků a výrok soudu, který rozhodne o exkulpaci (vyvinění) a soudně nařízené ústavní psychiatrické léčbě. Vzhledem k pestrosti diagnóz, typů osobností a také rozdílným kategoriím vězněných osob (odsouzení/obvinění/mladiství/ženy/muži) není možno pracovat terapeuticky ve skupině.

Vhodným pacientům (vězňům) je poskytována individuální systematická psychoterapie, jejíž rozsah je limitován délkou hospitalizace. Výrazně narušená osobnostní struktura pacienta patří mezi kontraindikace pro terapii. V těchto případech není cílem změna struktury osobnosti, ale snaha o znovunabytí stavu přiměřené kompenzace a sociálně přijatelného chování. Pracujeme s podporou adaptačních mechanismů, ventilací emocí, vlastním sebe-

obrazem a náhledem na aktuální životní situaci. Obvykle za souběžné podpory farmakoterapie.

Ve srovnání s běžnou „civilní“ psychiatrickou klientelou zaznamenáváme ve vězeňském prostředí a nemocnici navýšení počtu poruch osobností (dříve označované jako psychopatie – asociální, impulzivní, nezdrženlivá a nejčastěji smíšená) vůči ostatním diagnostickým kategoriím. Na oddělení psychiatrie se často kumulují jedinci s problémovými projevy chování z různých věznic ČR.

Pro setkání s osobami, u kterých hrozí agresivní jednání, jsou na každém oddělení psychiatrie k dispozici speciální pracovny. Jejich uzpůsobení poskytuje pacientům pocit soukromí při sdělování osobních informací a zároveň zajišťuje dostatečné bezpečí pro personál.

Často se setkáváme s obratnými manipulacemi svých pacientů, různými formami účelového jednání, snahami o vydírání, dožadování splnění nereálných požadavků, s nekritickým postojem k vlastní osobě a snahou o vyvíjení se. Kverulaci některých pacientů způsobuje striktní zákaz kouření a pití kávy za hospitalizace, se kterým jsou však před odjezdem do vězeňské nemocnice seznámeni.

Práce klinického psychologa ve vězeňské nemocnici má oproti standardnímu civilnímu zdravotnickému zařízením určitá specifika. Jde o propojení zdravotnického a vězeňského systému, kdy je nutné respektovat platná pravidla obou stran.

*Mgr. Hana Bartošková,
klinický psycholog vězeňské nemocnice VV Brno*

Sociální práce na oddělení se zvýšenou ostrahou

VALDICE • Individuální i skupinové sociálněprávní poradenství vychází z Výcvikového programu pro nezaměstnané a jeho součástí je i nácvik sociálněprávních dovedností. Jeho cílem je připravit odsouzené na řešení sociálních problémů a naučit je, jak žádat o pomoc, jednat s úředníky, umět čekat, zvládat pocit neúspěchu či bezmoci při zdoluhavých a zdánlivě bezúspěšných postupech apod.

Tyto aktivity jsou prováděny zejména na výstupním oddělení, kam jsou zařazováni

odsouzení ve zvýšené ostraze, kterým zbývá půl roku do ukončení výkonu trestu a byl jim vyměřen trest odnětí svobody vyšší než tři roky, a odsouzení, jimž je třeba před propuštěním z výkonu trestu pomáhat při vytváření příznivých podmínek pro samostatný způsob života.

Ve spolupráci s ředitelkou úřadu práce PhDr. Z. Liškovou bylo v loňském roce na tomto oddělení uspořádáno několik besed. JUDr. Z. Kynčlová například nabídla téma zaměřené na oblast úřadu práce (právo na zaměst-

nání, podmínky evidence atd.). Radek Valenta, sociální koordinátor pro občany společensky nepřízpůsobivé, vysvětlil odsouzeným varianty možných ubytování po výkonu trestu a vyplácení jednorázové dávky sociální péče. Miroslav Frýba seznámil odsouzené se zákonem o státní sociální podpoře a o životním minimu.

Odsouzení mají o tyto besedy neobvykle velký zájem a svými podněty přispívají k plynulému průběhu setkání a výběru dalších témat.

*Mgr. Tatána Pourová, sociální pracovnice,
Jaroslav Poloprudský, lektor-instruktor*

Reintegrační projekt Šance

Cílem tříletého projektu Šance, zaměřeného na řešení obtížné situace lidí vracejících se z výkonu trestu na svobodu a na trh práce, je vyvinout a v praxi ověřit modelový program zacházení ve fázi před propuštěním z výkonu trestu ve středních a severozápadních Čechách a po propuštění. Program naváže na stávající aktivity výstupních oddělení věznic, které rozšiřuje o další možnosti a nové způsoby práce s odsouzenými a propuštěnými. Jeho součástí je šestiměsíční reintegrační program určený vězňům, kteří se připravují na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Začíná letos v dubnu ve věznicích Bělušice a Jiřice, v roce 2007 bude realizován i ve Věznici Vinařice.

Reintegrační program se opírá o individuální práci regionálního koordinátora s odsouzenými. Pro odsouzené jsou připraveny kurzy právního minima, komunikačních dovedností, PC dovedností, motivační program či přednáška na téma Orientace na trhu práce a pracovní podmínky v zemích EU.

Práce s klienty bude pokračovat půl roku po jejich propuštění z výkonu trestu, kdy jim speciálně vyškolení mentoři (tj. laici) řízení regionálními koordinátory budou pomáhat při hledání zaměstnání a řešení dalších obtížných životních situací.

Zatím se v obou věznicích do programu přihlásilo 70 odsouzených, z nichž realizátoři na základě předem stanovených kritérií a individuálních pohovorů vyberou vhodné klienty, s nimiž budou dále pracovat.

Projekt Šance zahrnuje také mapování možností motivace a způsobů změny postojů zaměstnavatelů k zařazení propuštěných osob do pracovního procesu. Ve svém důsledku by mělo rozšíření programu zacházení minimalizovat ri-

zika opakování trestné činnosti pachatelů, vést je k větší odpovědnosti, a chránit tak společnost.

Projekt je spolufinancován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky v rámci evropského programu EQUAL. Realizátorem projektu je Sdružení pro probaci a mediaci v justici, které spolupracuje v rámci Koalice Šance s deseti dalšími organizacemi s celostátní či regionální působností. Jsou to: Vězeňská služba České republiky, Probační a mediální služba ČR, Úřad práce v Mostě, Český helsinský výbor, Armáda spásy, Občanská poradna Nymburk, občanské sdružení Mosty – sociálněpsychologické centrum, Regionální středisko vzdělávání a výchovy, s.r.o., (Most), Integrovaná střední škola technická – Centrum odborné výchovy v Mostě a Charita Opava.

*Ludmila Hamanová,
vedoucí projektu Šance,
Paola Aschermannová,
koordinátorka projektu Šance*

Nejen „řetízková“ v novém

ODOLOV • Odolovská věznice v posledních letech rozšiřuje ubytovací kapacity pro odsouzené. Po oddělení B2, kde probíhala výstavba před dvěma lety, se nyní totéž děje na oddělení B1 a v suterénu ubytovny.

V tzv. řetízkové šatně (ubytovna věznice vznikla začátkem roku 1992 z objektu uhelných dolů, odtud název řetízková šatna) se v současné době dokončují stavební práce na nových ložnicích pro odsouzené. Vznikne tu kapacita přibližně 48 lůžek – čtyři velké, čtyři střední a čtyři malé světnice. Součástí nové části tohoto oddělení je malá učebna/kulturní místnost, kterou mohou využívat jak zaměstnanci VS ČR při různých aktivitách s odsouzenými, tak i sami odsouzení k četbě, psaní dopisů či sledování jiného televizního programu v TV, než který právě běží na velké „kulturce“. Další malá místnost je plánována jako technické zázemí vychovatelů tohoto oddělení.

Rekonstrukce se dočkala také jídelna pro odsouzené, jejíž prostory se rozšířily o přilehlou kulturní místnost oddělení B2/K a v podstatě se zdvojnásobily. Nová kulturní místnost byla vybudována přímo ve středu oddělení.

V suterénu věznice vyrostla velká učebna, v níž budou již brzy probíhat zájmové a vzdělávací aktivity s odsouzenými, bude využívána i personálem věznice k různým školením. Kromě toho zde byla vybudována prostorná kancelář VOVT.

Do budoucna věznice počítá s dalšími stavebními úpravami a rekonstrukcemi stávajících prostor.

Ing. Eva Linhartová, vychovatelka

Na povodňové konto

LIBEREC • Třináct odsouzených zařazených ve vnitřním provozu Vazební věznice Liberec se rozhodlo přispět celkovou částkou 2000 korun na povodňové konto charitativní organizace Adra.

Ze mzdy za práci jim po odečtení nákladů na výkon trestu odnětí svobody ve výši zhruba 1500 korun měsíčně, úhrad pohledávek a výživného zbude tzv. kapesné, s nímž mohou disponovat a nakupovat za ně ve vězeňské kantýně. Z této sumy mohou rovněž odeslat peníze mimo věznici na výpomoc svým blízkým a půjdou z ní i příspěvky postiženým povodněmi.

Mgr. Václav Mitáš

Počítačový kroužek – škola hrou

ZNOJMO • Vybraní odsouzení z oddělení pro pracovně zařazené a z oddělení bezdrogové zóny ve znojemské věznici mají možnost navštěvovat počítačový kroužek, a získat tak základní úroveň počítačové gramotnosti v oblasti uživatelského programu WORD, EXCEL, případně e-mailové pošty a internetu (v DEMO verzi).

Důraz v této volnočasové aktivitě je kladen na psychologicko-sociální aspekty zaměřené na interakci, postoje, orientaci postojů odsouzeného ke společenským normám a zákonům, a především na vzdělávání. Aby aktivita plnila své poslání, je postavena převážně na individuální práci. Výchovná činnost a praktiky, které se členové kroužku učí, směřují k jejich opětovnému začlenění do společnosti, neboť získávají zod-

povědnost a posilují si volní vlastnosti. Kromě toho přispívá i k odreagování odsouzených.

Počítačový kroužek nebylo jednoduché uvést v život. Bez týmové spolupráce vychovatelů, pedagoga, a zejména podpory vedoucího VT a V mjr. Mgr. Geyera, by se to nepodařilo. V současné době je díky specialistům jednotlivých oddělení věznice, kteří ho vedou – vychovateli Mgr. Fráňovi, speciálnímu pedagogovi Mgr. Ganzwöhlovi a psychologovi Mgr. Ing. Červenému –, velmi oblíbený a využíván. Dá se říci, že „poptávka vysoko převyšuje nabídku“.

Nemalou zásluhu na jeho činnosti mají i pomocníci z řad odsouzených. Dva z nich dokonce navrhli, naprogramovali a spustili velmi kvalitní kvíz všeobecné vzdělanosti, který je uživatelsky snadno

pochopitelný a přiměřeně náročný. Prostředkem pro funkčnost programu je jazyk Visual Basic na platformě MS WORD. Jako základní informační zdroje byly používány slovníky DIDEROT a slovník AV cizojazyčných termínů. Členové kroužku soutěží ve znalostech, což zpětně podporuje využívání literatury v knihovně odsouzených. V průměru se jednoho kola zúčastní 25 soutěžících. Tento zájem svědčí o vysokém stupni aktivity odsouzených, který není pouze účelový, ale naopak je postaven na motivační složce každého jedince.

Pocitivou a dobrou týmovou prací specialistů věznice se tak v tomto případě podařilo naplnit myšlenku aktivit a programu zacházení v rámci Evropských pravidel o zacházení s vězni.

Mgr. Ing. Viktor Červený, psycholog

Užitečný certifikát

TEPLICE • Vazební věznice Teplice ve spolupráci s Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem zahájila na začátku března vzdělávací program, po jehož absolvování získají úspěšní účastníci certifikát ECDL (European Computer Driving Licence). Je to doklad o dosažení mezinárodně uznávané kvalifikace pro práci s počítačem, který je v Evropské unii doporučen a používán jako standard základní počítačové vzdělanosti.

Projektu se postupně zúčastní čtyři věznicové severozápadního regionu. Kurz je určen pracovně zařazeným odsouzeným, zaměstnancům a managementu věznic a trvá jeden a půl měsíce. Ve Vazební věznici Teplice se do něho přihlásilo deset odsouzených a 13 zaměstnanců. Veškeré technické vybavení víceúčelové místnosti, kde probíhá, a lektorské zabezpečení je hrazeno z grantu nositele projektu, jímž je Univerzita J. E. P.

Odsouzeným absolvování kurzu pomůže lépe se uplatnit na trhu práce a ochránit je před sociální exkluzí.

Kpt. Bc. Tomáš Kopa

Výuka odsouzených

Držíme jim palce

BĚLUŠICE • Od zřízení keramické dílny, která je v bělušické věznici součástí aktivit arteterapie, uplynuly již tři roky. První odsouzení zde pracovali technikou modelování z volné ruky. Výsledky nebyly zpočátku nijak oslnivé, neboť nikdo z odsouzených neměl s touto činností žádné zkušenosti. Po zakoupení keramického kruhu se pracovní činnost rozšířila o speciální techniku točení na kruhu. To již nebylo pouhé ruční modelování. Odsouzení si mohli ověřit, jak je tato technika náročná na koordinaci pohybů a soustředění. Současně vyžaduje trpělivost, kterou řada odsouzených zrovna neoplývá. Tuto speciální arteterapii dosud absolvovalo pod odborným vedením zkušené lektorky PhDr. Ludmily Houdkové přes 30 odsouzených.

V loňském roce se podařilo navázat úzkou spoluprací s akreditovaným pracovištěm Ministerstva školství ČR, Keramickým ateliérem v Praze 8-Libni. Vznikl tak program Zaučen v oboru keramik, do něhož se zapojili tři nejzručnější odsouzení. Termín velmi náročných závěrečných zkoušek byl vypsán na červenec letošního roku. Času na přípravu tedy není nazbyt. To si všichni zúčastnění uvědomují a věnují maximální úsilí, aby zkoušky zvládli, neboť úspěšné absolutorium jim dává šanci uplatnit se po výkonu trestu ve vybraných keramických dílnách hl. města Prahy.

Nám nezbyvá než vyjádřit dík PhDr. Houdkové za její obětavou práci a odsouzeným držet palce.

Mjr. Ing. Jiří Vávra

Kino ve věznici

SVĚTLÁN. S. • Společnost Člověk v tísni prostřednictvím úzké spolupráce s českými i zahraničními médii přibližuje veřejnosti život v krizových oblastech světa. Každoročně pořádá Mezinárodní festival dokumentárního filmu o lidských právech Je-

den svět, který se stal světově známou přehlídkou filmů, ukazujících dění v „méně šťastných“ částech světa a život lidí na okraji. V rámci tohoto festivalu přijeli 22. března 2006 do věznice ve Světlé režisér Miroslav Janek a producent Richard Němec, aby promítli odsouzeným ženám svůj nový film stručně nazvaný Vierka.

Dokument popisuje zajímavý příběh o důvěře a zklamání z dvou rozdílných úhlů pohledu. Film je možné sledovat jako obraz vývoje mezilidských vztahů, možných postojů k romské komunitě, ale i jako zajímavý pohled do hudebního světa. Příběh byl natolik poutavý, že vtáhl světelské diváčky do napínavého děje a po jeho skončení je nutil ptát se na mnohem víc, než jen na to, kde vlastně rodina skončila a jak se malé Vierce daří.

Bc. Eva Hodná

Hračky pro Pomněnku

MÍROV • Výroba hraček se v mírovské věznici datuje od roku 2000. Na počátku byla žádost pedagogických pracovníků Speciální školy pro žáky s více vadami Pomněnka ze Šumperka o spolupráci při pomoci dětem, které vyžadují netradiční metody k upevnění naučené látky a získávání nových poznatků potřebných pro život. Škola po domluvě nejprve sama určila didaktické pomůcky, které by děti pro výuku potřebovaly.

Později se odsouzení inspirovali v kataložích učebních pomůcek a v malé dílně specializovaného oddělení vyrobili dřevěná počítadla, hodiny, pomůcky pro výuku barev, tvarů, čísel, různé skládačky, puzzle, kostky, různá provlékadla a další dřevěné hračky, které dětem pomáhají cvičit trpělivost, soustředění a sociální dovednosti.

Pedagogičtí pracovníci z Pomněnky byli spoluprací s věznicí nadšeni. Nejen že jsou tyto pomůcky cenově nenáročné – kdyby si je škola kupovala od specializovaných firem, zaplatila by za ně tisíce korun – , ale jsou i velmi kvalitní a vy-

robené s až udivující profesionalitou. A přitom vznikají ve velmi spoře zařízené dílně. I počet odsouzených, kteří je vyrábí, není velký. V současné době jich v dílně pracuje šest. Odsouzení si kvůli dětem dokážou poradit i s nedostatkem materiálu. Větší tvary slepují z tenkých destiček a dále je ručně seřizují do požadovaného tvaru, který pak dobrušují na soustruhu. Důležité je i to, že živě projevují zájem o to, co škola potřebuje, zda dětem vyhovuje materiál a barevnost výrobků, a sami žádají náměty pro další výrobu.

Spolupráci se školou podpořili i odsouzení z nábytkářských dílen a vyrobili podle přání školy i dětskou kuchyňku a obchod, a tak má ředitel věznice každoročně do Šumperka co vozit.

Zprávy o kvalitní práci odsouzených se rychle rozšířily po kraji a odsouzení vyrobili hračky a diagnostický materiál pro Pedagogické centrum v Mohelnici, hračky pro MŠ v Dolních Kounicích, ZŠ v Moravské Třebové a v současné době věznice začíná spolupracovat se Střediskem pro ranou péči v Olomouci.

Božena Langová

Opět mají kde cvičit

BĚLUŠICE • Koncem ledna byla odsouzeným v bělušické věznici předána k užívání kompletně zrekonstruovaná a vybavená místnost pro kondiční a speciální cvičení. Cvičební náčiní bylo pořízeno z prostředků na prevenci kriminality a drog. Nová posilovna přispěje ke snížení vnitřního napětí a agresivity odsouzených, kteří po uzavření nevyhovujících prostor určených pro kondiční cvičení v roce 2002 měli ke sportovnímu využití k dispozici jen venkovní asfaltové hřiště.

*Luboš Marek, lektor-instruktor,
mjr. Ing. Jiří Vávra*

Po propuštění hned zase za mřížemi

VALDICE • Nedávno byli z valdické věznice podmíněně propuštěni dva odsouzení. Uplynulo jen pár dní a oba se do věznice vrátili. Jenže ne jako recidivisté, ale jako studenti. Ještě ve výkonu trestu zahájili maturitní studium studijního oboru Ekonomika a podnikání, a vzhledem k tomu, že nyní studují poslední ročník, projevíli zájem studium dokončit

a získat maturitní vysvědčení. Díky vstřícnému postoji vedení valdické věznice a ředitelství školského zařízení, které tuto formu studia zabezpečuje, jim bylo umožněno účastnit se výukových konzultací v prostorách zdejší věznice a připravit se na vykonání maturitní zkoušky v řádném termínu.

Bc. Josef Witschel

Chovatelský úspěch

OLOMOUC • Exponáty z kolekce australských ptáků, které vystavovali jejich chovatelé – členové kroužku chovatelství z Vazební věznice Olomouc – na loňské Mezinárodní výstavě exotického ptactva EXOTA 2005, získaly čestnou cenu od předsedy Ústřední odborné komise chovatelů exotického ptactva Karla Změlíka a čestnou cenu od firmy BAVEKO, s r. o. Výstavu si přišli v rámci extramurální aktivity prohlédnout i vybraní odsouzení, kteří se podíleli na přípravných pracích.

Kroužek, který vede vychovatelka pro výkon trestu Mgr. Jarmila Suchomelová, existuje již třetím rokem. Za tu dobu se do jeho činnosti zapojilo 75 odsouzených, kterým se podařilo již třikrát rozšířit chov Neofém.

Gratulujeme!

(such)

Pohádkové divadlo pro děti

BĚLUŠICE • Již od vzniku specializovaného oddělení pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek vyrábějí odsouzení divadélka a loutky pro děti. Pracovní terapie probíhá pod vedením sociální pracovníce Bc. Mösnerové a vychovatele Vinše. Jedno takové divadlo plné čarodějnic, čertů, princezen a dalších pohádkových postav bylo vloni slavnostně předáno dětem ze Speciální mateřské školky v Lounech.

*Ing. Miloslav Bilík,
speciální pedagog,*

Všichni mladiství nejsou beránci

Věznice Všehrdy je jednou ze dvou věznic, kde si výkon odnětí svobody odpykávají mladiství. V polovině března jsme se tam vypravili, abychom se na vlastní oči přesvědčili, jak se jim za ostnatým drátem žije a jak se s nimi zaměstnancům vězeňské služby pracuje. Ředitel věznice plk. Mgr. Pavel Ondrášek nám velmi ochotně vyšel vstříc, osobně nás provázel po celém areálu a přímo v terénu nám představil práci svých nejbližších spolupracovníků. Do besedy o zacházení s mladistvými se tak postupně zapojili vedoucí samostatného referátu prevence a stížností mjr. Bc. Luděk Réz, vedoucí oddělení výkonu trestu mjr. JUDr. Jiřina Nováková, vychovatel Bc. Petr Teleki a vedoucí školského vzdělávacího střediska Mgr. Pavel Vorálek.

Ředitel Věznice Všehrdy plk. Mgr. Pavel Ondrášek

ČV: Pane řediteli, již osmý měsíc stojíte v čele vše-hrdské věznice. V rozhovoru pro České vězeňství na konci minulého roku jste hovořil o tom, že je třeba zvýšit její bezpečnost. Podařilo se vám to?

Plk. Ondrášek: Myslím, že ano. V současnosti se již více věnuji koncepci zacházení s mladistvými, ale i ta má bezpečnostní kontext. Problém naší věznice je v její členitosti. Dnes máme celkem 568 odsouzených mužů, což není ve srovnání s jinými věznicemi příliš, ale tento počet se skládá ze tří různorodých skupin, mezi kterými musíme vést přesné hranice. Je to 121 odsouzených zařazených k výkonu trestu ve věznici typu s dohledem, 389 v typu s dozorem a 58 mladistvých.

ČV: Řekl jste, že mezi těmito skupinami musíte vést hranice. Jedná se o viditelné hranice?

Plk. Ondrášek: Právě že vždycky viditelné nejsou. Viditelnou součástí nového systému střežení je kvalitnější oplocení, které oddě-

luje střeženou část věznice od ubytovacího prostoru pro odsouzené zařazené v typu s dohledem. Na část oplocení jsme použili žiletkový drát a zřídili nové strážní stanoviště. Všichni odsouzení podstupují prohlídku při průchodu tímto stanovištěm, při návratu z pracovišť a při přechodu z jedné budovy do druhé. Přesně definované omezení volného pohybu odsouzených po areálu věznice tvoří neviditelné hranice založené na neustálé a bdělé práci uniformovaného i neuniformovaného personálu. Své plody také přineslo zavedení systému neohlášených prohlídek ubytovacích prostorů. Výskyt nedovolených předmětů byl během krátké doby výrazně minimalizován.

ČV: Nový systém přinesl jistě více práce. Jak ho přijali zaměstnanci?

Plk. Ondrášek: Uvítali to. Zvýšila se totiž bezpečnost věznice. Když dovnitř nikdo nepro-

nese nůž, je chráněn každý zaměstnanec. S takovým pocitem se lépe pracuje.

Mjr. Réz: To mohu potvrdit. Lidé říkají, že se jim lépe dělá. A navíc, najde-li některý zaměstnanec nepovolený předmět, je kladně hodnocen. I finančně...

ČV: Kdo vám z hlediska bezpečnosti dělá největší starosti?

Plk. Ondrášek: Protože máme oddělení s dohledem a mladistvé, panuje o Všehrdech trochu mylná představa, že se jedná o mírnější typ věznice. Nám se to zevnitř jeví trochu jinak. Paradoxně nejproblémovější skupinou jsou ve věznici právě mladiství, přestože je jich nejméně.

Mjr. Réz: Hodnotím-li případy konfliktů nebo vzájemných napadení, odhaduji, že asi 30 % jich řešíme mezi dospělými, zbytek připadá na mladistvé. Začne to slovně, následují facky a my ve spolupráci se zaměstnanci oddělení výkonu trestu musíme předejít tomu, aby

případ přerostl v násilí. Když nastane trestný čin, informujeme policii.

Mjr. Nováková: Každý týden jedná bezpečnostní komise. Až do objasnění případu respektujeme zásadu presumpce nevinny, ale samozřejmě přijímáme preventivní opatření na ochranu potenciálních obětí násilí. Případ nesmí dále eskalovat. Teprve když je vina jasná, přistupujeme ke kázeňskému řízení.

ČV: V čem, jako ředitel a etoped v jedné osobě, vidíte příčiny násilných projevů u mladistvých?

Plk. Ondrášek: Jsou často emocionálně nezralí, dříve jednají a pak se diví, co spáchali. Jsou impulzivnější a nemají daleko k agresivitě. Rozhodně to nejsou žádní beránci. Svou roli poslední dobou hraje jejich identifikace s negativními vzory a nezdravá inspirace špatnými filmy. Takový kluk se podívá na akční film, naráž je z něj hrdina a my ho pak sundáváme z plotu. Dospělé zabrzdí představa dalšího trestu. Mladiství žijí spíše okamžikem.

ČV: Ale my jsme během procházky areálem věznice i na oddělení pro mladistvé viděli samé usměvavé tváře. Mladiství i dospělí se k sobě chovali klidně, venku dokonce chodili spořádaně ve tvarech a zdravili nás.

Plk. Ondrášek: Kázeň a pořádek patří k organizovanému životu ve věznici. Pomáhá nám při kultivování chování odsouzených k zaměstnancům a spoluodsouzeným.

Ve věznici je sice klid a pořádek, ale mezi mladistvými je 15 pachatelů vražd a loupežných přepadení. V 16 nebo 17 letech mají dobrou fyzickou kondici. Musíme proto předpokládat zkratové jednání a nebo nějakou promyšlenou akci.

Mjr. Réz: Například v roce 1995 čtyři mladiství připravili společný útěk. V rozhodný okamžik jeden z party couvl. Ostatní ho z obavy před prozrazením surově uškrtili a pokračovali podle plánu, který počítal i s rukojmími z řad civilních zaměstnanců. Jen díky rychlé reakci zasahujících příslušníků nakonec nedošlo k dalším ztrátám na životech.

Vychovatel Bc. Petr Teleki u tkalcovského stavu na ubytovně mladistvých

ČV: Jaká preventivní opatření nyní uplatňujete?

Plk. Ondrášek: Inicioval jsem zpracování projektu, který předpokládá vybudování dalšího patra na budově oddělení pro mladistvé. Vzniklo by tam celové oddělení s kapacitou pro třicet mladistvých, kteří by byli ubytováni samostatně nebo po dvou na jedné cele. Obdobné oddělení již mají k dispozici kolegové v Opavě.

Projekt připravujeme ke schvalovacímu řízení na generálním ředitelství. Odůvodňuji ho hlavně rozšířením stávající diferenciace. Se skutečně nebezpečnými mladistvými bychom pak mohli zacházet adekvátněji. Pamatujeme samozřejmě na zásadu prostupnosti diferenciace. Mladiství by byli motivováni k tomu, aby

si vytvořili předpoklady pro zařazení do volnějšího režimu. Pro ostatní by existence takového oddělení znamenala výstražné memento.

ČV: Jak v současnosti vypadá vnitřní diferenciace u mladistvých?

Mjr. Nováková: Podle osobnostních charakteristik jsou mladiství diferencováni do čtyř základních skupin. Ve skupině A jsou mladiství, u nichž poruchy chování vyplývají z nevhodného sociálního prostředí, emoční a sociální nevyzrálosti, ve skupině B jsou mladiství s nazončeným disharmonickým vývojem osobnosti, do skupiny C řadíme mladistvé se zjevnými poruchami chování, které často souvisí s užíváním návykových látek a vyžadují specializovaný výkon trestního opatření, ve skupině D jsou odsouzení s mentální retardací.

Podle plnění programů zacházení a chování se odsouzení zařazují do tří prostupných skupin. Nejvýraznějším motivačním činitelem pro úsilí o zařazení do I. prostupné diferenciální skupiny je možnost podání návrhu nebo kladného vyjádření ředitele věznice k podmíněnému propuštění. Odsouzení také usilují o kázeňské odměny, zvýšení limitu na nákup potravin, povolování vlastního volkmenu, diskmenu nebo rádia. První skupina může sledovat večerní televizní pořady v pátek a sobotu až do 24 hodin, druhá do 23 hodin, třetí jen po dobu hlavního večerního programu. Podle příslušné diferenciální skupiny lze rozšířit počet osob u návštěv. Velký zájem je o návštěvu tělocvičny, kam chodí první skupina až sedm dní v týdnu, druhá skupina maximálně čtyřikrát a třetí skupina nejvýše dvakrát. Limity pro nákupy jsou odstupňovány hranicí do pět set a tisíc korun.

Mjr. Réz: Diferenční skupinu poznáte na první pohled také podle povolené výzdoby a úprav v ložnicích. Ve třetí skupině jsou věže-

Vedoucí oddělení výkonu trestu mjr. JUDr. Jiřina Nováková před oddělením pro mladistvé

Probíhá vyučovací hodina

sky strohé, zatímco ložnice první skupiny připomínají útulný internátní pokoj.

ČV: Co mladiství v průběhu dne dělají? Jak tráví čas?

Mjr. Nováková: Všední den začíná v 6.30 ranní komunitou na kulturní místnosti v prvním patře ubytovny a o dvacet minut později v přízemí. Časový posun je nutný proto, aby se komunity mohli kromě dozorce a vychovatele zúčastnit také speciální pedagogové, sociální

pracovnice a psycholog. V sobotu a neděli začíná komunita o hodinu později za účasti vychovatele a dozorce. Potom většina mladistvých odchází do školského vzdělávacího střediska.

Pouze třetina nezařazených do zaměstnání nebo vzdělávání zůstává na ubytovně, kde se konají organizované aktivity dvě hodiny dopoledne a dvě až tři hodiny odpoledne.

Bc. Petr Teleki: Kromě kulturních místností jsou na ubytovně k dispozici místnosti pro stolní tenis, cvičná kuchyňka, místnost pro výtvarné techniky a dřevodílna. V prvním patře máme dokonce v jedné místnosti tkalcovský stav se vším, co k němu patří. Mladiství mají k dispozici v dalších budovách tělocvičnu, posilovnu, knihovnu, hřiště, zahrady a místnosti pro další specializované aktivity. Jednotlivé aktivity členíme na pracovní, vzdělávací, sportovní, zájmové, psychosociální a terapeutické. Obsah vzdělávacích kroužků si můžete představit podle názvů: přírodovědný, přírodní vědy a záhadologie, svět práce, psaní na stroji.

Plk. Ondrášek: Programy zacházení nepřípustnější během dne zahálku. Těžštěm naší práce s mladistvými je však škola, získání kvalifikace je podle nás tou nejlepší prevencí kriminality.

Mgr. Vorálek: Ve školském vzdělávacím středisku vzděláváme mladistvé i dospělé odsouzené v osmi učebních oborech a rekvalifikačních kurzech. Jsou to obory: elektrikář, zámečnický, truhlář, kuchař, zahradník, zedník, malíř-natěrač a kovář. Dále nabízíme odborné kurzy v oborech umělecké kovářství, technika administrativních prací, reprografické a vazačské práce, základy ovládnutí PC. Zájem je také o jazykové kurzy. Absolventi u nás získávají výuční list, osvědčení nebo

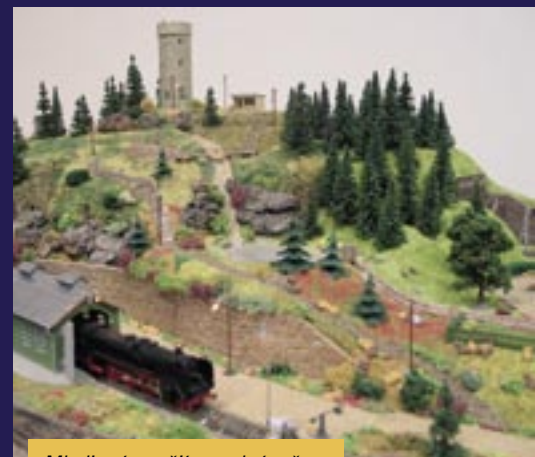
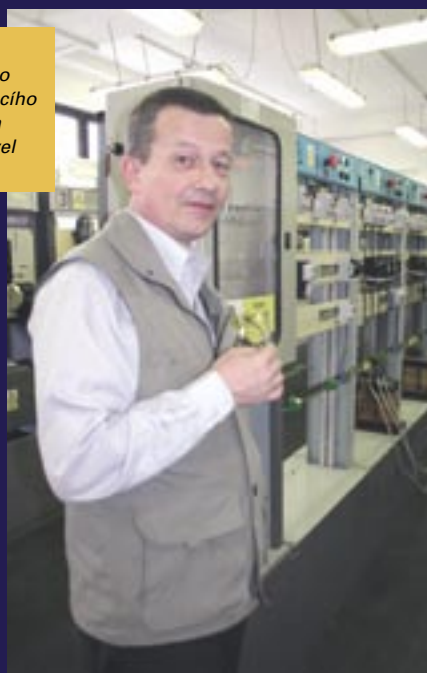
rekvalifikační potvrzení o zaučení, přičemž tyto certifikáty neobsahují zmínku o tom, že je odsouzení dostali ve věznici.

Členy zkušebních komisí jsou učitelé z civilních učilišť. Těší nás, že se od nich většinou dozvídáme, že naši absolventi dosahují velmi kvalitních výsledků ve srovnání s jinými školami stejného typu.

Plk. Ondrášek: Je obvyklé, že odsouzení, kteří od nás odcházejí předčasně na základě podmíněného propuštění, si odnášejí také studijní materiály a otázky k závěrečným zkouškám. Vracejí se pak dobrovolně do věznice, aby ukončili vzdělání, k němuž by možná za jiných okolností neměli dostatek mravní síly. To jsou momenty, kdy se nám potvrzuje správnost výchovných zásad, o které se opírá náš systém zacházení s mladistvými.

PaedDr. Lubomír Bajcura

Vedoucí školského vzdělávacího střediska
Mgr. Pavel Vorálek

Mladiství stavějí ve volném čase i plastické modely železnic

Zajímavosti

MEDIÁLNÍ HVĚZDY

Velká Británie • V Británii před časem vypukl spor, mají-li vězni dostávat honoráře za vystupování v médiích. V roce 2002 komise pro stížnosti na tisk rozhodla proti deníku Guardian, protože zaplatil za vzpomínky spoluvězně jednoho politika. Ve stejném roce však uspěla se svou stížností u vězeňského ombudsmana vězenkyně, která napsala rozhlasovou hru, ale věznice ji odmítla odeslat. Ombudsman nařídil, že umělecké aktivity vězňů se mají podporovat, protože přispívají k jejich reintegraci do společnosti. Vězeňská správa však podle informací z tisku doporučení ombudsmana ignorovala.

KANADSKÁ VĚZNICE POVOLILA TRESTANCŮM TETOVÁNÍ

Kanada • V kanadské federální věznici Bath se střední ostrahou nosí vězňové u sebe klíče od svých cel. Mnozí mají vlastní kuchyňku, mohou volně přecházet z tělocvičny do dílny uměleckého truhlářství, narkomani si mohou čistit injekční jehly dezinfekčním roztokem a mají k dispozici kondomy, píše list The New York Times. Teď si bathská trestnice otevřela tetovací salon. Pracovat v něm bude 37letý vězeň Mark Hewitt, který si odpykává trest za vloupání a po mnoho let tajně tetoval bicepsy spoluvězňů krejčovskými jehlami, kytarovými strunami a podomácku vyrobeným inkoustem. I když tvrdí, že byl vždycky opatrný, tato praxe přispěla v káznících v Kanadě i jinde ve světě k epidemii žloutenky typu C a nákaze virem HIV, způsobujícím onemocnění AIDS.

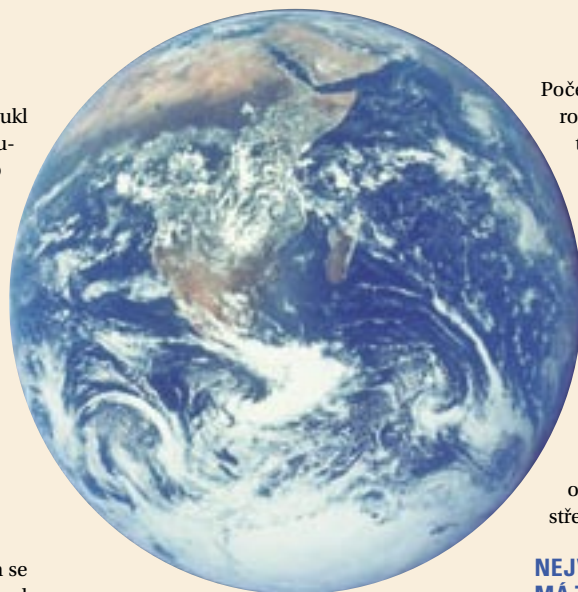
Hewittův tetovací salon, který připomíná zubařskou ordinaci, je součástí pilotního projektu, který byl zahájen v srpnu loňského roku a jehož se v současné době účastní šest federálních trestnic včetně jedné ženské po celé Kanadě. V první vlně projevilo zájem více než 120 trestanců, kteří zaplatili za dvouhodinovou proceduru zhruba pět dolarů (asi 124 korun).

Oficiální zinitelé v Kanadě a USA jsou přesvědčeni, že tento projekt je první svého druhu na světě a dalším krokem v úsilí o redukci škodlivých technik, šířících se v různé míře v káznících v mnoha zemích. Má se za to, že program bude pokračovat nejméně do roku 2007 a přijde vládu na zhruba 100 000 dolarů (2,5 milionu korun) na jedno nápravné zařízení.

Svaz kanadských vězeňských dozorců proti programu ale protestuje a označuje jej za nebezpečný pro své členy.

ŽILETKY PRO LEPŠÍ NÁLADU

Velká Británie • V britské káznici Rye Hill nedávno proběhl pozoruhodný soudní proces. Na doživotí odsouzený vězeň Jeffrey Watkins se v něm dožadoval pravidelných přidělů nových sterilních žiletek, jimiž by si mohl způsobovat

mělké řezné rány po celém těle. Svůj požadavek zdůvodňoval tím, že mu bolest přináší úlevu od duševního přepětí, které by ho jinak určitě dovedlo až k sebevraždě! „Řezání do kůže mi velmi zlepšuje náladu,“ prohlásil u soudu. Jeho přání však nebylo vyslyšeno: Watkinse pouze poslali do speciálně zařízené cely, kde mu sledování kamerami má v případné sebevraždě zabránit.

POLSKÁ VLÁDA RAZANTNĚ PROTI VÝTRŽNÍKŮM

Polsko • Polským výtržníkům, chuligánům a pachatelům méně závažných trestných činů zřejmě nastanou zlé časy. Ministr spravedlnosti Zbigniew Ziobro chce maximálně urychlit jejich potrestání: 48 hodin vyšetřovací vazba, 24 hodin na soud a další den už pachatel stráví ve výkonu trestu. „Pachatele chytíme při činu, odvezeme ho do soudní věznice. Tam se sejdou soudce, prokurátor a advokát. Policista podá návrh na zrychlený postup, prokurátor to potvrdí, obviněného pak přivedou do soudní síně, kde uslyší rozsudek,“ vysvětlil ministr. Soudci tak budou muset pracovat na tři směny, tedy i v noci, a to se jim údajně moc nelíbí. Vězeňská služba zase poukazuje na to, že ve věznících není dostatek volných míst.

NÁSILNÁ TRESTNÁ ČINNOST V USA KLESÁ

USA • Více než 21 lidí z každé tisícovky amerických občanů bylo loni obětí násilného trestného činu. Jinými slovy každý 47. Američan se stal terčem napadení, sexuálního útoku nebo ozbrojené loupeže. Přesto zůstává úroveň tohoto druhu kriminality ve Spojených státech na nejnižším bodu od roku 1973, kdy se začala zaznamenávat, uvedlo ministerstvo spravedlnosti USA. Údaje vycházejí z průzkumu provedeného u 150 000 občanů starších 12 let.

Počet vražd do statistiky není zařazen. Od roku 1993 se ve Spojených státech násilná trestná činnost zmíněného typu snížila o 57 procent a majetková kriminalita klesla o polovinu.

Mezi možnými důvody poklesu kriminality zmiňuje americký tisk větší přísnost při soudním rozhodování, v jejímž důsledku je v současné době ve věznících přes dva miliony odsouzených. V americké historii je to vůbec nejvyšší absolutní počet vězňů. Do ulic bylo také za posledních zhruba deset let nasazeno o 100 000 policistů více. Svoji roli mohou sehrávat i protiteroristická opatření, která působí jako odstrašující prostředek i na pouliční kriminalitu.

NEJVĚTŠÍ PODÍL NA POPRAVÁCH MÁ TEXAS

USA • Trest smrti se uplatňuje v 38 státech USA od roku 1976, kdy americký nejvyšší soud zrušil zastavení provádění poprav, který platil od roku 1967. Prvním popraveným v nové éře amerického trestu smrti se 17. ledna 1977 stal Gary Gilmore v Utahu. Neaktivnějším státem v tomto směru je Texas, kde bylo vykonáno již 355 poprav, následuje Virginie (94 poprav) a Oklahoma (79 poprav). Mezi popravenými tvoří podle statistik majoritní skupinu s 58 procenty běloši, dalších 34 procent černoši, kteří tvoří asi 12 procent obyvatel USA.

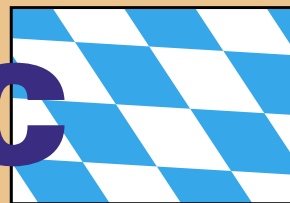
Nejvytíženější celou smrti mají v Kalifornii, kde na příkaz guvernéra k exekuci nebo na eventuální milost čeká 648 odsouzených, 414 osob čeká na výkon trestu v Texasu a 388 na Floridě. Celkem ve Spojených státech nese označení „vězeň odsouzený k trestu smrti“ 3412 lidí 119 národností. Ženy v celách smrti tvoří minoritu (1,58 procenta), od znovuzavedení trestu smrti jich bylo popraveno pouze 11. První popravu odsouzené ženy nařídila v roce 1984 Severní Karolína.

Nejčastěji používanou metodou je injekce jedu, která byla aplikována v 832 případech. Dalších 152 odsouzených bylo popraveno na elektrickém křesle, jen minimálně byly využity plyn (11), oběšení (tři) nebo zastřelení (dva).

Naopak celou smrti a vzápětí i brány věznic za posledních 32 let opustilo 122 vězňů, kteří byli shledáni nevinnými. Během posledních patnácti let většinou na základě testů DNA. Další zajímavostí je, že ještě nedávno rostl počet poprav v ročních souhrnech do „rekordních“ výšin – v roce 1999 bylo popraveno 98 odsouzených, v roce 2005 jich bylo 55. Podle průzkumů podpora trestu smrti mezi Američany klesá: dle Gallupova ústavu s ním souhlasí 64 procent obyvatel, což je nejméně od znovuzavedení. Ještě před deseti lety byla přitom podpora na historickém maximu 80 procentech.

Pachatelé násilné trestné činnosti ani recidivisté s poruchou osobnosti, u nichž ve výkonu trestu selhávají běžné výchovné a terapeutické programy, nebývají vítanou klientelou věznic. Existují však zařízení, která právě takové odsouzené sama aktivně vyhledávají a pracují s nimi. Jednou z takto specializovaných věznic pro vyvolené je sociálněterapeutické zařízení v bavorských Erlankách nedaleko Norimberku.

Vyvolení z bavorských věznic

O napravování nenapravitelných v sociálněterapeutickém zařízení Erlangen

KAM ZA VYVOLENÝMI

Svobodný stát Bavorsko disponuje 21 věznicemi (JVA), z toho však pouze jediným samostatným sociálněterapeutickým zařízením (SothA). Bylo založeno v roce 1972 ve zdech bývalé soudní budovy a nachází se v samém centru působného univerzitního města ve Středních Frankách, stotisícového Erlangenu. Od 14. století, kdy byly Erlanky povýšeny Karlem IV. na město, se mnohokrát staly laboratorii svobodomyšlné vědy i zahrádkou pěstitelů humanismu, ať to bylo v 17. století s příchodem vzdělaných hugenotů a pozdějším založením rytířské akademie – dnes druhé největší univerzity v Bavorsku nebo ve století dvacátém rozvojem technologií, korunovaným první laparoskopickou operací v Evropě či zde vyvinutým formátem MP3 pro zvukový záznam. Atmosféra je tu tradičně nakloněna nezdolným inovátorům, a snad i proto právě zde vzniklo zařízení pro nápravu těch, kteří platí za „nenapravitelné“.

Věznice Erlangen je určena pro dospělé odsouzené z bavorských věznic, muže, „pro jejichž resocializaci jsou indikovány zvláštní terapeutické prostředky a sociální pomoc“ (§2 odst. 9 StVollzG). Má rovněž charakter modelové laboratoře, kde se rozvíjejí a v praxi ověřují nové programy zacházení a terapeutické postupy. Přednostně jsou do ní přijímáni recidivisté s poruchami osobnosti a odsouzení rezistentní vůči terapeutickým prostředkům v běžném výkonu trestu.

Věznice disponuje kapacitou 41 míst v jednolůžkových celách, z toho je 35 osob v uzavřeném a šest v otevřeném výkonu trestu. Uzavřený výkon trestu se dělí na dvě stanice, z nichž každou tvoří dvě skupiny po zhruba osmi lidech. Vojenská terminologie („oddíl“ apod.) se nepoužívá. Každou skupinu má na starosti jeden sociální pedagog a jeden vychovatel, kteří jsou vždy v rámci jedné stanice vedeni psychologem. Psycholog stojí i v čele celého zařízení, jež dále zaměstnává učitele, 21 strážných ve směnném provozu a zhruba desítku externích spolupracovníků a specialistů (lékařů, kněží apod.). Přítomnost žen i v řadách běžného personálu jednoznačně pomáhá vytvářet příznivější klima a stává se modelem pro pozdější chování

ve svobodné společnosti, do níž se odsouzení vrací zpravidla po dlouhých trestech.

JAK SE STÁT VYVOLENÝM

SothA Erlangen má mezi bavorskými odsouzenými značnou reputaci a mnoho uchazečů. Její vedení si může dovolit klást tvrdé podmínky pro jejich výběr. Do věznice nebudete přijati:

- pokud váš rozsudek nenabyl právní moci nebo vás čeká další soudní řízení;
- pokud vám před nástupem do terapie zbývá trest odnětí svobody kratší dvou let (v případě možnosti podmíněného propuštění se doba navyšuje, v případě výjimečných a doživotních trestů odnětí svobody až na 4 roky);
- jestliže se považujete za nevinného či si myslíte, že na vašem neštěstí mají vinu jiní;
- jste dosud závislí na alkoholu nebo drogách;
- máte na svědomí sexuální motivovaný trestný čin (především znásilnění).

Od roku 1998 vedení používá zvláštní metodiku pro výběr pachatelů určitých trestných činů, případně některé uchazeče na jejím základě odmítá. Velmi kritický přístup uplatňuje zvláště u uchazečů odsouzených za trestný čin podvodu. Pečlivě bude zkoumána rovněž vaše motivace na sobě pracovat, spolupracovat a podílet se na spolupráci v týmu.

Po předběžném vyhodnocení písemné žádosti zástupci zařízení nejprve osobně navštíví uchazeče v jeho mateřské věznici, a pokud se ukáže být vhodným kandidátem, doporučí jej komisi zasedající v Erlangenu.

IDEÁLNÍ PRŮBĚH

Ideální průběh terapie s délkou dva roky je tvořen řadou na sebe navazujících „probačních“ etap, respektujících jednoduchá, avšak pevně daná pravidla. Jedná se o nejkratší možné termíny, přesto v podtextu slova „může“ zaznívá i „měl by“.

- Uchazeč může být s konečnou platností přijat až po tříměsíční zkušební době. Ukáže-li se např., že inteligence kandidáta nedosahuje úrovně umožňující terapeutickou spolupráci, jsou-li u něj opakovaně zjištěny nedostatky v motivaci, není-li schopen soužití se stávající klientelou nebo nejsou-li jeho

vlastní očekávání naplněna, je poslán zpět do mateřské věznice.

- Osm měsíců po konečném přijetí mohou být povoleny vycházky v doprovodu vhodných osob.
- Nejdříve dva měsíce od povolení vycházek je zkoumána možnost přerušení trestu. Vedle bezchybného chování odsouzeného musí být personálu rovněž osobně známi lidé, kteří odsouzeného převezmou. Ti musí být bezúhonní a schopni podporovat odsouzeného v beztrestném životě. Nemusí jít o příbuzné, nesmí to však být lidé z „milieu“.
- Osvědčí-li se po další dva měsíce, mohou být odsouzenému povoleny 32 hodiny vycházek za účelem vytváření sociálních kontaktů (členství ve sportovním klubu, celoživotní vzdělávání).
- 12 měsíců od přijetí může být přijat do rekvalifikačního programu mimo věznici.
- 15 měsíců od přijetí může být přijat do běžného zaměstnaneckého poměru mimo věznici.
- 18 měsíců od přijetí může být přestěhován do otevřeného výkonu trestu.
- 24 měsíců od přijetí může být z terapeutického programu úspěšně propuštěn.

Program sociální terapie těží též z výhod, jež jí umožňuje zákon o výkonu trestu SRN (StVollzG), např.:

- možnost přerušení trestu (doslova „dovolené“) k vykonání příprav na propuštění (§124 StVollzG);
- možnost postpenitenciární péče (§126 StVollzG);
- nesmějte se: existuje i možnost se dobrovolně vrátit zpět, např. v případě výrazné krize (§125 StVollzG);
- v případě zaměstnání mimo věznici nárok na normální sociální pojištění a volnou volbu lékaře;
- odsouzení nosí své osobní šatstvo, osobní nákupy z kapesného si obstarávají mimo věznici, do terapie mohou být zahrnuti též spřízněné osoby odsouzeného.

METODY PRO VYVOLENÉ

Základní cíle terapie znějí: zbavit se přesvědčení o vlastní neschopnosti, naučit se řešit kon-

flikty bez násilí, naučit se komunikovat s ostatními a připravit se na samostatný, ekonomicky nezávislý život. Hlavní aspekty terapeutického zacházení s odsouzenými se dají shrnout do bodů, jež se principiálně neliší od programů zacházení v běžných věznicích, např. i u nás, jsou však propracovanější a důslednější.

Práce

Práce je základem terapeutického konceptu, pracovat je povinností každého přijatého vězně. K dispozici je vlastní výrobní dílna a obslužné provozy: kuchyně, prádelna, uklízení. Dostatečně dlouho před propuštěním se odsouzení sami povinně ucházejí o zaměstnání na volném trhu práce. Profesně nedostatečně kvalifikovaným odsouzeným je při splnění požadovaných předpokladů zajištěno poradenství od místního úřadu práce a je jim zprostředkován rekvalifikační program. Ten je přitom (na rozdíl od běžné praxe v Česku) nastaven tak, aby *nikdy neskončil před propuštěním*, ale pokračoval též po něm.

Odměna za práci

Odměna je vázána na kvalitu a výkon práce. Odsouzení mají k dispozici jen malou část mzdy za odvedenou práci (v r. 2003 dostávali od 7,40 do 12,35 eur za den). Větší část peněz je uložena ve formě úspor pro dobu po propuštění. Pro každého pracovníce zařazeného odsouzeného je sestaven individuální finanční plán, a to tak, aby odsouzený mohl dostat svým závazkům, regulovat dluhy a zbylo mu na běžné hospodaření. Z odměny za práci si odsouzení rovněž platí terapeutické hodiny. Při finančním výpadku však může být odsouzenému propočteno až 20 hodin skupinové terapie měsíčně.

Terapeutický koncept

Terapeutická nabídka je velmi komplexní, navíc by zaujala patrně jen specialisty. Proto jen velice stručně: Terapie trvá od dvou do čtyř let. Doba mezi přijetím a propuštěním je rozdělena do tréninkových stupňů, jež jsou spojeny s postupným uvolňováním výkonu trestu. Terapie zahrnuje individuální psychoterapii, antiagresivní trénink, čtyřstupňový trénink sociálních kompetencí, dluhové poradenství, vzdělávání (praktická matematika a němčina), strukturovaný program pro alkoholiky STAR, poradenství pro drogově závislé a přípravný trénink na propuštění s modelováním reálných situací (hospodaření s penězi, ucházení se o místo apod.). Metody individuální terapie jsou zaměřeny na příčiny trestné

činnosti a následky pro oběť a sahají od kognitivně-behaviorálních nástrojů a moderních konceptů problémové analýzy (např. Kanfer et al., 1996) přes transakční analýzu, copingové strategie, aktualizaci problému (Grawe, 1994) až po modelování „reálných“ situací ve všedním životě. S rostoucími kompetencemi odsouzeného roste důraz na techniky self-managementu. Klíčovým prvkem je vedení odsouzených k vlastní iniciativě. Odsouzení jsou vedeni k tomu, aby si ještě před propuštěním opatřili/najmuli byt, sjednali pracovní poměr, zorganizovali splácení dluhů a připravili smysluplný plán, jak budou nakládat s volným časem na svobodě.

Pevnou součástí terapeutického konceptu je i vytváření nových a udržování již existujících přínosných vztahů, které odsouzenému pomohou začlenit se do společnosti i po propuštění (např. zájmové a sportovní spolky). Zde hraje nesmírně užitečnou roli i síť dobrovolníků, lidí, kteří se ve svém volném čase starají zpravidla o jednoho odsouzeného, nejprve formou návštěv a psaním dopisů, později i na vycházkách a přerušení trestu. Dobrovolník odsouzeného provází i po propuštění z výkonu trestu. Je tak jakýmsi mostem „zevnitř ven“ a pomáhá odsouzenému orientovat se v reálném životě. Dobrovolníci se jednou měsíčně scházejí pod supervizi.

SHRNUTÍ A INSPIRACE

Terapeutický program SothA Erlangen není principiálně odlišný od programů v našich zemích, ale inspiruje svou propracovaností a důsledností, sahající od vědecky podložených, praxí ověřených a dále rozvíjených metod po důslednou evaluaci výsledků. Za „vypíchnutí“ stojí zejména tyto body:

- terapeutický program je poskytován jen motivovaným, kteří jsou připraveni se na něm podílet osobně i finančně. (*Raději pomoci nemnohým, než neudělat nic s mnohými.*);
- podobně jako v jiných západních zemích na podvodníky není pohlíženo jako na „šikovné“ a inteligentní jedince, kterým „to nevyšlo“, ale jako na nebezpečné narušitele stanoveného řádu. Vyšší inteligence neospravedlňuje nekvalitní charakter;
- program tvoří systém postupných probácních etap s narůstajícími požadavky a kompetencemi. (*Umožňuje tak zvyšování sebevědomí a rostoucí motivaci pokračovat v dobře nakročené cestě; rovněž případný zpětný pád o stupeň zpět lze napravit snadněji a neznamená selhání celé terapie nebo člověka.*);
- odsouzení si mohou do terapie přizvat své blízké. (*viz např. koncept Integrované psychoterapie Ferdinanda Knoblocha, který předpokládá, že problémy mají vztahový charakter a mají se řešit nikoli s jednotlivými lidmi, ale ve vztazích mezi nimi.*);
- obousměrná mediační a probácní pojistka: Odsouzený již v průběhu výkonu trestu nastoupí do zaměstnání či do vzdělávacích programů. Ty pokračují i dostatečnou dobu po propuštění. (*Pravděpodobnost, že odsouzení přestanou zatěžovat sociální systém a naučí se do něj sami přispívat, je tak vyšší.*);
- nejen specialisté, ale všichni, kteří se odsouzeným věnují individuálně (např. dobrovolníci), jsou zapojeni do supervizních programů;

- věznice slouží zároveň k penologickým (forenzněpsychologickým) výzkumným účelům.

Jde opravdu o napravování nenapravitelných, když je kladeno tolik vstupních podmínek a požadavků? Nejde ve skutečnosti o odsouzené, kteří jsou již v mateřských věznicích takřka příkladem pro ostatní? Pokud ano, pak jen v příznání si vlastní slabosti a viny a v odhodlání se změnit. Jinak jde o typické loosery, věčné začátečníky, outsidersy, jedince závislé na systému s naučenými vzorci nezralého chování, kteří by po propuštění s největší pravděpodobností znovu sklouzli do recidivy.

Co z toho si odnést pro české vězeňství? Možná třeba to, že není nutné rezignovat na náš stávající systém, hledat nová řešení třeba až za oceánem a pokoušet se je zavádět plošně s vědomím nedostatečného finančního krytí, případně je s tímto odůvodněním nezavádět vůbec. Jakkoli s výhradami a jakkoli Slované, sotva bychom našli sobě bližší mentalitu a způsob řešení problémů než v sousedních německých mluvčích zemích, vedle Rakouska zejména v nám blízkém Bavorsku. Dlouholetá životní zkušenost autora přesvědčuje o tom, že rozdílná životní úroveň a vyspělost státní správy je jen filtrem nasazeným na velmi podobné optice. Možná by stačilo k našim zavedeným a veskrze dobrým postupům a metodám okoukat důslednost našich sousedů, jednotlivé kroky v programech zacházení ještě více diferencovat a podmiňovat pokroky klientů, svědomitě evaluovat (nikoli další nicneříkající administrativou, ale např. v rámci rigorózních a doktorských prací) a výsledky vracet zpět do praxe. Pro začátek třeba v jednom nebo několika zařízeních, která by myšlenky tohoto článku sdílela.

Autor zájemcům rád odpoví na případné otázky.

*Václav Jiříčka,
psycholog Vazební věznice Liberec*

Literatura:

- Grawe, K. (1994). Psychotherapie ohne Grenzen. Von den Therapieschulen zur allgemeinen Psychotherapie. Verhaltenstherapie und soziale Praxis, 26, 357-370.
- Kanfer, F.H., Reinecker, H., Schmelzer, D. (1996). Selbstmanagement-Therapie. Berlin etc.: Springer.
- Knobloch, F., Knoblochová, J. (1999). Integrovaná psychoterapie v akci. Praha: Grada.
- Lösel, F. (1995). The efficiency of correctional treatment: A review and synthesis of metaevaluations. In McGuire, J. (Ed.), What works: Reducing reoffending (pp. 79-111). Chichester: Wiley.
- Schöner, E. (Hrsg.) (1995). Das Behandlungsangebot der Justizvollzugsanstalt Erlangen. Erlangen: Sozialtherapeutische Anstalt.

Příběhy psané zločinem

POPSÁNÍ OSOBY NANEJVEJŠÍ NEBEZPEČNÝHO LOUPEŽNÝHO MORDÝŘE JANA JIŘÍHO GRASLA

Dle vypovězení některých vězňů zajištěných jeho spoluúčastníků jest Jan Jiří Grasl 22 let starý a veliké štíhlé postavy. Má podlouhý více hubený než tlustý obličej zdravé barvy, něco málo důlkovitý a pihovatý, šedivé oči, podlouhý špičatý drobet vlevo ohnutý nos, dolejší pisk viditelně silnější než hořejší, malé bílé drobet od sebe stojící zuby, tmavokaštanové krátce střižené vlasy, tmavokaštanové krátce střižené obočí a slabé pod bradu rostlé lícní fousy, pod pravým uchem šrám, který napříč k lici běží a malík na pravé ruce chromý a dovnitř ohnutý.

Jeho oděv nemůže oznámen býti poněvadž ho často mění a dle okolostojčnosti jak se mu k jeho předsevzetí šikovný zdá. Jináč obyčejně má se však za handlíře v koních, v dobytku, v prasatech a za těm stejného vydávati, na způsob lidí toho obchodu také osácen býti a na pravé ruce stříbrný točený prsten i také kroužkový prsten nositi.

Dává si také jména: František Šenauer, Frey, Flajšman etc., jeho spoluzločincové nazývají ho velikým Hansjerglem, také Niclo (Nicolao).

Rozpráví čerstvě německy i také česky. Jest velmi smělý, účinný, silný a obratný, jeho obcování mezi cizími lidmi jest veselé, obzvláště miluje ženské pohlaví a tanec, mezi svými spoluloupežníky jest velmi přísný a při dobývání skrz zed, dveře, zámky všeho způsobu velmi šikovný, jest velmi srdatý a ačkoli ani čísti ani psátí neumí, má přece velmi dobrou paměť a nezapomene nic lehce.

Nosí u sebe obyčejně pistole, malý pistolky, nůž a tulich a zdržuje se větším dílem v lesích a v podál ležících chalupách pohodlných.

Dle výpovědi jiných má dotčený Grasl kaštanové oči, tmavé do kakadu aneb papouškové chocholky střižené vlasy, které zpředu v točených kadeřích až přes oči viseti nechává, hubený bledý obličej, široký tupý drobet nahoru stojitý nos a na straně pravého ucha zarostlou ránu od kousnutí, která jako bob aneb ledvinkový hrách vyhlíží.

Jan Jiří Grasel

V dějinách není mnoho zločinců, kteří by v povědomí obyvatel Čech a Rakouska zanechali tak silnou stopu jako Jan Jiří Grasel. Ačkoli dnes jeho jméno nepatří mezi nejznámější, většina lidí ho vyslovuje, aniž by si to vůbec uvědomovala. Právě tento loupežník, jenž byl pověstný svou krutostí a násilnostmi, zapříčinil vznik známé nadávky „grázl“.

Během své bezmála desetileté kariéry se dopustil 205 zločinů, za které byl posláze také souzen. Nicméně předtím, než jeho kroky zamířily k vídeňské šibenici, dokázal rakouské policii připravit mnoho horkých chvil. Proto na něj úřady c. a k. monarchie vydaly zatykač, obsahující nejen popis, ale i nemalou odměnu za dopadení. K jeho zveřejnění po celých Čechách a Dolních Rakousích došlo v listopadu 1815. Avšak dříve, než necháme promluvit dobové prameny, připomeneme si život tohoto loupežníka.

Jan Jiří Grasel se narodil 4. dubna 1790 v Nových Syrovicích poblíž Moravských Budějovic v rodině místního rasa Tomáše Grasia. Jelikož toto povolání patřilo mezi na „cti snižená“ a vždy odsouvaná na okraj společnosti, přicházel Jan Jiří od dětství do styku s lidmi, pro něž byly loupeže běžným způsobem obživy. Dobrým příkladem mu nemohl být ani jeho otec, který si odpykával trest za obdobné prohřešky na brněnském Špilberku. Stejně tak se mohl mnohému přiučit od své matky Reginy, odsouzené v roce 1801 za drobné krádeže.

Následky vlivu prostředí na osobnost budoucího nechvalně proslulého „zbojníka“ se projevily již od raného věku. V devíti letech prodělal svůj první trest 14 dnů vězení a zmrskání metlou za drobné krádeže. Po krátké mezihře, ve které se jeho otec po útěku z vězení nejspíše snažil o změnu dosavadního způsobu života a přijal místo rasa v maďarském Veszprému, opět dochází ke zvratu. Otec i syn jsou znovu souzeni ve Vídni za stále stejné trestné činy. Tehdy ještě Jan Jiří Grasel netušil, jak osudovým místem se mu Vídeň stane.

ZLOČINY „LOUPEŽNÉHO MORDÝŘE“

Na „vlastní nohy“ se postavil loupež v rakouském Raabsu 17. března 1806, ovšem s nevelkou kořistí, jež se skládala ze dvou prostěradel a přehození přes postel. V následujících letech sestavil partu, která působila na jihu Moravy, na česko-rakouském pomezí a v Dolních Rakousích. Loupili až do 13. července 1812, kdy při loupeži v Obergrünbachu nedaleko Raabsu ubili hostinského Michaela Witzmanna. Jedenáct měsíců po tomto činu byli pochyťáni u Hollabrunnu jižně od Vídně a převezeni do vojenské věznice v rakouské metropoli, protože úřady je považovaly za vojenské zločiny. Odtud se Janu Jiřímu Graslvi podařilo 6. července 1813 uprchnout.

Poté co uprchl z vězení, pokračoval v loupežích, při kterých se dopustil dalších násilností. Za rok 1814 údajně provedl sedmdesát zločinů. Z nich jmenujme například ubití šestašedesátileté Anny Marie Schindlerové z rakouského Zwettlu, která mu nechtěla prozradit, kde má ukryté peníze. Když pro něj na Moravě začala být horká půda, utekl do Prahy, kde se nechal pod falešným jménem Franz Eigner naverbovat k dělostřeleckému pluku. Po krátké době dezertoval a začal opět loupit, ale tentokrát jako úředně vedený vojenský zběh. V té době byl zveřejněn již zmíněný zatykač, ale Grasel byl dopaden nakonec zásluhou brněnského policejního ředitele von Okacze. Ten ve spolupráci s tulákem a policejním špiclem Davidem Mayerem vymyslel lest, na níž měly podíl i dvě z Graslůvch milenek. K zatčení Jana Jiřího Grasia došlo 18. listopadu 1815 v rakouském Maltersdorfu, kde se zastavil v hospodě při pokusu o útěk do Slezska.

Protože při zatýkání kladl tuhý odpor, museli Davidu Mayerovi pomoci i místní vesničané. Z bezpečnostních důvodů Grasia umístili do železné klece, ve které byl následně převezen k vídeňskému trestnímu soudu. Následoval soudní proces trvající déle než jeden rok. Ve spojitosti s tímto případem soud vyšetřoval 214 lidí a protokol o výsledku Jana Jiřího Grasia má 568 stran. Odsouzeno bylo celkem 59 lidí k mnohaletým trestům těžkého žaláře a nuceným pracím. Samotný Grasel se dvěma společníky Ignácem Stanglem a Jakubem Fährdingem si vyslechli rozsudek smrti oběšením. K popravě, na které se sešlo velké množství obyvatel Vídně, došlo v ranních hodinách 31. ledna 1818. Jan Jiří Grasel údajně zachoval klid až do poslední chvíle a jeho poslední slova před vykonáním rozsudku měla znít: „Ježíši, tolik lidí.“

ZATYKAČ

Nyní již k vlastnímu zatykači na Jana Jiřího Grasia. Originál je uložen v Státním okresním archivu Hradec Králové, fond Archiv města Nový Bydžov 1311-1945, inv. č. 1851, kart. 60.

V průběhu let získal určitou poetiku i přes závažnost svého obsahu, a je proto pouze přepsán do současného písma, bez jazykových a gramatických úprav. Jeho první část obsahuje vypsání odměny dopadení zločince nebo za informace, které k jeho dopadení povedou, v druhé pak je možné získat představu o tom, jak Jan Jiří Grasel vypadal, a poznat některé jeho způsoby a zvyky.

Ondřej Hladík

Použité prameny a literatura:

SOKA Hradec Králové, zatykač na Jana Jiřího Grasia, fond Archiv města Nový Bydžov 1311-1945, inv. č. 1851, kart. 60.

FRANCEK J., Zločin a trest v českých dějinách, Praha 1999, s. 307-311.

www.spsmvr.cz/cesky/os_stranky/jedlicka/muzeumzla/grasel/grasel.html

TEXT ZATYKAČE NA J. J. GRASELA
Z 9. LISTOPADU 1815

Prohlášení

Poněvadž až potud vynaložení prostředkové onoho z mnohých velmi těžkých přičinění skrze jeho skutky a skrz vejpovědě mnohých jeho již právem zajištěných spoluvinných přesvědčeného a jakožto vůdce spolku zlodějů a loupežníků známého Jana Jiřího **Grasla** do rukou trestající spravedlnosti odevzdati bez dobrého zdaření byli, pročez se veřejně oznamuje a prohlašuje:

Předně: kdo toho loupežného mordýře **Jana Jiřího Grasla** jehož osoby popsání dole následuje, živého ku kriminálnímu právu hlavního města Prahy aneb některému jinému kriminálnímu právu v Čechách dodá, obdrží, když jeho spoluúčastník není, obdarování od čtyř tisíc zlatých vídeňského čísla. Když ten zločinec skrz společné přičinění více osob ku právu se dodá, bude ta za obdarování vytčena summa od čtyř tisíc zlatých mezi ně dle měry oučinného dílu, který každá osoba na dostižení dotčeného zločince měla, rozdělena.).

Za druhé: když některý spoluúčastník **Grasla** aneb jich více zajištění jeho osoby dobrovolně na zmíněný způsob v skutek uvedou, tedy se jim prominutí jejich trestu a obdarování od dvou tisíc zlatých v. č. pojišťuje.

Za třetí: kdo ale nepamatuje na svou povinnost a svědomí tak opovážlivý jest, toho loupežného mordýře **Grasla** a jeho spoluúčastníky ukrývatí, je přechovávatí, to co o těch nebezpečných lidech jemu povědomo jest a co by na vyzrazení a dostižení jich věsti mohlo vrchností neoznámit aneb na jakýkoliv způsob těm zločincům napomáhá a nadrzuje, má třebašby žádný oučastník jejich zlých činů nebyl, v § 194 práv na zločiny vydaných vyřčený trest těžkého vězení od 3 až do 5 let k očekávání.

Na tentýž způsob bude

Za čtvrté: i ten, jenž ouřadům a vrchnostem v nařízení a nástrahách, které k vyjevení a chycení **Grasla** učiniti zapotřebí uznají, zomyslna aneb z nedbalosti poslušen není aneb k tomu nápomocen býti odepře, vězením do jednoho roku a ž do dvou let a dle velikosti jeho viny také ještě těžším tělesným káráním trestán.

Poněvadžby se konečně také přihoditi mohlo, že někdo dokonalou vědomost a poukázání o tom zločinci dáti může, však ale v stavu není jeho se zmocniti, pročez uznal vysoký dvorní ouřad Policie za dobré i tomu, který o místě, kde se **Grasel** zdržuje ouřadům zprávu dá, když ta zpráva neprostředlnou příčinou skutečného dostižení toho loupežníka byla, nápodobně obdarování a sice od pěti set zlatých přislíbiti.

Od c. k. bydžovského krajského ouřadu
Dne 9. listopadu 1815

Jarolím hrabě z Licov
c. k. krajský hejtman

Jak se trestala krádež ve Znojmě v 15. a 16. století

Za starých časů byla krádež v každém případě posuzována mnohem přísněji, než je tomu v dnešní době, a podle toho byla také trestána. Především se vyžadovalo, aby „obviněný z krádeže byl dokonalého stáří a mohl tak státí v právu“. Osoby do 14 let byly považovány za nezletilé děti. Podle tehdejších zákonů nepoužívaly ještě správně rozum, neměly sílu, nerozeznaly dobro od zla, a proto nemohly být trestány soudy. Za krádež byly tyto děti trestány rodiči nebo poručníkem, a to metlou. V tehdejší době bylo uznáno, že teprve ve 14 až 16 letech nabývá dítě rozumu, ale přesto jím spáchaná krádež byla souzena mírněji. Po zaplacení vyměřené pokuty poškozenému a rychtáři bylo vše zase v pořádku. Za krádež se zloděj, kterému bylo více než 16 let, trestal i šibenicí.

Rozeznávala se však dvojí krádež, a sice zřejmá a skrytá neboli tajná. Za zřejmého zloděje byl považován ten, kdo byl chycen při činu, u něhož byly nalezeny kradené věci nebo kdo s vědomím zloděje ukradené věci podržel a ukrýval. O skryté a tajné krádeži se mluvilo, nebyl-li zloděj při činu dopaden, ale z krádeže pouze obviněn.

Při krádežích se nerozlišoval zloděj, jeho pomocník a přechovávatel ukradených věcí. Za pomocníka se považoval ten, kdo zloději půjčil nebo držel žebřík, aby mohl přelézt zeď nebo vstoupit do cizího domu oknem, ale i ten, kdo hlídal na ulici, aby nikdo zloděje nechytil.

Uvěznil-li rychtář někoho pro podezření z krádeže, „měl jej ponechatí nejméně tři dni v kládě a vyvolati zloděje na tržišti i před jeho propuštěním. Bylo také zvykem pověsiti zloději ukradenou věc na krk, když byl předváděn před soud“.

Mnohdy byli z krádeže nařčeni lidé, kteří sice nebyli chyceni při činu ani na útěku a nebyly u nich nalezeny kradené věci, ale u kterých bylo shledáno, že jsou zbaveni uší, znamenání žhavým železem nebo jinak znetvoření. U těchto lidí se měla především vyšetřit příčina zjevného poznamenání na těle. Prokázal-li obviněný, že toto zmrzačení se stalo kousnutím koně, při rvačce nebo jinou počestnou nehodou, mohl se přísahou omluvit. Kdyby se takto obviněný neomluvil, dokazovalo to, že v minulé době spáchal krádež, a potom jej mohl žalobce usvědčit třemi hodnověrnými svědky. U poznamenaných osob bylo nepřímým důkazem podezření z krádeže, a proto v takovém případě žalobce nepropadl pokutě, i když od žaloby upustil. Osoba, která byla poprvé pro krádež žalována, aniž by byla chycena při činu anebo znamenána, mohla se z nařknutí přísahou osvobodit.

Ludmila Kurdíková
(Čerpáno ze Znojemska, 8. 1. 1969)

Vězeňská nemocnice na Pankráci

Zdravotnickou péči o vězněné osoby můžeme rozdělit na dvě části: základní a nemocniční. Základní diagnostická a léčebně-preventivní péče je zajišťována ve zdravotnických střediscích třiceti pěti vazebních věznic a věznic České republiky. Pro vězně, kteří nemohou z různých důvodů zůstat po dobu nemoci na ubytovnách, mají střediska přímo ve věznicích určitou kapacitu lůžek. Specializovaná a hospitalizační péče je pro obviněné a odsouzené ve dvou nemocničních zařízeních v areálech vazebních věznic Praha-Pankrác a Brno.

V nemocnici Vazební věznice Praha-Pankrác bylo v roce 2005 poskytnuto pacientům 24 217 odborných vyšetření a ošetření včetně operací, hospitalizováno zde bylo celkem 1832 pacientů. Snímky pořízené v březnu 2006 ilustrují ve zkratce strukturu poskytovaných specializovaných zdravotnických služeb.

Pacienti po operacích se zotavují na speciálně vybavených pokojích na lůžkové části chirurgického oddělení ve druhém patře

Ve třetím patře jsou kromě odborných ordinací dva operační sály s moderním technickým zázemím, které umožňuje provádění velmi složitých operací

Nemocnici tvoří dvě spojené budovy. Starší část pochází z roku 1889, nová byla dokončena o více než sto let později

Audiokomora pro vyšetření sluchu

Běžný pokoj na lůžkové části chirurgického oddělení v prvním patře se kromě celových dveří a mříží u vstupu nijak neliší od pokojů v civilních nemocnicích. V roce 2005 bylo na chirurgii hospitalizováno 1031 pacientů

Pro pacienty má rehabilitační oddělení různé typy vířivek. Přístroj na snímku je určen pro rehabilitaci dolních končetin a celého těla

Za rok 2005 byla diagnostikována u 52 pacientů plicní tuberkulóza, většinou způsobená multirezistentními kmeny mykobakterií

Primář interního oddělení MUDr. Pavel Šašváry demonstruje vybavení pro fibroskopii. Na lůžkové části interního oddělení ve starší části budovy bylo v roce 2005 hospitalizováno 801 pacientů

Vybavení odborných ordinací v přízemí dokazuje snímek autorefraktoru, který slouží pro oftalmologická vyšetření

Biochemický analyzátor patří k rozsáhlému vybavení laboratoří v přízemí nové budovy

Kubeček znovu přeborníkem

JÁCHYMOV • Přebor Vězeňské služby České republiky v lyžování se konal ve dnech 6.–10. února 2006 v lyžařském areálu Biatlon klub – Jáchymov za účasti 40 mužů včetně závodníků ze Slovenska a sedmi žen.

Nejlépe si vedl loňský vítěz ing. Ladislav Kubeček z Věznice Odolov, a obhájil tak titul přeborníka (foto 1). Druhý v celkovém pořadí byl slovenský lyžař npor. Peter Andraščík a třetí skončil Pavel Pour z Valdce. Z žen byla nejlepši ppor. Eva Uhrová z Věznice Horní Slavkov, stříbro vybojovala strm. Jarmila Benešová z Věznice Odolov, bronz pprap. Martina Říhová z VV Brno (foto 2).

VÝSLEDKY:

Běh hladký 15 km	Celkový čas
I. věková kategorie – muži	
1. nstrm. Luboš Cina, Slovensko	0:54:23,6
2. nstrm. Petr Hlubuček, Valdice	0:55:19,4
3. prap. Lukáš Kolář, Ostrov	1:05:05,8
II. věková kategorie – muži	
1. por. Tomáš Antoš, Brno	0:51:22,9
2. o. p. Pavel Pour, Valdice	0:54:44,7
3. nprap. Martin Kvěch, Ostrov	0:55:30,1
III. věková kategorie – muži	
1. o. p. Ing. Ladislav Kubeček, Odolov	0:49:58,7
2. npor. Peter Andraščík, Slovensko	0:52:19,1
3. npor. Ján Mócik, Slovensko	0:52:49,0
Běh hladký 5 km – ženy	
1. ppor. Eva Uhrová, Horní Slavkov	0:23:12,8
2. strm. Jarmila Benešová, Odolov	0:23:25,7
3. pprap. Martina Říhová, Brno	0:27:11,5
Branný závod jednotlivců 15 km	
I. věková kategorie – muži	
1. nstrm. Luboš Cina, Slovensko	1:01:49,8
2. nstrm. Petr Hlubuček, Valdice	1:03:16,4
3. prap. Lukáš Kolář, Ostrov	1:07:12,9
II. věková kategorie – muži	
1. o. p. Pavel Pour, Valdice	0:51:46,3
2. por. Tomáš Antoš, Brno	0:57:45,4
3. nprap. Martin Kvěch, Ostrov	1:00:35,4
III. věková kategorie – muži	
1. o. p. Ing. Ladislav Kubeček, Odolov	0:49:24,9
2. npor. Peter Andraščík, Slovensko	0:50:40,6
3. npor. Ján Mócik, Slovensko	0:54:57,7
Štafety	
3x 10 km – muži	
1. Slovensko (L. Cina, J. Mócik, P. Andraščík)	1:39:44,5
2. Valdice (P. Hlubuček, P. Pour, M. Fejfara)	1:47:12,5
3. Brno (L. Eliáš, T. Antoš, J. Svoboda)	1:48:18,8
3x 5 km – ženy	
1. Horní Slavkov (T. Ružová, E. Uhrová), Odolov (J. Benešová)	1:15:17,6
2. Valdice (E. Kocourková, K. Dudková), Brno (M. Říhová)	1:39:44,5

Halový turnaj

JIČÍN • U příležitosti zahájení oslav 150. výročí založení Věznice Valdice se v polovině března uskutečnil 1. ročník mezinárodního halového turnaje v kopané O putovní pohár ředitele věznice. Turnaje, který se hrál ve sportovním areálu v Jičíně, se zúčastnilo šest mužstev z V Valdice, VV Hradce Králové, Praha-Ruzyně, Praha-Pančrác, družstvo Policie ČR Jičín a družstvo z ÚV-TOS a ÚVV Leopoldov.

Z finálového duelu vítězně vyšlo družstvo Hradce Králové, které porazilo jičínské policisty 3 : 2.

Josef Witschel

Nejlepší sportovci Vysočiny

Není žádným tajemstvím, že se na Vysočině rodí vynikající sportovci. A nejen ti ve známých a populárních sportovních odvětvích. Tak například por. Petr Krupička, inspektor strážní služby ve Věznici Světlá nad Sázavou, je několikanásobným mistrem republiky a loňským mistrem Evropy v závodech psích spřežení. Na letošním mistrovství Evropy v italském Tarvisiu vybojoval stříbrnou medaili. Týden před odjezdem do Itálie ještě stačil zvítězit v závodech seriálu mistrovství České republiky. Poručíku Petru Krupičkovi je 28 let, je svobodný a žije se svými rodiči na Vysočině. Přestože je velmi skromný, svolil, abych mu položila pár otázek.

Závody psích spřežení nejsou u nás sportem moc obvyklým. Co vás k němu přivedlo?

Do svých 18 let jsem závodně provozoval duathlon. Saně jsem si půjčoval od táty, který se psy jezdil už od roku 1988, a využíval jsem je v zimním období jako jeden z tréninkových prostředků pro udržení kondice. Pak jsem přeseďlal, jestli se to tak dá říct, a přidal se k tátovi, který se tomuto sportu věnuje velmi úspěšně dodnes.

Starat se o smečku psů musí být velmi náročné. Kolik psů máte a kdo vám s péčí o ně pomáhá?

No legrace to vážně není. Máme s tátou dohromady 28 psů, z nichž dvacet závodí. Ti zbylí jsou už na závodění staří. Veškerá péče o ně je jenom na nás, tedy na mně a na tátovi. Maminka nám se smečkou pomáhá jen při závodech.

S jakou rasou závodíte?

Nejlépe se nám osvědčilo plemeno evropského saňového psa. Jsou to kříženci vyšlechtění z ohařů, pointrů, chrtů a alaskan huskyů. Huskyové jsou nejžádanějšími psy na Aljašce.

Jak hledáte špičkové závodníky a lídry pro nejlepší spřežení?

K tomu je zapotřebí mít nějaké zkušenosti a znát rodokmeny psů. Dříve jsme se poohlíželi po dobrých psech na různých mistrovstvích. Nyní si už doplňujeme závodníky z vlastního chovu. Superlídr, který vede smečku a na kterém nejvíce záleží, se rodí jako jeden ze sta. Je to pes, který je schopný projít ohněm, ale jak říkám, s tím se musí narodit. Je to vrozená schopnost, které se nedá výcvikem naučit. Měl jsem štěstí, protože jsem takové psy našel dva.

Na kolik vás vyjde krmení? Podařilo se vám sehnat spolehlivé sponzory?

Já to raději nepočítám. Bude to ale moc. Sponzorem se mi naštěstí stala jedna firma na Vysočině. Dostávám od nich zimní krmení a poskytují mi slevy na letní krmivo.

Zajímalo by mě, jak psy trénujete. Stačí k tomu domácí prostředí, nebo si také vyjedete na soustředění?

Pokud u nás nejsou vhodné podmínky, vydáváme se za sněhem do Tyrolských Alp v Itálii. Ale jestliže je doma zima jako ta letošní, bohatě to stačí u nás. S tréninkem začínáme v říjnu, kdy se trénuje síla, od půlky prosince se začíná trénovat rychlost.

A teď skromnost stranou. Prozradte nám své dosavadní úspěchy. Co já vím, jsou to v posledních letech samé medaile.

Čtyřikrát jsem vyhrál mistrovství republiky v závodech šestispřežení, jedenkrát jsem zvítězil ve čtyřspřežení. V roce 2001 jsem se umístil třetí na ME se čtyřspřežením, potom v roce 2003 třetí na MS v Německu také se čtyřkou. Loni první místo na ME v Norsku se šestispřežením a letos na ME v Itálii stříbro.

A co plánujete?

Připravuji se ještě na MS ve Švédsku. No a pak... To se ještě uvidí.

Petře, děkuji za rozhovor a přeji vám mnoho dalších sportovních úspěchů.

Bc. Eva Hodná

Trpaslík pro vítěze

ZNOJMO • Letošního oblíbeného halového fotbalového turnaje Trpaslík, který se konal ve zdejší sportovní hale koncem února, se zúčastnilo pět družstev. Hrál se podle pravidel fotbalu systémem každý s každým, počet hráčů v poli byl 5 + 1, střídání probíhalo hokejovým způsobem, hrací doba byla 2x 15 minut.

Všichni zúčastnění podali maximální výkon, ale vítězem mohl být jen jeden. Letos si hlavní cenu – Trpaslíka – odneslo družstvo eskorty I, které reprezentovalo nejsilnější výběr fotbalistů věznice. Na druhém místě skončilo družstvo oddělení výkonu trestu a vazby a na třetím výběr ředitele věznice. Turnaje se aktivně zúčastnil také náměstek generálního ředitele plk. Mgr. Milan Václavěk, který byl členem družstva výběru ředitele věznice a který, ještě jako ředitel znojemské věznice, tento turnaj poprvé uspořádal.

Ludmila Kurdíková

Hlavní cena – plastový trpaslík – symbolizuje nejen sportovního ducha, ale i dobrou náladu, která by měla být hned na druhém místě za dobře odvedeným a zodpovědným sportovním výkonem každého účastníka

To je cesta, jděte po ní

Většinu akcí VDP připravuje a realizuje výkonný výbor Vězeňské duchovenské péče. Na svých pravidelných měsíčních zasedáních projednávají jeho členové organizační a aktuální potřeby organizace, která sdružuje duchovní a laiky z 11 církví podílejících se na duchovní službě ve věznicích České republiky. Každá z těchto křesťanských církví má ve výkonném výboru své zastoupení, ať už s právem hlasovacím nebo poradním. Na jeho zasedáních bylo od začátku roku přijato do Vězeňské duchovenské péče šest nových členů, kteří doplní řady dobrovolníků docházejících do věznic Všehrdy, Mírov a Kuřim a Vazební věznice Praha-Pankrác. Tím se rozšířil počet aktivistů – duchovních i laiků, kteří působí ve více než třiceti českých věznicích – na 160 členů.

Nejdůležitější akcí naší organizace, kterou připravujeme v tomto období, je výroční členská schůze, jež byla svolána na 30. března 2006 do sboru církve bratrské v Horních Počernicích v Praze 9. Kromě zpráv o činnosti výkonného výboru VDP, Vězeňské duchovní služby a dalších budou projednávány i změny stanov a informace z praktické služby VDP. Bude to i příležitost k osobnímu setkání a sdílení zkušeností a poznatků.

Ve dnech 14. a 15. února 2006 se v Praze na Květnici konala porada vězeňských kaplanů. Jejím hlavním tématem bylo nebezpečí syndromu vyhoření u profesionálních duchovních. Že nejde o nevýznamnou skutečnost, si uvědomuje řada kaplanů, kteří ve vězeňství slouží od počátku profesionalizace duchovní služby a řadu let byli jejími dobrovolnými pracovníky. Druhý den porady byl věnován otázce supervize, jejíž praktickou i teoretickou část vedla osoba z nepovolanějších, klinická psycholožka PhDr. Bohumila Baštecká. Na konkrétních případech jsme se společně učili zvnějšku nahlížet na problematiku a obtíže kaplanské služby.

Jako vzácný zahraniční host se naší porady zúčastnil mjr. Mgr. Ladislav Vrábel, biskupský vikář a zároveň koordinátor vězeňské duchovní služby Slovenské republiky. Informoval přítomné o podobě duchovní služby u našich východních sousedů. Přes mnohé podobnosti existuje v naší službě i mnoho rozdílů. Například oproti ekumenickému zastoupení, tak jak jsme zvyklí v České republice, jsou v profesionální službě a služebním poměru vůči VS SR pouze katoličtí kněží. V řadách dobrovolníků působí na Slovensku až 75 % žen, kdežto u nás tvoří ženy jen asi desetiprocentní menšinu všech docházejících do věznic.

Dalším hostem byl Petr Novák z občanského sdružení Nová šance, která se zaměřuje na osoby propuštěné z výkonu trestu. Seznámil účastníky nejen s chodem sdružení, ale nabídl i možnost ubytování pro propuštěné vězně z celé republiky. Vzhledem k obrovskému deficitu v postpenitenciární péči byla tato nabídka více než velkorysá.

Další významnou akcí, kterou výkonný výbor připravuje, je dnes již tradiční společné setkání pracovníků Vězeňské duchovní služby. Letos se na Přední Labské uskuteční dvoudenní pracovní seminář na téma *Hranice humanity*. Stále aktuálnější se jeví problém, kam až lze zajít v trendu humanizace vězeňství při zachování bezpečnosti a účelu výkonu trestu, resp. vazby.

Vězeňská duchovenská péče se svým zaměřením a působením na vězněné osoby také snaží o vytvoření pozitivního obrazu českého vězeňství v očích občanské veřejnosti. Jedním z projektů, kterým se snaží tyto cíle naplnit, je i expozice malířských prací vězňů v rámci Dnů lidí dobré vůle na velehradských slavnostech. Tématem letošní výstavy je biblický citát *To je ta cesta, jděte po ní*. Po loňském velmi kladném ohlasu doufáme, že i letošní exponáty budou hodnoceny minimálně stejně pozitivně.

Snad největší radost a zadostiučinění můžeme mít z toho, že tak různorodé a širokospektré společenství, jako je naše Vězeňská duchovenská péče, dokáže nejen dobře spolupracovat s vězeňskou službou a plnit své poslání mezi vězni, ale také se vzájemně respektovat. To se pak pozitivně odrazí i na krásných a obohacujících bratrských a sesterských vztazích v tomto společenství. Kéž s Boží pomocí a naším vzájemným úsilím dokazujeme těm okolo nás, že i ideály se dají naplňovat a žít. Stačí k tomu dobrá vůle a snaha nemyslet jen na sebe.

Mgr. Otto Broch

Vězeňská kaple v Brně

BRNO • Počátkem měsíce března 2006 byla ve Vazební věznici v Brně zřízena vězeňská kaple, která bude sloužit jak pro duchovní péči, tak i v podobě víceúčelové místnosti pro zájmovou činnost vězněných osob. Vznikla po několika měsících plánování a hledání vhodných prostor, které by představovaly důstojné místo pro duchovní péči, byly kapacitně odpovídající a měly zajištěnou bezpečnost.

V kapli je umístěno vitrážové okno autora PhDr. Karla Rechlíka, které bylo věnováno vazební věznici brněnským biskupstvím v roce 1990. Porevoluční období v českých věznicích se neslo ve znamení významné humanizace a přineslo s sebou kromě jiného i otevření se církvím, včetně darů pro rozšíření duchovní péče (např. bible, balíčky pro sociálně potřebné atd.). Vitrážové okno o roz-

měrech 160x160 cm bylo původně umístěno na oddělení žen, kde byla v 90. letech minulého století kaple krátce zřízena. Bohužel narůstající počet vězňů ve VV Brno si vynutil potřebu rozšířit ubytovací kapacitu, a tak zde byla tehdy kaple zrušena. Od té doby čekala vitráž, v níž je zakomponován nejen duchovní symbol, jako je křížové členění okna, ale také motiv vycházejícího slunce a motiv svobody – křídel –, na své trvalé místo a uplatnění. Ve vězeňské kapli jsou dále umístěny obrazy, které namalovali dva obvinění muži. Symbolizují lidské hodnoty, jako je pokora, odpuštění, spravedlnost, stvoření, naděje a láska.

Ve vězeňské kapli budou probíhat bohoslužebná shromáždění evangelická, katolická i společná – ekumenická. S příchodem svátků jara zde proběhnou také velikonoční bohoslužby.

Ve Vazební věznici v Brně působí kaplan Vězeňské duchovenské péče a farář českobratrské církve evangelické Mgr. Daniel Blažek. Do vazební věznice docházejí i zástupci jiných církví, a to např. církve římskokatolické, církve adventistů sedmého dne a pravoslavné církve.

PhDr. Soňa Haluzová

První narozeniny bezdrogové zóny

SVĚTLÁ n. S. • V pátek 17. února 2006 uplynul rok od zřízení specializovaného oddělení pro výkon trestu odsouzených žen – bezdrogové zóny. Jeho obyvatelky se proto rozhodly první narozeniny pořádně oslavit. Samy si vymyslely a secvičily estrádní program, který držely pod pokličkou až do poslední chvíle, kdy ho velmi suverénně předvedly zaměstnancům vězeňské služby, kteří na „mladé dámy“ po celý rok výchovně působili. Mezi přítomné obecnost zasedla i ředitelka věznice plk. Mgr. Kamila Meclová a její zástupce Bc. Josef Pšenička.

Průvodkyně programem využila čas mezi jednotlivými vystoupeními ke čtení úryvků z kroniky nebo dopisů spolubydlících, a vypočetla tím atmosféru, která na oddělení panuje. Z humorně koncipovaného poděkování pedagogickým pracovníkům za jejich péči bylo evidentní, kteří byli a jsou nejoblíbenější. Oslavy se zúčastnila i bývalá odsouzená z bezdrogové zóny, která vyprávěla o tom, co ji čekalo po propuštění z vězení.

Grandiózní tečkou programu byla módní přehlídka. Předváděné modely z dílny módní návrhářky Dolores Sinter všem modelkám velice slušely. Závěrečné defilé manekýnek provázela potlesk a srdečný smích všech přítomných.

Z dobré nálady a zápalu účinkujících se dalo vyčíst, že pobyt v bezdrogové zóně na ně má velmi pozitivní vliv a že zřizování podobných specializovaných oddělení svůj význam bezpochyby má.

Bc. Eva Hodná

Jitka Asterová poděkovala odsouzeným

HEŘMANICE, OPAVA • Ve věznicích Heřmanice a Opava, které spolupracují s občanským

Jitka Asterová při besedě s odsouzenými

sdužením Kiwanis, odsouzení ve svém volném čase šijí panenky a vyrábějí různé hračky, které pak prostřednictvím mediálně známých osobností předávají dětem v dětských domovech a nemocnicích. Koncem ledna přišla za odsouzenými do obou věznic společně s prezidentkou sdružení Kiwanis Evou Pastuškovou také herečka a moderátorka Jitka Asterová. Se zájmem si prohlédla vyráběné hračky, pobesedovala s vězni a poděkovala jim jménem všech obdarovaných dětí, kterým hračka z rukou odsouzených zpříjemnila uzdravování v nemocnici nebo pobyt v dětském domově.

*Mjr. Roman Záhorský,
pplk. Mgr. Ivo Turok*

Fotosoutěž

ČESKÉ BUDĚJOVICE • Ředitel Vazební věznice České Budějovice plukovník JUDr. Petr Rakovský vyhlašuje fotografickou soutěž PRISON ČESKÉ BUDĚJOVICE/BUDWEIS 2006. Zúčastní se jí každý, kdo do 31. srpna 2006 zašle na adresu

PRISON, P.O. BOX 170,

371 56 České Budějovice, Česká republika maximálně tři fotografie, které budou umělecky vyjadřovat a podporovat principy moderního vězeňství, tj. humanizaci, účinnost a bezpečnost. Přijímány budou černobílé

i barevné fotografie nezachycující obličeje, provedené na papíře ve formátu A 4 bez rámečku a bez viditelného podpisu autora. Porota jmenovaná pořadatelem soutěže vyhodnotí každou fotografii zvlášť. První tři místa budou odměněna věcnými cenami.

Každý účastník souhlasí s tím, že fotografie do soutěže daruje bez nároku na honorář a že takto mohou být použity i k uspořádání výstavy.

(jh)

Týmy ALFA a BRAVO zasahovaly v Rapoticích

RAPOTICE • Dne 17. března v 7 hodin ráno obdržel inspektor-operátor Vazební věznice Brno informaci o tom, že v objektu Vězeňské služby ČR Rapotice (budoucí věznice) vypukla hromadná nezákonná činnost vězňů – vězni zadržují dva rukojmí z řad zaměstnanců a mají stělnou zbraň.

Tím bylo zahájeno společné oblastní cvičení služebního zákroku pod jednotným vedením příslušníků VS ČR (V Kuřim, VV Brno, V Znojmo a V Břeclav) a příslušníků Policie ČR – zásahových jednotek Správy Jiho-moravského kraje. Pozvání ke společné práci přijali i příslušníci VS ČR V Mírov, VV Olomouc a V Opava.

Z toho, co zásahová jednotka pod vedením IVS pro služební přípravu kpt. ing. Břetislava Čepeláka z Věznice Kuřim předvedla, bylo vidět, že cvičení bylo velmi dobře připraveno jak po stránce teoretické (zpracování typových plánů, stanovení postupu řešení situace atd.), tak i praktické (návlek společné týmové práce dvou ozbrojených bezpečnostních složek ČR). Velká pozornost byla věnována řešení modelové situace prostřednictvím vyjednávání organizačních jednotek VS ČR, kterým byl nejen radou k dispozici profesionální vyjednávající PČR. Přestože i po třech hodinách bylo vyjednávání neúspěšné (figuranti z řad příslušníků měli ocelové nervy!), lze konstatovat, že všichni odvedli práci na vysoce profesionální úrovni. Nicméně ukázalo se, že v této oblasti je třeba se stále zdokonalovat.

Mjr. Vlastimil Kříž, VV Brno

Potřebujete právní radu?

Využijte možnosti obrátit se prostřednictvím našeho resortního časopisu na právníka VS ČR. V nové rubrice Právní poradna vám bude odpovídat JUDr. L. Šimek. Stručně formulované dotazy posílejte na adresu redakce Českého vězeňství.

Ve Vinařicích se už těší na prázdniny

VINAŘICE • Kdo z dětí by se na prázdniny netěšil. Obzvláště když nám ve Věznici Vinařice začínají už pátý rok pobyt u moře v Chorvatsku. Odborová organizace spolu s komisí FKSP a s W-tours Teplice organizuje dětskou zahraniční rekreaci pro děti zaměstnanců věznice. Začátkem července odjíždí čtyřicet dětí a sedm zaměstnanců věznice do letoviska Sveti Filip a Janov v Chorvatsku, kde si budou deset dní užívat moře a sluníčka.

Když jsme se v roce 2002 vrátili z prvního pobytu, říkali jsme si, že to ještě jeden rok zkusíme. A vidíte! Díky podpoře vedení věznice a velké snaze předsedy odborové organizace, který je zároveň hlavním vedoucím pobytu, jedeme už popáté. Po čtyřech letech strávených v Biogradu na Moru nás letos čeká nové přímořské městečko Sveti Filip a Janov a s ním i velká neznámá a zároveň spousta nových zážitků.

Pokud máte možnost, a hlavně chuť, odvahu a důvěru kolegů, nebojte se toho také. Chce to jen skvělou partu nadšenců, dětí a podporu vedení věznice.

*Lenka Engelthalerová
Ivan Suchý*

Ve víru tance

KUŘIM • Ples VS ČR Věznice Kuřim, který se konal v polovině února v místním kulturním domě u příležitosti 25. výročí samostatného působení věznice, předčil očekávání těch, kteří se na jeho přípravě podíleli. Dobrou náladu a chuť prožít příjemný večer si zaměstnanci a jejich partneři přinesli s sebou, a když se k tomu přidala kvalitní hudební produkce, bylo o dobrou zábavu postaráno. Taneční parket nebyl nikdy prázdný. Z ohlasů je zřejmé, že pořadatelé mohou obnovit zaprášenou tradici zdejších vězeňských plesů.

Milan Novotný

Nová publikace o českém vězeňství

V březnu 2006 vyšla v omezeném nákladu dvojazyčná publikace České věznice – Czech Prisons. Přináší aktuální přehled a základní informace o vazebních věznicích a věznicích v České republice a vypovídá mnohé o úsilí, které Vězeňská služba ČR věnuje zajištění bezpečnosti, zdokonalování humanitního a odborného zacházení s vězni a zvyšování profesního růstu svých zaměstnanců. Zájemci ji najdou na internetových stránkách Vězeňské služby ČR www.vscr.cz ve formátu pdf (4,71 MB).

(LB)

Za odpočinkem a relaxací

BRNO • Komise FKSP VV Brno uspořádala na přelomu letošního ledna a února pro zaměstnance vazební věznice a jejich rodinné příslušníky dva pěkné jednodenní zájezdy do termálních lázní. Cílem prvního bylo maďarské město Mošon, kde si účastníci užili koupání ve vyhříváných bazénech a v typické maďarské čárdě si pochutnali na místních specialitách.

Podruhé se jelo do rakouského Laa an der Thaya. I tam bylo na programu tříhodinové koupání a cvičení v termálních bazénech. Děti jednoznačně zaujal 90 m dlouhý tobogán a pro dospělé byl zážitkem pobyt ve venkovním vyhříváném solném bazénu s podvodní hudbou.

PhDr. Soňa Haluzová

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ č. 2/2006. Časopis vychází šestkrát ročně.

Vydavatel: Vězeňská služba České republiky, Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4, IČ 00212423;

Vedoucí oddělení pro vztahy s veřejností: Ing. Miroslav Jílek;

Šéfredaktorka: Mgr. Eva Montgomeryová;

Foto: Vězeňská služba České republiky;

Odborní konzultanti: JUDr. Jana Hladíková, plk. Mgr. Milan Hospodka, plk. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D., Ing. Aleš Kadlec, JUDr. Jaroslava Kubátová, plk. JUDr. Miloslav Mádle, plk. Mgr. Stanislav Prchal, JUDr. Petr Veit, CSc.;

Adresa redakce: Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, poštovní příhrádka 3, PSČ 140 67 Praha 4; <http://www.vscr.cz>; telefon 244 024 111 (ústředna), 244 024 412, 244 024 415, fax: 241 409 072;

Distribuce časopisu, objednávky a předplatné: Martina Redlichová, tel.: 244 024 407, fax: 244 024 403, e-mail: MRedlichova@grvs.justice.cz;

Roční předplatné: 174 Kč vč. DPH;

Výroba: P+B agentura a vydavatelství; Informica Graphics, s.r.o., Jiří Vébr; tiskárna PeMa;

Publikování údajů a článků z Českého vězeňství není dovoleno bez souhlasu redakce.

© Vězeňská služba České republiky, Praha 2006, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297;

Uzávěrka vydání: 30. března 2006.

Horn	Píchat	Přední strana mince	1. díl Tajenky	Etiopská hora	Vzácný plyn (znač.)	Ekonomický pobíl na kapitálu		Portugal soc. strana (zkr.)	Solmizační slabika (č.č)	Osobní zájmeno	Menší zeleninka		Značková lihovina	Jenom (slovensky)	Nobelium (chem. zn.)	Motiv lidské postavy	Anglický premiér
Bazmaté místo							Styl skoku do výšky					Matematický dvojitěln					
Zabljačková mlska							Starší pokrmový tuk 100 m²					Ohrazený les					
Rumunské město					Nárečné „kozel“ světová organizace (zkr.)			Bývalý ministr zahraničí	Město na Sardinii	Záporová spojka					Citosl. překvapení		
Albánská řeka				Mezinár. rozhlas. organizace (zkr.) poslední řecké písmeno			Kaprovitá ryba odchylka uvnitř druhu							Ministerstvo nar. obrany (zkr.) město v čadu			
Tropická nebezpeč. moucha							Způsobit úraz kořenový zábal						Slizotvorný prostředek spz brno-město				
	Části skeletu	Mužské jméno (24. č.) uhlovodík mastné kyseliny				Zabavný společník světské město						Arabské mužské jméno český spisovatel				Čizokrajný koptník	Íránský kočovník
Páková otázka (3. pád)					Hmota spz hradecké králové					Zákrsek (řidčeji)				Óžas (zastar.) hokejista Gottwaldova			
Mastná polevková kolečka				Český básník (Vladimír) označení našich letadel						Ad acta (zkr.)			Rodová značka (zastar.) Tantal (chem. zn.)				
Veslovod											Jihoevropanky						
Období japonských dějin											Alan						
Jiná (sloven.)				Francouzský prozák	Americký kosmonaut (Apollo 17)						Finta	Oděvní doplněk hlas (latinsky)					
	Elektrický vodič	Držáky kalhot kanadské město														Okruhy na draze	Alžírský přístav
Druh psa																	
Ženské jméno (14. řádk)																	
Stát v záp. Africe						3. snižena nota Jemné dělena Kaprádina	Pán (v jihových. asi)	Rakouský přítok Dunaje	Spz dolního Kubína					Čs. hokej. reprezentant přezent			
Kanadské město				Opadní jímky svycarská tisk. agentura								Darebák Vysoký kopec					
Lavice (nářeč.)					Parní lázeň narkotizační kapalina							Nalézající plazum Mariasova hra				Element chůze	Svycarská řeka
	Matěj (domácky)	Část čtyřverky divadelní hra				Řecký ochránce stád 8. písmeno abecedy				Lesní plod obyvatel chaty							
1500 (římsky)			Německé noviny jméno psa						Americká zpěvačka Kóra (zastar.)				Křest. jméno časlavské napověda				
Souhvězdí oltář (zkr.)				Čizokrajný plaz nemocniční odělení (slang)				Průlomové onemocnění otrok						Pohled (knížně) projev koroze			
Soudcovský oděv						Vylízanec teprve						Druh palmy označení rus. letadla (Antonov)					
Islámský kmen. náčelník					Akvariální ryba						Jemenský přístav						
Součást obleku					Břídil (přeneseně)						Nedobří						Deda, arn, ira, mo, pula, fsp, uat

Autor křížovky: Radomír Hon
Autor obrázku: Lubomír Lichý

Tajenka z minulého čísla: Hele prchá Aládin a já mu nevěřil.

Stavy vězňů ve vazebních věznicích a věznicích Vězeňské služby ČR dne 31. 3. 06

Vazební věznice a věznice	OBVINĚNÍ										ODSOUZENÍ														Vězni celkem
	Dospělí		Mladiství		Úhrnem obvinění		Celkem obvinění	S dohledem		S dozorem		S ostrahou		Se zvýšenou ostrahou		Mladiství		Úhrnem odsouzení		Celkem odsouzení					
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž					
Bělušice					0	0	0			34		607		1				642	0	642	642				
Brno	306	24	5		311	24	335	3	1	139	9	126	4	14	1			282	15	297	632				
Břeclav	19	0	0	0	19	0	19	87	0	2	0	58	0	0	0	0	0	147	0	147	166				
České Budějovice	77	6	1		78	6	84	1		102	2	24	1			1		128	3	131	215				
Drahonice					0	0	0			228								228	0	228	228				
Heřmanice					0	0	0	1		85		691					777	0	777	777					
Horní Slavkov					0	0	0			819		819					819	0	819	819					
Hradec Králové	154	4	3		157	4	161	135		52	2	40	1				227	3	230	391					
Jiřice					0	0	0			178		486					664	0	664	664					
Karviná					0	0	0	1		118				49			168	0	168	168					
Kuřim					0	0	0			189		368					557	0	557	557					
Kynšperk nad Ohří					0	0	0			454							454	0	454	454					
Liberec	119	1	1	0	120	1	121	2	1	66	2	174	0	0	0	0	242	3	245	366					
Litoměřice	213	9	6		219	9	228	1	1	82	3	31		4			118	4	122	350					
Mírov					0	0	0			5		33		325			363	0	363	363					
Nové Sedlo					0	0	0			500							500	0	500	500					
Odolov					0	0	0			288							288	0	288	288					
Olomouc	100	4	1	1	101	5	106	2		114	3	29		1			146	3	149	255					
Opava					0	0	0	2	13	157	98	68			30	54	213	209	422	422					
Oráčov					0	0	0		0	41	0	491	0	0	0	0	532	0	532	532					
Ostrava	342	7	21		363	7	370	1		118	9	87	3	2		6	214	12	226	596					
Ostrov	105	9	3		108	9	117	1	1	759	6	20					780	7	787	904					
Pardubice					0	0	0	1	0	379	0	200	0	0	0	0	580	0	580	580					
Plzeň	150	3	6		156	3	159	40		42	2	849		135		1	1067	2	1069	1228					
Praha-Pankrác	471		7		478	0	478	32		232	2	246	1	19		1	530	3	533	1011					
Praha-Ruzyně	346	71	4		350	71	421	1	25	110	46	29	9				140	80	220	641					
Příbram					0	0	0	3		59		784					846	0	846	846					
Rýnovice					0	0	0			89		441		1			531	0	531	531					
Stráž pod Ralskem					0	0	0	3		632		274					909	0	909	909					
Světlá nad Sázavou					0	0	0				248		190			5	0	443	443	443					
Teplice	96	4			96	4	100			24	1	17	2				41	3	44	144					
Valdice					0	0	0			23		545		629			1197	0	1197	1197					
Vinařice					0	0	0					928					928	0	928	928					
Všehrdy					0	0	0	143	0	407	0		0	0	0	60	610	0	610	610					
Znojmo	10				10	0	10			189		8					197	0	197	207					
Úhrnem	2 508	142	58	1	2 566	143	2 709	460	42	5 897	433	8 405	279	1 180	31	123	5	16 065	790	16 855	19 564				
Celkem	2 650		59		2 709		2 709	502		6 330		8 684		1 211		128		16 855		16 855	19 564				

Hračky z Mírova potěší

